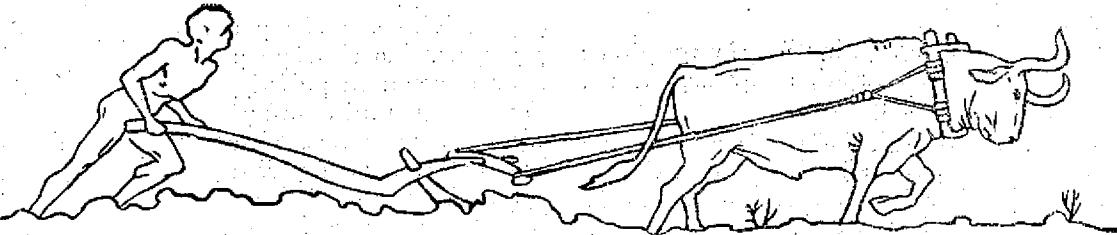

Η ΚΥΡΙΑ ΜΕ ΤΟ ΣΚΥΛΑΚΙ — ΥΠΟ ΠΑΥΛΟΥ ΜΑΘΙΟΠΟΥΛΟΥ
ΕΚΘΕΣΙΣ ΠΑΡΙΣΙΩΝ 1900

ΠΑΝΔΟΘΗΝΑΙΔ

ΕΤΟΣ ΙΒ' 15 - 30
ΙΟΥΝΙΟΥ, 1912

Η ΝΕΚΡΗ ΠΩΛΙΤΕΙΑ

ΤΡΑΓΩΔΙΑ

ΠΡΟΣΩΠΑ
ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ, ΛΕΩΝΑΡΔΟΣ, ΑΝΝΑ, ΛΕΥΚΗ, ΤΡΟΦΟΣ

ΠΡΑΞΙΣ Α'

Δωμάτιον μεγάλο και φωτεινό με ταφράτσα καγκελωτή που βλέπει μακριά την δοχαία πόλη των Πελοπίδων. Ή ταφράτσα, υψηλότερη από το πάτωμα κατά πέντε σκαλοπάτια λίθινα, που σχηματίζουν σάν καλοβιωμένη πυραμίδα, δύος έμπροσθετούς σε πρόσωναν. Δύο κίονες δωφικοί υποστηρίζουν το έπιστόλιον. Άναμεσα από τους κίονας ξεχωρίζει ή Άλοχόπολης με τά σεβαστά κυκλώπεια τείχη της, δύον τά διακόπτει ή Πύλη των Λεόντων. Οι πλαγινοί τοίχοι τοῦ δωματίου ἔχουν ἀπό δύο έξόδους, πού φέρονται στὰ ἄλλα δωμάτια και στὴ σκάλα. Μεγάλο τραπέζι γεμάτο βιβλία, σχέδια, ειδώλα, ἀγγεῖα. Όλόγναρα στοὺς τοίχους τοῦ δωματίου, ἔκτυπα ἀγαλμάτων, ἀναγλύφων, ἐπιγραφῶν, πολυτίμων θραυσμάτων; διμοιώματα ζωῆς μακρυνῆς, συντρίμια ἐμορφῶν χαρέντες. Όλα αὐτά, λευκά και ἀκίντηα, δίνουν στὸ δωμάτιον δύρι λευκάζουσα και αδυτηρή, σὰν δύρι μνήματος, μέσα στὸ λαμπτερὸν πρωΐνῳ φῶς.

ΣΚΗΝΗ Α'

Η ΑΝΝΑ κάθεται στὸ ἐπάνω σκαλοπάτι ποὺ φέρνει στὴν ταφράτσα. Ἐχει τὸ κεφάλι ἀκουμπισμένο σὲ μία κολόνα και ἀκούει σιωπηλὴ τὴ Λευκὴ ποὺ διαβάζει. Η ΤΡΟΦΟΣ, σ' ἔνα σκαλοπάτι χαμηλότερα, στὰ πόδια ἔκεινης ποὺ ἀκούει ἀκίνητη σὰν σκλάβα ἀφοσιωμένη. Η ΛΕΥΚΗ στέκεται ὅρθη, μὲ τὴ οάχη ἀκουμπισμένη στὴν ἄλλη κολόνα. Φορεῖ εἰδος χιτῶνος ἀπλοῦ και ὄρμονικον σὰν πέτλο. Κρατεῖ ἔνα ἀνοιχτὸ βιβλίο, τὴν «Ἀντιγόνη τοῦ Σοφοκλέους», και διαβάζει ἀργά και μὲ βαρειά φωνή. Στὴν φωνὴ τῆς κρύβεται μιὰ δόριστη ταραχή, ποὺ δὲν διαφεύγει ἔκεινην ποὺ ἀκούει. Σιγά σιγά, στὸ πρόσωπό της, ποὺ ἀκούει προσεκτικά, φαίνεται κάπους ἀνησυχία και ἀγωνία.

Η ΛΕΥΚΗ διαβάζει

Ἐρωτα ἀκαταμάχητε,
Ἐρωτα, ποὺ δὲν ψηφᾶς τὸν δυνατό,
δύον φωλιάζεις στοῦ κοριτσιοῦ

τὰ τρυφερὰ τὰ μάγουλα
και πέλαγα περνᾶς και στὶς καλύβες τρέχεις,
ποὺ δὲν μπορεῖ οὔτε θεός νὰ σὲ ξεφύγῃ
οὔτε ἀνθρωπος κανείς,
και σὲ μανία ρίχνεις τὴν ψυχή.
Ἐσύ τὸν ἀνθρωπὸ τὸ δύκαιο
σέρνεις στὴν ἀδικία, στὸ κακό.
Ἐσύ και τούτη τὴ συγγενικὴ¹
φιλονεικία δηναψες.
Νικῇ δ πόθος ποὺ γενγοῦν
τὰ μάτια κόρης ἔμορφης
και κυβερνᾷ μαζὶ μὲ τῶν Θεῶν τοὺς νόμους.
Ἐτοι δι' Ἀφροδίτη παῖζει πάντα ἀνίκητη.
Τώρα κ' ἔγω τοὺς γόμους λησμονῶ
και δὲν μπορῶ τὰ δάκρυα νὰ κρατήσω,
τὴν Ἀντιγόνη βλέποντας νὰ προχωρῇ
στὴν ὑστερὴ γιὰ δύον κατοικία.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ

Ἐγώ, συμπατριώτες μου,
τὸν ὑστερνό μου δρόμο καίρω,
τοῦ ἥλιου τὴ λαμπράδα δὲν θὰ ξαναϊδῶ,
μὰ ζωντανὴ δι' Ἀδης φέρνει με
στὴν ὅχμη τοῦ Ἀχέροντα
ποὺν νύφη νὰ γενῶ
και πρὸν τραγοῦδι νυφικὸ ἀκούσω,
τοῦ Ἀχέροντα ἔγω γυναῖκα.

ΑΝΝΑ — Σὲ κούρασε τὸ διάβασμα, Λευκή;
ΛΕΥΚΗ — Λίγο, ζωες... Η ἀνοιξη, τώρα
στὸ τέλος τῆς, κάνει τόση ζέστη, ποὺ κουράζει
και πνέγει σὰν στὴν καρδιὰ τοῦ καλοκαιριοῦ.
Δὲν τὸ νοιώθετε και σεῖς; [Κλείνει τὸ βιβλίο].

ΑΝΝΑ — Εκλεισες τὸ βιβλίο;
ΛΕΥΚΗ — Ναι, τόκλεισα. [Διακοπή].
ΑΝΝΑ — Εἶναι πολὺ φῶς στὴν κάμαρα;

ΛΕΥΚΗ — Πολύ.

ΑΝΝΑ — "Ο ήλιος, φτάνει ώς την ταρράτσα;
ΔΕΥΚΗ — Τώρα κατεβαίνει την πολόνα και πάει νά γγήξει το λαιμό σας.

ΑΝΝΑ, σηκώνει τό χέρι επάνω στήν πολόνα — Νά τον, τόν νοιώθω. Είναι ζεστή ή πολόνα. Θαρρώ πάς αγγίζω σώμα ζωντανό. Εσύ, στέκεσαι στὸν ήλιο, Λευκή; "Εναν καιρό, σάν γύριζα στὸ φῶς τὰ μάτια μου τὰ σινυσμένα, ἔβλεπα σάν μιάν ἄχνη κόκκινη, ποὺ μόλις ξεχώριζε ή, νά πᾶν καλύτερα, κάπου-κάπου ἔβλεπα σάν μιά σπίδα, σάν αὐτή ποὺ βγαίνει ἀπὸ τήν πέτρα, σχεδὸν ὀλγιενή. Μά τώρα, τίποτε πειά. Τέλεια σκοτάδι.

ΛΕΥΚΗ — Καὶ δῆμως, "Αννα, τὰ μάτια σας είναι πάντα έμορφα καὶ λαμπτερά. Καὶ τὸ πρῶτον είναι δλόδροσα, σάν νά τοὺς ξένυνε δροσιὰ ὁ υπνος.

ΑΝΝΑ, σκεπάζει τὸ μάτια της μὲ τὶς παλάμες, ὀκονυμπῶντας τοὺς ἀγρῶντας στὰ γόνατα — "Α, κάθε πρῶτο, ἀνοίγοντας τὰ μάτια, τί φύκη! Σχεδὸν κάπις νύχτα βλέπω ἔνα δνειρό θαυματουργὸ πάως ξαναεῖδα τὸ φῶς μου... Καὶ πάντα ξυπνῶ στὸ σκοτάδι, στὴ μαυρίλα πάντα... "Αν ήξερες, Λευκή, τὴ μεγαλύτερη δύνη μου! Θυμοῦμαι σχεδὸν καθετὶ ποὺ ἔχω ίδῃ δταν εἰχα τὸ φῶς μου. Θυμοῦμαι τὸ οχῆμα του, τὸ χρῶμα, τὶς παραμικρὲς λεπτομέρειες. Καὶ ή εἰκόνα του ξωγωρφίζεται μπροστά μου στὸ σκοτάδι, κάθε φορά ποὺ τὰ χέρια μου τὸ γγίζουν. Τὸν ξαντό μου δῆμως: ἔχω μιάν ἀδριστὴ ἀνάμνησι, σάν πεθαμένου. Μιὰ μεγάλη σκιά ἔχει σκεπασμένα τὴν εικόνα τὴ δικῆ μου· κ' ἔστιν μὲ τὸν καιρό, δπως σβύνουν μέσα μας τὰ πρόσωπα ἐκείνων ποὺ φεύγουν ἀπὸ τὴ ζωή. "Η δψη μου δὲν ὑπάρχει πειά γιὰ μένα, ἀπαράλλαχτο δπως ή μορφὴ τῶν ἀγαπημένων ποὺ ἔχω χάσει... Μάταια, κάθε μου προσπάθεια. Καὶ κάθε φορά ποὺ κατορθώνω νά φέρω μπροστά μου μιὰ μορφή, τὸ ξέρω πῶς δὲν είναι ή δική μου. "Αχ, τί ἀδικο! "Εσένα, βάβω, πόσες φορὲς σὲ παρακάλεσα καὶ μ' ἔφερες μπροστά στὸν καθόρειτη! Καὶ ἀπόμενα ἔκει ἀκονυμπῶντας τὸ μέτωπο πάνω στὸ κρύπταλλο, μὲ μιὰ τρελὴ ἀπαντοχή... Πόσες φορὲς πάλι χώνω τὸ πρόσωπό μου μέσα στὰ χέρια μου, νά νοιώσω ἀποτυπωμένη πάνω τοὺς τὴ μορφή μου. Καὶ πόσες φορὲς θύμορεια ἔτοι πῶς ἔχω τὸν ξαντό μου τὸν ἀληθινό, δπως ἀποτυπόνεται πάνω στὸ γύψο ή μορφὴ τῶν πεθαμένων. [Κατεβάζει σιγά τὰ χέρια καὶ τ' ἀπλόνει ἐμπόρδος της διώς κρατοῦσε τὸ πρόσωπό της, χωρὶς νά τ' ἀνοίξῃ]. Βλέπεις πόσο σκληρός είναι δ πόνος μου;

ΛΕΥΚΗ — Τί έμορφη ποὺ είσθε, "Αννα!

ΑΝΝΑ — Τὴ νύχτα, χθές, είδα ξαν δνειρό πα-

ΑΕΤΚΗ, μὲ κατάδηλη ἀνησυχία — Λέτε νά είναι δληθυντὰ ἀρρωστος δ ἀδελφός μου;

ΑΝΝΑ — "Ισως νά είναι κονιασμένος μονάχα. Καταπονεμένος. Ή σκέψις είναι γι' αὐτὸν μαρτύριο. "Ισως νά μὴν κοιμᾶται. Ξέρεις ἀν κοιμᾶται;

ΔΕΥΚΗ — Δὲν ήξέρω. Τώρα τελευταῖα δὲν πλαγιάζεις ὅπως πρὶν στὸ διπλανό μου δωμάτιο. Απὸ τὴν ηρεμη ἀνατυνού του ήξερα τότε πόσο βαθὺς ήταν δ υπνος του. Τώρα πειά, είναι πολὺ μακριά μου.

ΑΝΝΑ — "Ισως νά ἔχῃ χάσει τὸν υπνο του.

ΛΕΥΚΗ — "Ισως. Τὰ βλέφαρά του είναι ἐρεθισμένα καὶ κόκκινα. Μὰ καὶ ή ζωὴ αὐτή, ἀδιάκοπα μέσα στὴ σκόνη! Πάντα ἔκει μέσος στὰ ἔρεπτα, νά ξεθάψῃ τὰ λείφατα. Δίψα φριθερὴ μούσκαιγε τὸν λαμπό. Ζητήσαιμε τὴν πηγὴ Περσεία κάτω ἀπὸ τὴν Ἀκρόπολι. Τόση ηταν ή κούρδαση μου, ποὺ μόλις ἔβαλα τὰ χέρια στὸ νερό της τὸ παγιομένο, λιγοθύμητα. Σὰν ήρδα στὸν ξιντό μου, νόμιζα πῶς βούσκουμε σὲ τόπο φαντασικό, μακριὰ ἀπὸ τὸν κόσμο, σὰν ὑστερα ἀπὸ τὴ ζωή. "Αγοραία βούτηξε δ ἀνέμος, καὶ οἱ στρόβιλοι τῆς σκόνης κυνηγίωνταγε ψηλὰ καὶ χανόντανε στὸν ήλιο, λὲς καὶ τὴν κατάπτινε. Βαθειὰ θλίψη κατέβικε στὴν ψηλή μου, ποὺ ποτέ μου δὲν ἔνοιωσα παρόμοια, οὔτε τὴ λησμονῶ. Θάροφα πῶς βρισκόμουν στὴν ἔξοδια γιὰ πάντα, καὶ καθετὶ πῆρε δψη πένθιμη καὶ μοῦ γεννοῦντες καλοποιο συναίσθημα ἀγητηγίας... Ποτὲ δὲν ξεχνῶ τὴ στιγμὴ ἔκεινη! "Ουτος δ Λεονάρδος μιᾶν ξδινει θάρρος, γεμάτος ἀλπίδες. "Ηταν βέβαιος πῶς δ' ἀνέῳγη ἀνέγγιχτος τοὺς Ἀτρεΐδας, μέσα στοὺς τάφων του. Γελῶντας μιᾶν ξλεγε: «Μοῦ φαίνεται πῶς βλέπω τὴ Τιργένεια, τὴ στιγμὴ ποὺ θὰ τὴν πάροντα νά τὴν θυσιάσσοται». Καὶ δῆμως οὗτε ή χωρά του, οὔτε ή πεποιθησίς του μιᾶν ξδιναν δύναμι... Τὸ βλέπετε, "Αννα: καίδες ήμέρη φέρνει καὶ μιὰ ἀπογοήτεισι. Ή γῆς αὐτή, ή καταραμένη, ποὺ ἀδιάκοπα τὴν σκάβει, μάνο πιρετοὺς τοὺς ξδωσε, ποὺ τὸν λυώντων. "Αν ήμπορούσατε, "Αννα, νά τὸν ίδητε, θὰ τὸν φοβόσαστε...

ΑΝΝΑ — "Άληθεια. Είναι φορὲς ποὺ ή φωνή του ἀκούνεται σβυσμένη. Χθές, ἀγγίζοντας τὸ ἀσπρό χέρι του, τὸ ξνοιωσα νά καήγει καὶ σκέψημα πῶς θὰ είναι ἀρρωστος. "Ηταν στὸ πλάι μου δταν μπήκες καὶ τινάχτηκε σὸν ἀνθρωπος ποὺ τρόμαξε. "Οπον ήσουν ἔκει, τὸν ξνοιωσα κάποτε νά τρέμη, σὰν νά τὸν πονοῦσαν τὰ λόγια σου. Είναι παραίξενο τὸ πῶς μπορῶ νά διακρίνω αὐτὰ τὰ πρόγεμα. Ή ψηλή μου, στερημένη τὰ μάτια, βλέπει καλύτερα. "Ακούσα τὰ δυστυχισμένα του νεῦρα νά τρέμουν, νά υποφέρουν τόσο σκληρό! "Ηθελα νά σου μιλήσω γι' αὐτὸν τὸ πρόγμα, Λευκή.

ΑΝΝΑ, μὲ τόντον διαπεραστικό — "Ισως νά νοιώθη μέσα σου κάτι, διαφορετικὸ ἀπὸ πρίν, Λευκή. ΔΕΥΚΗ, ταραγμένη — Μέσα μου;

ΑΝΝΑ — "Ισως νά μαντεύῃ τὴν αὐτία τῆς μελαγχολίας σου καὶ νά λιπαῖται.

ΔΕΥΚΗ — Τὴν αὐτία τῆς μελαγχολίας μου;

ΑΝΝΑ, θέλοντας ν' ἀποκρύψῃ τὸν ἐρευνητικὸ τρόπο της — Δὲν ἀγαπάζεις τὸν τόπον αὐτόν, καὶ θέλεις νά φύγετε.

ΔΕΥΚΗ — "Ακούω — καὶ τώρα καὶ πάντα — τὸ θέλημά του:

ΑΝΝΑ — Νά ξαναβγαίνει δ ήλιος. "Επέρασε τὸ σύννεφο. Τί ζεστὸς ποὺ είναι! Καίει σχεδόν. Λόσε μου τὸ χέρι σου, παρακαλῶ, Λευκή. Βοήθησε μὲ νά σηκωθῶ καὶ νά πάρω. [Η Λευκή της δίνει τὸ χέρι, τὴν βοήθεια νά σηκωθῆ καὶ νά κατέβη καὶ τὸ τελευταῖο σκαλοπάτι. "Αννα κρατῶντας

σου. Τὰ χέρια μου, σὲ κάνουν νὰ φεύγης;

ΛΕΥΚΗ — "Οχι, δχι, "Αννα! [Πιάνει τὰ χέρια της καὶ τὰ φιλεῖ]. Μά δὲν ήμπορω νὰ σᾶς πῶ τί αἰσθάνομαι. Μοῦ φαίνεται πώς τὰ δάχτυλά σας μποροῦν νὰ ίδουν... Δὲν ήξερω: λες καὶ εἶναι μάτια ποὺ ἐπιμένουν καὶ θέλουν νὰ ίδουν... Τὰ δάχτυλά σας είναι σὰν βλέφρας τὰ νοιώθω... θαρρω πώς η ψυχή σας δλόκληρη κατεβαίνει στὶς ἀκρες τῶν χεριών σας καὶ γάνουν, ἔτσι, τὴν φύσι τὴν ἀνθρώπινη. Οἱ φλέρες σας ἔχουν ἔνα χρῶμα ἀλλοιώτικο... [Άκουμπα] τὰ χεῖλη τῆς στὴν παλάμη τοῦ ἀριστεροῦ της χεριοῦ, τρέμουσα]. Δὲν νοιώθετε τὰ χεῖλη μου πάνω στὴν ψυχή σας;

ΑΝΝΑ — Νοιώθω πώς καίον, Λευκή. Τὰ αἰσθάνομάι σὰν νὰ είχαν μέσα τους ὅλο τὸ βάρος καὶ τὸν πλούτο τῆς ζωῆς. "Α, τί πλάνα ποὺ θὰ είναι τὰ χεῖλη σου. Στολισμένα μὲ κάθε ἄλιτα καὶ μὲ κάθε γοητεία.

ΛΕΥΚΗ — Μὲ ταραζεῖτε... Η ζωή μου είναι πλεισμένη σ' ἔνα στεγό κύκλο, ίσως γιὰ πάντα. Τὴν ὥρα ποὺ σᾶς διαβάζα τὴν «Ἀντιγόνη», ήταν στιγμὲς ποὺ θαρροῦσα πώς διαβάζω τὴ δική μου τὴ μοῖρα. Σὰν ἔκεινη, ἔχω κ' ἔγω ἀφοσιωθῆ στὸν ἀδελφό μου είμαι κ' ἔγω δεμένη μ' ἔναν δόκο.

ΑΝΝΑ, μὲ τουφερότητα ποὺ είναι γεμάτη πάθος καὶ ἐμπνέει ἀνησυχίαν — "Η ζωή ποὺ σὲ πλημμυρίζει δὲν είναι δίκαιο νὰ θυσιασθῇ. "Έχεις ἀνάγκη νὰ ζήσῃς, νὰ χαροῦς, νὰ γευμῆς τοὺς καρποὺς, νὰ ξερυλλίσῃς τὰ λοιλούδια, παιδί μου. Μοῦ φαίνεται πώς νοιώθω μέσα σου μιὰ φωτιὰ νὰ καίεται. "Όλο τὸ αἷμα σου χτυπᾷ στὸ πρόσωπό σου μ' ἔναν παράξενο τόπο. Ή καρδιά σου, ή καρδιά σου... [Ψάχνει νὰ βροῦ τὴ θέσι τῆς καρδιᾶς καὶ σκύβει ἐπάνω της ν' ἀκροασθῇ. Μὲ χαμηλέση φωνή, μὲ μωτήσιο σχεδὸν καὶ μὲ τρόμο, προφέρει τὰ λόγια αὐτά:] Είναι φοβερή, ή καρδιά σου! Σὰν νὰ θέλῃ δικό της ὅλο τὸν κόσμο! Είναι τρελλή ἀπὸ τὸν πόθο...

ΛΕΥΚΗ — "Ω, "Αννα... [Τρέμει καὶ μαζεύεται στὰ χέρια τῆς τυφλῆς σὰν σὲ μαρτύριο ποὺ τὴν ἔκνευει καὶ τὴν καταπονεῖ].

ΑΝΝΑ — Μήν τρέμης! Είμαι γιὰ σένα σὰν ἀδελφὴ πεθαμένη, ποὺ ξαναγυρίζει στὴ ζωή. "Ήταν παιρός ποὺ χτυπούσε ή καρδιά μου διὰς τώρα, ή δική σου, καὶ δ' πόθος μου δ' ἀπειρος πετοῦσε στὴν ἀστερέυτη ζωή. Ξέρω τί δινειρέυεσαι, τί ὑποφέρεις καὶ τί περιμένεις... "Υπάρχει η εὐτυχία σ' αὐτὸν τὸν κόσμο. Σὲ κάθε ἀνθρώπου ζωὴ ἀπαντέχει η ὥρα ή εὐτυχισμένη. Ακολούθεις ἀφοσιωμένα τὸν ἀδελφό σου στὰ ἔρειτα καὶ τοὺς τάφοντς. Μά θάρρη ή ὥρα ή εὐλογημένη. Μιὰ δύναμις μεγάλη βγαίνει ἔξαφνα, βαθειά μέσα ἀπὸ τὸ είναι σου καὶ δὲ θὰ μπορέσῃς

πειὰ νὰ τὴ νικήσῃς. Καὶ δὲν ἀκόμα κατόρθωνται νὰ τὴν πνιέης, χλία· καὶ νούρια· βλαστάρια θά φυτρωναν. Εἶναι τῆς μοίρας νὰ δικαιύῃς... [Η Λευκή κρύβει τὸ πρόσωπό στὰ γόνατα τῆς Αννας καὶ μένει ἔτοι σὲ μιὰ τρεμουλα]. Μήν τρέμης. Είμαι γιὰ σένα σὰν ὁδελφὴ πεθαμένη, ποὺ σὲ κυττάζει ἀπὸ τὴν ἄλλη ζωή. "Ισως νὰ σου φαίνωμαι σὰν σκιά: εἶναι ποὺ βρίσκομαι σὲ κόσμον ἄλλο. Βλέπεις ἐπ' ὅτι ἔγω δὲν βλέπω. Κ' ἔγω γνωρίζω δὲν δὲν βλέπεις ἐσύ. Γ' αὐτὸς αἰσθάνεται πώς σὲ χωρίζει ἀπὸ μένα ἀβύσσος καὶ δὲν ήμπορεῖς ν' ἀνοίξῃς τὴν ψυχή σου στὴν ψυχὴ τὴν ίδιη μου δύνως ἀφίνεται ἀπάνω στὰ γόνατά μου. Άλκηθεια; [Βάνει τὰ χέρια τῆς ἀπάνω στὸ κεφάλι τῆς κόρης ποὺ είναι σπαρμένη καὶ τὴν γαϊδεύει: ἔπειτα χώνει τὰ χέρια τῆς στὰ μαλλιά της]. Τί μαλλιά! Τί μαλλιά! Εἶναι ἀπόλλα σὰν γερῦ χλιαρό ποὺ τρέχει. Τί μαλλιά! Θαύμα είναι: ἀν σου τὸ ἔλυντα, θὰ σ' ἐσκεπάζων ἔως τὰ κάδια. Νά, ἐλύθηκαν. [Τὰ μαλλιά τῆς κόρωνται στὸν ὄμοιος τῆς παρθένου καὶ στὸ φόρεμα τῆς τυφλῆς. "Η Αννα τὰ γαϊδεύει]. Άληθινὸς χείμαρρος. Όλόκληρη σὲ σκεπάζουν. Φθάνουν ὡς τὴ γῆ. Μὲ σκεπάζουν κ' ἐμένα. Τί μαλλιά! Τί μαλλιά! "Έχουν ἔνα ἀρωμα... χλία ἀρώματα... Χειμαρρος γειτάτος λουλούδια!... "Α, είσαι πανώρηα κ' ἔχεις δλες τὶς χάρες! [Φέρνει τὰ χέρια στὸ μέτωπο τὸ δικό της, στὰ μαγουλα, σπασμαδικά, μὲ ἀγωνία. Νοιώθει τὸν ἔαυτό της νὰ λυγνή. "Η φωνή της μισοσύνεται]. Πῶς θὰ μποροῦσε νὰ σ' ἀπαργηθῇ... ἐκεῖνος ποὺ θὰ σ' ἀγαποῦσε; Πῶς θὰ μποροῦσες νὰ ζήσῃς στὴ σκιά, ἐσύ ποὺ είσαι γεννημένη νὰ σκορπίσῃς τὴ χαρά; Βαθειά κοινωτάνε ἔνα μέρος τοῦ ἔγω σου, καὶ τώρα ξυπνᾷ. Τώρα γνωρίζεις τὸν ἔαυτό σου: ἀλήθεια; "Ἐπρόσεξα μάποτε τὸ βαδισμά σου. Καὶ βαδίζεις σὰν νὰ ἀκολουθοῦσες μέσα σου μιὰ γνωστή μελωδία... "Α, Λευκή, δὲν ήμποροῦσαν τὰ χεῖλη μου νὰ σου είπουν τὴν εὐτυχία σου... [Η Λευκή κλαίει θαυμένη μέσ' στὰ μαλλιά της]. Κλαίς; [Θέλει νόγγιση τὰ μάτια της γιὰ νὰ αἰσθανθῇ τὸ δάκρυνα]. Κλαίς; Τί κοῦμα! [Διακοτί. "Η Λευκή έξαπολούντει νὰ κλαίῃ στὴν ίδια θέση. "Η Αννα ἀνήσυχη στρέφεται πρὸς τὴ θύρα. Μεγάλη ἀγωνία ζωγράφιζεται στὸ πρόσωπό της γιατὶ ἀκούει γρήγορα βήματα ν' ἀνεβαίνουν τὴ σκάλα]. Νά, δ' Αλέξανδρος! [Η Λευκή σκύβωνται ἔξαφνα δρόμια μὲ τὸ πρόσωπο κρυμμένο ἀπὸ τὰ μαλλιά της, τρομαγμένη].

ΣΚΗΝΗ Δ'

Μπαίνει δ' ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ἀπὸ τὴν πρώτη θύρα δεξιά καὶ κρατεῖ δεμένα ἄγρια λουλούδια, ἀναμμένος καὶ μὲ ἀνατενόη λίγο κονηρασμένη. Βλέπει ἔτοι τὴ ΛΕΥΚΗ καὶ σταματᾷ. "Η ταραχὴ τοῦ είναι πάλι ἡρεμη καὶ σιγανή —

"Απὸ ποὺ ἔρχεσαι, Αλέξανδρος; Σὲ περιμέναμε τόσην ὥρα. "Η Λευκή ἔκπυταζε ἀπὸ τὸ παρά-

ΤΟ ΣΥΝΗΜΑ
ΥΠΟ ΠΑΥΔΟΥ ΜΑΘΙΟΠΟΥΛΟΥ — ΕΚΘΕΣΙΣ ΠΑΡΙΣΙΩΝ 1908

ΕΛΛΑΙΟΓΡΑΦΙΑ

Δ. ΚΟΓΕΒΙΝΑ

τραπέζι, γεμίζει ένα ποτήρι νερό και τού τό δίνει. Πίνει].
ΛΕΥΚΗ, συγκινημένη — Άδελφουλη μου!

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ — Κάθησε. Ξεκουράσου μιά στιγμή.

ΔΕΟΝΑΡΔΟΣ, πιάνοντας τὸν ώρο τοῦ Αλεξανδρού — "Α, γιατί νὰ μὴν ήσουν ἔκει; Γιατί νὰ μὴν ήσουν καὶ σύ; "Επρεπε νὰ ἔσαι μαζί, Άλεξανδρε! Τὸ πὺ μεγάλο καὶ τὸ πὺ παραδίξο δραμα ποὺ εἶδαν ποτὲ μάτια ἀνθρώπῳ: κάτι ποὺ θάμπωνε πλούτη ἀνήκουστα, λάμψη μοναδικὴ ποὺ φάνηκε ἔξιφρα: σὰν ὄνειρο ὑπερκάστιο... Δὲν ἡξέρω νὰ εἰπῶ τί εἶδα. Μιὰ σειρὰ ἀπὸ τύμβους, δεκαπέντε νεφροί, ἀνέγγιχτοι δ' ἔνας στὸ πλᾶτοῦ ἄλλον, ξαπλωμένοι μέσον στὸ χρυσάφι: τὰ πρόσωπα σκεπασμένα μὲ προσωπίδες χρισές, τὰ μέτωπα στεφανωμένα μὲ χρυσάφι, τὰ στήθη μὲ θώρακας χρυσούς. Καὶ παντοῦ, ἀπάνω στὰ σώματα, στὸ πλᾶτοῦ τους, στὰ πόδια τους, παντοῦ, χλίαρι πράματα χρυσᾶ, ἀμέτρητα σὰν φύλλα πεσμένα ἀπὸ δάσος μυθικό. Μεγαλεῖο ἀπεριγραπτο ποὺ δαμπόνει τὴν ὅψη δὲ λαμπρότερος θησαυρὸς ποὺ δὲ θάνατος ἔχωσε στῆς γῆς τὸ σκοτάδι, αἰῶνες κ' αἰῶνες... Δὲν ἡξέρω νὰ εἰπῶ,

δὲν μπορῶ νὰ εἰπῶ τί εἶδα. "Α, ἐπρεπε νὰ ἔσαι ἔκει, Άλεξανδρε! "Εσύ μονάχα θὰ μποροῦντες νὰ εἰπῆσθε... [Σταματῷ μιὰ στιγμή, λές καὶ τὸν πνίγει ἡ συγκίνησις. "Ολοι εἶναι κρεμασμένοι ἀπὸ τὰ χεῖλη τους. Γιὰ μιὰ στιγμὴ ἡ ψυχὴ μου ἐπέταξε πίσω στους αἰῶνας, ἔξισε μὲ τὸν ἀπαίσιο θρῦλο, μὲ τὸ φρικιαστικὸ αὐτὸ ἔγκλημα. Εἶδα τὰ δεκαπέντε σώματα, ἀμέραια, σὰν νὰ τὰ εἶχαν ἀποθέσει ἔκει τὴν ἴδια στιγμὴ μετὰ τὸ ἔγκλημα, μόλις κάμενα ἀπὸ τὴ φωτιά ποὺ πολὺ γλήγορα θὰ ἔσβιντε: τὸν Ἀγαμέμνονα, τὸν Ενθυμεδόντα, τὴν Κασσάνδρα καὶ τὴ βασιλικὴ συνοδία, θαμμένους μὲ τὰ φορέματα, μὲ τὰ δύπλα τους, μὲ τὶς κορόνες τους, τὶς ληκύθους, τὰ κοσμήματά τους, διὰ τους τὰ πλούτη... Θυμᾶσαι, θυμᾶσαι, Άλεξανδρε, τοὺς στίχους τοῦ Ομήρου: «Καὶ ἦταν ξαπλωμένοι ἀνάμιεσα στὶς ληκύθους καὶ στὰ στρωμένα τραπέζια καὶ δὴ ἡ αἴθουσα ἦτο μολυσμένη μὲ αἷμα. Καὶ ἔσιουσα τὴν κλαμένη φωνὴ τῆς Κασσάνδρας, τῆς κόρης τοῦ Πριάμου, ποὺ ἡ ἀπίστη Κλιταιμήστρα τὴ σκότιωνε στὸ πλᾶτο μου... » Γιὰ μιὰ στιγμὴ ἡ ψυχὴ μου ἔξισε τὴ ζωὴ αὐτὴ τὴν ἀτέλειωτη καὶ βίαιη. Εἶδα ἔκει σκοτιομένους τὸν βασιλέα τῶν βασιλέων, τὴν ἀλχαλωτὴ βασιλοπόλη, τὸν ἀριματηλέτη καὶ τοὺς συνοδούς: ἔκει, μικρόστα μού, γιὰ μιὰ στιγμὴ, ἀκίνητοις. Σὰν κατυδὲ ποὺ ἀνεβιάνει, σὰν ἀφοδὲς ποὺ σινύνει, σὰν σκόνη ποὺ σκορπίζεται, σὰν κάτι ἀπλιστὸ καὶ φρεγαλέο, χάμηραν δλοι μέσα στὴ σιγή τους. Μοὺ φάνηκε σὲν νὰ τοὺς κατάπιε αὐτὴ ἡ σιγή τους, ἀπαίσια σιγή ποὺ χινότανε γύρω στὴν ἥρεμία τους τὴν ἀχτιδωτή. Δὲν ἡξέρω νὰ εἰπῶ τί ἔγεινε. Ἀπόρεινε μονάχα ἔνας σωρὸς ἀπὸ πολύτιμα πρίματα, ἔνας θησαυρὸς ποὺ δὲν ἔχει ἄλλον δροιο, ποὺ μαρτυρεῖ γιὰ ένα ἀγνωστό μεγαλεῖο... Θύη ίδης, θύη ίδης...

ΑΝΝΑ, μὲ φωνὴ χαμηλή — Τί δίνειρο!

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ — Τί δόξα! Τί δόξα!

ΔΕΟΝΑΡΔΟΣ — Θύη ίδης. Οἱ χοιρὸς μάσκες, "Α, γιατί νὰ μὴν ήσαι ἔκει, στὸ πλᾶτο μου... Οἱ χοιρὸς μάσκες προφύλαγαν τὰ πρόσωπα καὶ ἔστι τὰ πρόσωπα εἶχαν μείνει ἀνέγγιχτα. "Ενας ἀπὸ τοὺς νεκροὺς περνοῦσε δλοὺς τοὺς ἄλλους στὸ ἀνάστημα καὶ τὸ μεγαλεῖο, μὲ πλαΐν δλόχην στελμα, μὲ θώρακα, μὲ ζωστῆρο, μὲ κνημίδες, διὰ χρισᾶς καὶ γύρω τους σπιθαί, λόγχες, κύπελλα, χηρένα ἀμέτρητα χρισᾶ φύλλα, σὰν κάλικες λοιλοιδῶν ἀνώτερος καὶ ἀπὸ ήμίθεον. "Εσκυρφα καὶ ἀνεσήκωσα τὴ βαρειά μάσκα... Νὰ εἶδα ἀράγε ἀλήθεια τὸ πρόσωπο τοῦ Ἀγαμέμνονος; Μή δὲν ἦταν αὐτὸς δὲ βασιλεὺς τῶν βασιλέων; Τὸ στόμα ἦταν ἀνοιχτό, τὰ βλέφαρα ἀνοιχτά... Θυμᾶσαι, θυμᾶσαι τοὺς στίχους τοῦ

Όμηρου: «Τὴν ὁδὸν ποὺ πένθαινα, σήκωσα τὸ χέρι νὰ πιάσω τὸ σπαθὶ μου μὰ ἡ γυναικα αὐτὴ ποὺ εἶχε μάτια σκύλοσια, ἔφυγε μακροὺ καὶ οὔτε μούλλεισε τὰ μάτια καὶ τὸ στόμα τη στιγμὴ ποὺ κατέβαινα στὸν "Άδη". Θυμᾶσαι; "Ανοιχτὸ λοιπὸν ἦταν τὸ στόμα τοῦ νεκροῦ, ἀνοιχτὰ καὶ τὰ μάτια... Τὸ μέτωπο πλαγύ, στολισμένο μὲ ἔνα χρυσὸ φύλλο σιρογγυλὸ κάτω ἀπὸ τὸ στέμμα. Ή μήτη μακρὺ καὶ ἵσια. Τὸ πηγοῦνι μακρούλο. Καὶ δταν ἔβγαλα τὸ θώρακα, μοὺ φάνηκε πῶς εἶδα τὸν ώμο τὸ φιλιτσένιο, σημάδι καληδονομικὸ τῆς φυλῆς τοῦ Πέλοπος... "Ολα χάμηραν στὸ φῶς. Μιὰ φούχτα στάχτη καὶ σωρὸς ἀπὸ χρυσάφι... .

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ, κατάπληκτος — Τὰ λόγια σου εἶναι σὰν παραμύητο. Εἶναι ἀπίστευτο δ, τι λές... "Αν εἶδες πραγματικῶς δ, τι λές, είσαι ὑπεράνθρωπος.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ, ἀνυπόμονος καὶ συγκινημένος — Θέλω νὰ ίδω, νὰ τρέξω...

ΔΕΟΝΑΡΔΟΣ, τὸν κρατεῖ ἀπὸ τὸ χέρι, κινούμενος ἀπὸ ἀκατανίκητη ὀνάγκη νὰ μιλήσῃ αἵσμα, νὰ μεταδῶῃ στοὺς ἄλλους δὲ τὸν πυρετὸ τοῦ ἐνθυμοσιασμοῦ του — "Ἄγγεια θαυμάσαι, μὲ τέσσερις λαβές, στολισμένα μὲ περιστεράκια, δμοια μὲ τὸ κυπελλό τοῦ Νέστορος. Μεγάλα κεφάλια βωδιῶν δλο ἀσῆμι, μὲ δλόχηνσα κέρατα. Χιλιάδες ἀνθη,

ΤΟΠΙΟΝ

Δ. ΚΟΓΕΒΙΝΑ

φύλα, ἔντομα, ποχύλια, χταπόδια, μέδουσες, ἄστρα. Ζώα φανταστικά από χρυσάφι, από έλεφαντόδοντο, από κρύσταλλο. Σφίγγες, τέρατα, χίμαιρες. Εἰδώλια θεῶν μὲ τὸ κεφάλι καὶ τὰ χέρια καταστόιστα ἀπό περιστέρια. Μικρούτσικοι ναοί μὲ πύργους γεμάτους περιστέρια ποὺ είχαν τὶς φτερούγες ἀνοιχτές. Σκηνὲς κυνηγετικὲς μὲ λεοντάρια καὶ πάνθηρες, γλυμένα ἐπάνω σὲ μετάλλινες πλάκες. Σπαθιὰ καὶ λόγχες. Χτένια ἀπό έλεφαντόδοντο, βραχιόλια, πόρπες, σφραγίδες, σκῆπτρα, κηρούκεια . . .

Ἐνῷ περιγράφει δόλια αὐτά τὰ λαμπρὰ πρόσωπα, ἡ Ἀννα πέτρει σ' ἓνα κάθισμα καὶ σκεπάζει τὸ πρόσωπό της μὲ τὰ χέρια τῆς, σκυμμένη, μὲ τοὺς ἀγκῶνες στὰ γόνατα.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ — Θέλω νὰ ἴδω, νὰ ἴδω.

ΛΕΟΝΑΡΔΟΣ, σηκώνεται γρήγορα — "Ερχομαι μαζί σου. Πηγαίνομε.

ΛΕΥΚΗ, ἀγκαλιάζει τὸν ἀδελφό της ἱκετευτικά. Τὰ μαλλιά της λύνονται πάλι καὶ πέφτουν — "Οχι δχι, Σὲ παρακαλῶ. Μεῖνε ἔδω, ν' ἀναπαυσθῆς λίγο, ν' ἀνασάνγες. Είσαι καταπονεμένος, δὲν ἔχεις πειά δύναμι . . .

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ — Πηγαίνω ἔγω, πηγαίνω. [Βγαίνει ἀπ' τὴν θύρα τῆς σκάλας].

ΛΕΥΚΗ, κρατεῖ ἀκόμα τὸν ἀδελφό της τρυφερά καὶ ποντικά — "Α, σὲ τὶς κατάστασι είσαι, ἀδελφέ μου, ἀδελφούλη μου! Μέσα στὸν ἰδρῶτα καὶ μέσα στὴ σκόνη . . . Τὸ πρόσωπό σου είναι μαῦρο θαρρεῖς . . . Καὶ τὰ μάτια σου, πῶς είναι φλογισμένα, τὰ καῦμένα τὰ μάτια σου. Είναι ποκκινισμένα τὰ βλέφαρά σου σὰν νὰ είχεις κλάψει ἓνα χρόνον δλόληρο. Σὲ πονοῦν; Πῶς θὰ σὲ πονοῦνε τὰ καῦμένα τὰ μάτια σου. Εέρω ἔγω ἓνα νερό, νὰ τὰ πλύνω καὶ νὰ δροσισθοῦν. Μεῖνε λίγο νὰ ξεκουρασθῆς, τώρα ποὺ είδες τὸν πόδι σου πραγματιωμένον. Είσαι γεμάτος ἀπὸ δόξα. Τὴ στιγμὴ ποὺ μπήκες στὸ δωμάτιο, ἔλαμπες ἀπ' όλο αὐτὸν τὸ χρυσάφι . . . [Τὸν σκεπάζει σχεδὸν μὲ τὰ μαλλιά της, ριχμένη στὸ στήθος τὸ ἀδελγικό. Μὲ ἀπειλὴ τρυφερότητα σκουτάζει μὲ τὰ μαλλιά της τὸ μέτωπό του, τὰ μάτια του, τὰ μάγουλα, τὸ λαιμό. Ο Λεονάρδος φαίνεται παραδόξως ἀπαθῆς, μὲ παράξην ἔκφρασι πόνου καὶ φρίτης στὸ καταπονέντο του πρόσωπο, ωχρὸ σὰν νεκροῦ]. Στάσου νὰ σκουτίσω τὸ πρόσωπό σου. Πόσο σὲ πονῶ . . . Τί νὰ σου δώσω γιὰ νὰ σὲ ξεκουράσω, νὰ ήσυχάσῃς, νὰ ζωτρέψῃ τὸ πρόσωπό σου; τὶ βάλσαμο, τὶ φύλτρο νὰ σου δώσω . . . "Α, πόσον καιρὸ ἔμενες ἔκει, σκυμμένος ἀπάνω στὸ σκαμμένο χῶμα, καὶ ἀνάπτνεες δλοέντα τὴν κατάραμένη αὐτὴ σκόνη, καὶ ἔσκισες τὰ χέρια σου ἀπάνω στὶς πέτρες . . . Τὰ καῦμένα τὰ χέρια σου! Κομματιασμένα, ματωμένα, καὶ φαγωμένα τὰ γύχια, ἄσαρκα θαρρεῖς, ξεραμένα σὰν

κλαδιὰ κλιματίσια . . . Δὲ σὲ πονοῦνε; "Έχω ἔγω μάλισταριφή, γλυκειά, μὲ ὅρωμα βιολέττας, ποὺ θὰ σου τὰ γιατρέψῃ γλήγορα καὶ θὰ ξαναγελνουν ἀσπρα δύπως ἥταν καὶ πρίν . . . Μιὰ φορά, εἶχες τόσο ἔμορφα καὶ λεπτὰ χέρια . . . Πῶς τρέμεις! Πῶς τρέμεις! [Εσφρικά ἡ Ἀννα σηκώνει τὸ κεφάλι]. Μὰ ἔστι πεθαίνεις ἀπὸ κονράσι. Ἐτέντωσε σὰν ἔνα τόξο τὴ ζωὴ σου, τόσο πολύ, ποὺ νὰ σπάσῃ. Τρέμεις ὀλόκληρος . . . "Όλα σου τὰ νεῦρα τρέμουν, σὰν χορδὲς ποὺ χαλαρώνουν . . . Είσαι ἀρρωστός, είσαι ἀρρωστός. [Φαίνεται νὰ θυμάται τὰ λόγια τῆς Ἀννας. Σταματᾷ μὲ ἔκφρασιν ἀγωνίας. Επειτα πιάνει τὸ κεφάλι τοῦ ὀδεφοῦ τῆς προσοποθήτας νὰ τὸν κυττάξῃ στὰ ματιά. Μήν ἔχεις τίποτε μ' ἔμενα; Μήν ἔκαμα τίποτε ποὺ σὲ λύπησα; Πές μου το, Λεονάρδε, πές μου το. Μίλησε.

ΛΕΟΝΑΡΔΟΣ, μὲ φωνὴ συνισμένη, προσποσθῶντας νὰ χαμογελάσῃ — "Ω, δχι, τίποτε.

ΛΕΥΚΗ — Ποτέ, ἀδελφέ μου, δὲ σ' ἀγάπησα δύπως τώρα. Η ἀγάπη μου γιὰ σένα ποτὲ δὲν ἥταν τόσο βαθειά. Είσαι ἡ παντοτενή μου σκέψη. Είσαι τὸ πᾶν γιὰ μένα. Πάρε με δόπου θέλεις, στὴν ἔρημο τὴν πιὸ ἀγονη, στὰ ἔρειπα τὰ πιὸ ἀπόμακρα. Όταν ἔστι θὰ χαμογελάς, ὅταν ἔστι θὰ δοιασθῆνος, θὰ είμαι εὐτυχισμένη κ' ἔγω. . . Θέλω κ' ἔγω νὰ είμαι μαζί σου μέσα στὴ σκόνη. Θέλω καὶ τὸ δικά μου τὰ χέρια νὰ πληγόνωνται πάνω στὶς πέτρες. Θέλω κ' ἔγω μαζί σου νὰ μαζεύω τὰ κόκκαλα τῶν νεκρῶν. Θέλω δύμας νάσαι γελαστός, τὸ μέτωπό σου νὰ είναι ἀνέφελο . . . Θυμᾶσαι; Θυμᾶσαι; Στὶς Συρακούσες τραγουδοῦσες ἀπάνω στὴν ἔρημασία σου καὶ νόμιζες πῶς ἔχεις μέσα στὴν ψυχή σου τὴν ἐμφράσια τοῦ ἀγάλματος ποὺ γύρεις. Εδιάλεγα γιὰ σένα τὰ γλυκύτερα πορτοκάλια. Καὶ τὰ ἥθελες καθαρισμένα ἀπὸ τὰ δικά μου τὰ χέρια μόνο. Θυμᾶσαι; Σὰν ἥσονται κουφασμένος ἔβανες τὸ κεφάλι σου στὰ γόνατά μου κι' ἀποκοιμώσουν, κάτω ἀπὸ τὶς ἐλήρες. Καὶ παρακαλούντοσα τὸν ἡρεμούν πνπο σου ἐνῷ συλλογιζόμουν τὸ ἀγαλμα ποὺ ἀναζητοῦσες. "Α, πόσος καιρὸς ποὺ δὲν σὲ είδα νὰ κοιμηθῆς . . . Δὲν μπορεῖς πειά νὰ σηκώσῃς τὰ βλέφαρα. . . "Ελα, έλα, στὴν κάμαρά σου. "Ελα νὰ σὲ βοηθήσω. Νὰ σὲ φροντίσω σὰν μητέρα. Πρέπει νὰ κοιμηθῆς, νὰ κοιμηθῆς πολὺ καὶ βαθειά. Ν' ἀφήσῃς τὴν ψυχή σου νὰ ήσυχαστῃ, σὰν τὸ νερό τὸ ἡρεμοῦ. Σὰν ξυπνήσῃς, δλο τὸ χρυσάφι ποὺ ἀνακάλυψες, θὰ τὸ ὅδης βαθειά μέσα σου. Καὶ θὰ είμαι ἀκόμα στὸ πλευρό σου. "Ελα, έλα. [Έκεινος προσπαθεῖ ν' ἀποφύγῃ σὰν κάτι φοβερό νὰ τὸν τυραννῆ]. Δὲ θέλω, δὲ θέλω πειά νὰ σὲ βλέπω ἔτσι νὰ τρέμεις. Πάμε.

ΛΕΟΝΑΡΔΟΣ — Πρέπει νὰ γυρίσω πάλι ἔκει.

ΛΕΥΚΗ — Ἀδύνατον. Είναι μεσημέρι. Κύταξε δὲ ἡ ηλιος χύνεται παντοῦ καὶ είναι παμίνι. . . Δὲν ἀφησεις ἔκει τὸν φύλακας;

ΛΕΟΝΑΡΔΟΣ — Πρέπει νὰ ξαναγυρίσω, πρέπει νὰ ξαναγυρίσω . . .

ΛΕΥΚΗ — Ἀδύνατον. Δὲν ἡμιπορεῖς νὰ ξαναπάξεις, ἔτσι ποὺ είσαι . . . Θὰ πέσῃς στὸ δρόμο . . . "Ακούσει τὴν ἀδελφή σου! Κοντεύεις νὰ λιγοθυμήσῃς . . . "Ελα στὴν κάμαρά σου . . . [Τὸν παιόνειν ἀγκαλιάζοντας τὸν μὲ τὸ ἔνα χέρι καὶ σκεπάζοντάς τον σχεδὸν μὲ τὰ μαλλιά της. Είναι ωχρὸς καὶ ἀπελπισμένος. Η Ἀννα σηκώνεται σιωπηλὴ καὶ σκύβει πρός τὸ μέρος των ν' ἀκροσομῆς, τὴ στιγμὴ ποὺ βγαίνουν μ' ἔμενα; Μήν ἔκαμα τίποτε ποὺ σὲ λύπησα; Τὸ δωμάτιο είναι πλημμυρισμένο ἀπὸ τὸν ἡλιο].

ΣΚΗΝΗ Τ'

"Η ΑΝΝΑ μένει μόνη προχωρεῖ μερικὰ βήματα. Τὴν βαρύνει μαύρη μελαγχολία.

ΑΝΝΑ, μὲ φωνὴ βαθειά, σχεδὸν πνιγμένη μέσα της — Κανεὶς δὲ μοῦ μήλησε. Βρίσκομαι σὲ ἄλλη ζωὴ ἔγω . . . Καὶ δλο αὐτὸν τὸ θλιψμένο χρυσάφι . . . Καὶ ἡ δυστυχισμένη αὐτὴ ψυχὴ ποὺ τρέμει . . .

Καὶ δλη ἡ γλυκειὰ ζωὴ ποὺ φλέγεται μέσα στὸ ξυμφρο αὐτὸν πλάσμα. . . [Τὸ πόδι της ἀγγίζει τὰ λουλούδια ποὺ ἔπεσαν ἀπὸ τὰ χέρι τῆς Δευτέρης].

"Α, τ' ἀγριολούλουδα ποὺ ἔφεσε γι' αὐτήν. [Σκύβει καὶ τὰ παιόνει]. Σκύβει τὸ πρόσωπο μέσα στὰ λουλούδια καὶ μένει λίγες στιγμὲς ἀφωνη]. Θέλω νὰ κλάψω. [Προχωρεῖ ἀκόμα μερικὰ βήματα]. Βάθιο! Βάθιο!

Η ΤΡΟΦΟΣ, ἔρχεται ἀπὸ τὴ δεύτερη θύρα ἀφιστεῖ. Εἶδω είμαι.

ΑΝΝΑ — Εξέρεις τί ώρα είναι;

Η ΤΡΟΦΟΣ — Είναι μεσημέρι.

ΑΝΝΑ — "Ελα, πάρε αὐτὰ τὰ λουλούδια καὶ βάλε τα σ' ἓνα δοχεῖο.

Η ΤΡΟΦΟΣ — Είναι μαραμένα. Δὲν ἔχουν πειά ζωῇ.

ΑΝΝΑ, τ' ἀφίνει νὰ πέσουν χάμω — Πάμε . . . [τὴ στιγμὴ ποὺ ξεκινᾷ δόηγουμενή ἀπὸ τὴν τροφόν, σταματᾷ. Κάτι θυμάται καὶ γυρίζει]. "Α, βάθιο, κύταξε, ἔκει, στὸ πάτωμα . . .

Η ΤΡΟΦΟΣ σκύβει νὰ φάει — "Εχασες τίποτε;

ΑΝΝΑ — Ψάξε . . . "Ενας κορυδαλὸς πεθαμένος.

[Συνέχεια]

[Μετάφρ. Κ. Μ.]

Γ. ΝΤ' ΑΝΝΟΥΝΤΣΙΟ

ΑΓΛΑΙΑ

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΣΩΖΟΠΟΛΕΩΣ*

Σαράντα-πέντε Κεριακές κι' ἔξηντα διὸ Δευτέρες
Δὲν είδα τὴν ἀγάπη μου κι' είπα νὰ πιῶ φαρμάκι.

Ἐψής βραδὺ τὴν λόγιασα καὶ στὸ χορὸ ποὺ κράτιε.

Ἄπο τὸ μάτι μ' ἔγγειψε ἀπὸ τὰ χεῖλ' μὲ λέγει:

— « Πάρε ξένε μ' τὸ μαῦρο σου καὶ πᾶ νὰ τὸν ποτίσῃς

« Κι' ἔγω θὰ πάω σπίτι μας τὴ μάννα μ' νὰ γελάσω.

« Μάννα μ' νερὸ δὲν ἔχουμε κι' ἀπόψα τί θὰ πιοῦμε; »

Παίρνει τὸ χρυσομαστραπᾶ στὴ βρύση καὶ πηγαίνει:

Στὸν δρόμον διόπον πήγαινε τὸ Θιδί παρακαλοῦσε:

« Θεέ μου κι' δς τὸν εὔρισκα στὴ βρύση νὰ κοιμᾶται». *

Ετσι ποὺ περικάλεσε ἔτσι πήγε τὸν ηῦρε.

« Νὰ τὸν ξυπνήσω μὲ νερὸ φοβιοῦμαι μὴν κρυώσῃ.

« Νὰ τὸν ξυπνήσω μὲ κρασὶ φοβοῦμαι μὴν μεθύσῃ.

« Ας τὸν ξυπνήσω μὲ φιλὶ πῶς ἥταν μαθημένος.

* Απὸ τὴν συλλογὴν του κ. Αναγνώστου Παρασκευοπούλου.

Η ΓΙΑΤΡΙΣΣΑ

Φορτωμένη ή Λούπενα, την κόφα της και σιγά σιγά, κουρασμένη απ' τις πολλές «μετάνοιες» καθώς έλεγε, τὰ σκυψίματα ποὺ ἔκανε, γιδ νὰ μαζέψῃ τὰ βότανα, ἔφθασε στὸ σπίτι τῆς γιάτρισσας.

“Εξω εἶδε τρεῖς χῆνες ἀσπρες μὲ λίγο σκοῦρες τὶς φτερούγες νὰ τρώνε, ἔχοντας τὸ λαιμό τους σὰν τσακισμένο, νὰ τραβοῦνε τὴ χλόη, ποὺ παχειά βρισκόταν ἐκεῖ, καὶ πιὸ πέρα, κοντά στὸ μανδρότιχο ἔνα σωρὸ πάπιες νὰ κολυμποῦνε σ' ἔνα λάκκο γεμάτο νερό.

Δένδρα, δένδρα, πεῦκα, κυπαρίσσια ἤτανε γεμάτο τὸ μέρος. Ἐρημιά ὅμως, ἐρημιά. Ἀνθρώπος δὲν φαινότανε. Ο δρόμος ἵσαμε πέρα ποὺ δάσος βαθὺ ἀπὸ πεῦκα ὑψώνετο καὶ τὸν ἔκοβε, ἀσπρὶς ἔρημος.

—Νὰ τὸ μάτι σου γὰ κάνης, δὲν μπορεῖς νὰ δῆς ψυχὴ ἐδῶ!... ἔκανε ή Λούπενα κυτάζοντας τὴν ἔρημια.

“Ἐνας βόγκος ἔρχότανε σ' αὐτιά της, ἔνας, ἄλλὰ σὰν σῶμα μὲ χήλια κεφάλια, μὲ χλιες φωνές, ποὺ ἔβγαιναν, ἔβγαιναν, χνύνταν στὸν ἀέρα, ἀπλόνονταν... ἤτανε δ' βόγκος τοῦ ρέματος, ποὺ ἔτρεχε καὶ κοντά καὶ ποὺ χώριζε τὸ μέρος αὐτὸν ἀπ' ἐκεῖνο, ποὺ βρισκόταν ἡ χώρα. Πλημμυρισμένο φώναζε, βογκοῦσε τρέχοντας θολό, ἀγριεύμενο.

Τὰ μάτια της γιὰ λίγο σταματήσανε μεσημέρινά, δόπον πάνω ἀπὸ λόφο ξερό, μαυρισμένο, κάτι σὰν βέλο ἀραιό εἶχε πέσει.

—Κυταχνιά!... εἶπε καὶ χτύπησε τὴν πόρτα.

“Ἄργησε νάκούσηθε μόδυνθο καὶ φοβήθηκε μὴ δὲν ἤτανε μέσα. Ἀλλὰ ἔνα παράδυρο τοῦ δρόμου, τὸ κοντινὸ στὴν πόρτα, ἀνοιξε καὶ μιὰ μορφὴ ἀδύνατη, μακρούσσουλή, κιτρινόμαυρη, μὲ δίψυχα, κρύα μάτια καὶ μύτη λεπτὴ καὶ γυριστὴ πρὸς τὰ πάτω, φάνηκε. Ἔλεισε πάλι γρήγορα, καὶ ή Λούπενα δὲν ἀργήσε νὰ ἀκούση βήματα νὰ πλησιάζουνε στὴν πόρτα. Καὶ ή πόρτα ἀνοιξε καὶ στὸ ἀνοιγμά της εἶδε τὴ γιάτρισσα Μπιλίτσα ψηλή, ψηλή καὶ ἀδύνατη.

—Καλῶς την!... δ, δ!... Βλέπω τὴ γιόμισες γιὰ καλά!

—Ναί!... δπως τὰ θέλεις!...

—“Ελα μέσα!...

Μπήκε στὴν αὐλή. Κοντὰ σ' ἔνα πηγάδι μὲ μαγκάνι ξυλένιο καὶ ξυλένιο κοινθᾶ, δυὸ πάπιες, ή μιὰ μὲ πρασινωπὸ λαιμό, μέσα στὰ νερά τὰ μαῦρα, πλαπλατίσανε βουτώντας σ' αὐτὰ τὴ μύτη τους.

Απ' ἐκεῖ περνῶντας ἔνα πλατύ καὶ κοντό

διάδρομο, μπήκανε σ' ἔνα μικρό, μικρὸ δωμάτιο, στενόχωρο.

—Κάτσε δῶ!... Δὲ δ' ἀργήσω!... Ἐχω κάποια δουλιά, τῆς εἰπε ἡ γιάτρισσα καὶ ἔφηγε. Αὐτή ἔμεινε μόνη μέσα στὸ μικρὸ δωμάτιο. Ἔτανε αὐτὸ τὸ σαλονάκι τῆς γιάτρισσας. Πάνω σ' ἔνα τραπέζακι μαρμάρενο, σπάνιο πρόγια γιὰ τὴ χώρα, ἤτανε πλήθος φωτογραφίες ἀγώνων ἀνθρώπων.

—Η κυρά Λούπενα πληρίασε καὶ τὶς κύταξε. Κάποιοι συγγενεῖς καὶ γνωστοί παληὶ θὰ ἥσαν τῆς γιάτρισσας, γιατὶ καὶ τὰ ρούχα τους δὲν ἤτανε χωριάτικα καὶ ή μορφή τους ἀλλοιώτικη!...

Ἐκεὶ μιὰ γυναίκα νέα, ντυμένη εὐφωπαῖκά ροῦχα πλούσια, μὲ λυπημένα ὅμως μάτια, ποὺ φαινόντανε νὰ τὴν κυτάζουνε ἐδῶ μιὰ ἀδύνατη καὶ ψηλὴ μὲ ψήφος ἀρχοντικό, κύταζε ὑπερήφανα. Ἐνας ἄνδρας μεσόκοπος μὲ κατσαρὰ μαλλιὰ γελαστὸς καὶ μὲ τὸ ψηλό του καπέλο βαλμένο πάνω σὲ μιὰ καρέκλα δίπλα του. Πλατεία ἀλυσίδα ηρεμόταν ἀπ' τὴν τσέπη τοῦ γελέκου του.

—Η κυρά Λούπενα τὶς κύταξε καὶ σταματῶντας στὴν κυρία μὲ τὸ ὑπερήφανο ψήφος, ρώσησε σιγά.

—Μὰ θὰ ζοῦνε τώρα αὐτοί;...

Οἱ φωτογραφίες θὰ ἤτανε παληὲς παληὲς, γιατὶ δὰ τὶς εἶχε φέρει μαζὶ της, ἀπ' τὴν πατρίδα της, διαν εἶχε ἔρθει, τώρα χρόνια καὶ χρόνια, ή κυρά Μπιλίτσα. Καὶ ἔπειτα φαινόντανε νὰ πιρινίζουνε σὰν τὰ μαραμένα φύλλα.

—Ποιά θὰ είναι ἀραγες αὐτή; πάλι ωτηρος κυτάζοντας ἔκεινη μὲ τὰ λυπημένα μάτια.

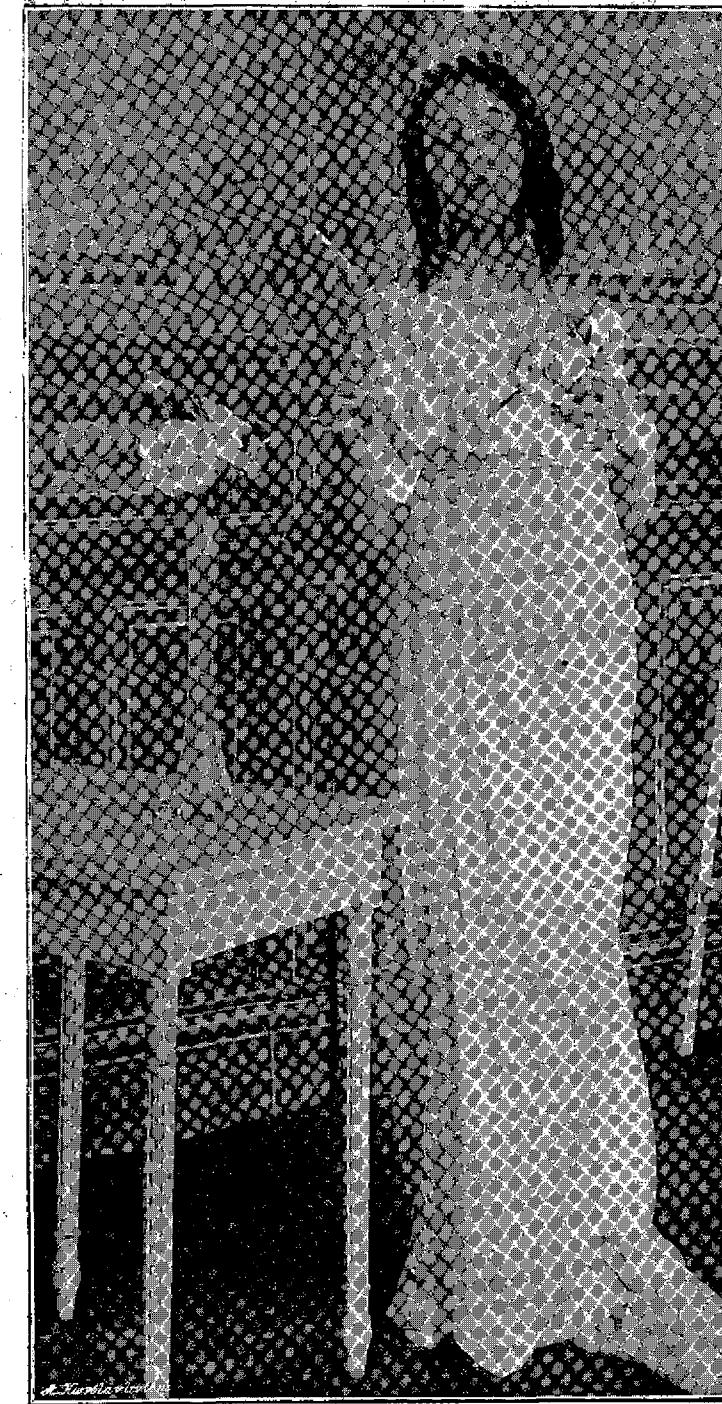
Πόλ πέρα εἶδε ἔνα μικρὸ κοριτσάκι μὲ ἔξεπλεκα μαλλιὰ καὶ μὲ ποδίτσα. Εἶχε τὸ βλέμμα ὀθώδω.

—Ωραῖο!

Καὶ στάθηκε κυτάζοντάς το καὶ κοννῶντας τὸ κεφάλι. Ἔτσι τῆς ἔρχόνταν πόλλα, πολλὰ νὰ πῇ γιὰ τὴ μοιρα, γιὰ δλα τὰ ἀνθρώπινα, τὴ ματαιότητα, ἄλλὰ ἔτσι, σὰν μπερδεμένα ποὺ τῆς ηρθαν, δὲ μπόρεσε νὰ βγάλῃ παρά:

—Τί είμαστε!...

Ἡ γιάτρισσα, ποὺ εἶχε ἔρθη ἀπὸ μιὰ μεγάλη μακρινὴ πόλι, εἶχε χρόνια καὶ χρόνια ἔκει. Μικρὸ κοριτσάκι ἤτανε ή Λούπενα, ποὺ τὴν εἶχε ίδη, τότε, νεοφερμένη. Καὶ κανεῖς ποτὲ δὲν τῆς ἔγραφε ἀπ' τὸν τόπο της, τὸ ήξερε καλά, δχι ἀπ' τὴν ίδια, ἀλλ' ἀπ' τὴ γυναίκα τοῦ ταχυδρόμου.

Η ΚΥΡΙΑ ΜΕ ΤΑΣ ΚΑΜΕΛΙΔΑΣ — ΚΥΒΕΛΗ ΑΔΡΙΑΝΟΥ

"Ο ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ. — ΓΛΟΥ-ΓΛΟΥ — ΑΓΝΗ ΡΟΖΑΝ"

Μα δὲν είχε αὐτή κανέναν στήν πατούδα της;

“Η Λουπενα γύρισε ένα βιβλίο παληό. Πάλι φωτογραφίες μέσα!

— Μπά!

“Άλλες θέσεις ήτανε άδειες και άλλες μὲν φωτογραφίες. Γέροι, νέοι, κορίτσια, γυναῖκες, σὲ

διάφορες στάσεις, ήταν έκει κλεισμένες μέσα στὸ βιβλίο . . .”

Εαφνικὰ σταμάτησε σ' ἐνὸς νέου τὴν φωτογραφία, ἐνὸς νέου, ποὺ μὲ σουφρώμενα φρύδια και μὲ τὸ ένα χέρι στήν τούτη τοῦ πανταλονιοῦ του κύταζε σάν θυμωμένος. “Ητανε ξεσκούφωτος. Κάτω ἀπ' τὴν φωτογραφία είχε πολλὰ λόγια γραμμένα μὲ πένα, ποὺ ή Λουπενα, ἀν και ήξερε κάμποσα γραμματάκια, δὲν μπόρεσε νὰ τὰ βγάλῃ.

— Όμορφιά! . . . εἶπε κυτάζοντας τὴν μορφὴ τοῦ νέου.

Μιὰ φωνὴ πνιγμένη μέσα ἀπὸ κάποιο δωμάτιο, ένα βογκητό μεγάλο ἀκούσθηκε ἔξαφνα, ἔπειτα ἄλλο, ἄλλο.

— Ο Θεός νὰ μὲ συχωρέσῃ, κάτι πάλι σκαρώνει ή γρηγά.

Και ή Λουπενα ἔκανε τὸ σταυρό της.

“Αν και συνηθισμένη σὲ τέτοια, ποὺ κάποτε τὰ ἀκούγε μέσα σ' αὐτὸ τὸ ἐρημικὸ σπιτάκι, θὰ ἔφευγε γρήγορα, ἀν μποροῦσε, γιὰ νὰ μὴν ἀκούῃ. Και ταραγμένη, ἀπ' τὰ βογκητά, ἄλλο δὲν ἔκανε, παρὰ νὰ πάρῃ τὴν κόφα μὲ τὰ βότανα και νὰ τὴν περάσῃ στὸ μπράτσο της.

Οι φωνὲς δύμως σὲ λίγο πάφανε.

Η Λουπενα κούνησε τὸ κεφάλι της και μάζεψε τὰ χεῖλια της σφιχτά, ἔπειτα κυτάζοντας τὴν κόφα ποὺ κρατοῦσε.

— Άς τὰ πάω μέσα, εἶπε.

Και βγήκε σιγά-έξω πατῶντας ἑλοφρά, ἑλαφρά γιὰ νὰ μὴν ἀκουσθῇ, και πῆγε στὸ μαγειρείο. Άλλα ξαφνικὰ στάθηκε παγωμένη.

Σὲ μιὰ λευκὴν ἔνας μικρὸς δύγκος κρεατένιος βρισκόταν και εὐθὺς ξεχώρισε πόδια, χεράκια! Κείνη τὴν στιγμὴ σὰ νὰ κινήθηκε, νὰ πήρε ἀναπνοή. Πάλι δύμως δύγκος δύγκος δικρανένιος ἀναστέσθηκε.

“Η κυρά Λουπενα βγήκε τρεχάτη έξω. Άλλα και έξω διτὶ είδε τὴν καταρόδια ἀκόμα πιὸ πολύ. Είδε τὴν καταχνιὰ πυκνή πυκνή, νὰ χύνεται, νὰ προχωρῇ σὰ φαντάσματα μὲ σχήματα βράχων, θηρίων, χωρίς μορφὴ ἀκόμα, και σὰ νὰ ξετυλιγόταν τυλίγοντας, γεμίζοντας τὰ πάντα.

Οι χῆνες φωνάζουν στὸ δρμητικό της τρέξιμο και μὲ ἀνοιχτὲς φτερούγες φύγανε μακρινά, οἱ πάπιες ἀφήσανε τὸ νερό και δρμήσανε έξω.

Πήρε τὸ δρόμο της χώρας τρεχάτη. Τὴν κόφα της τὴν είχε πετάξει κοντά στὸ πηγάδι τῆς γιάτρισσας.

Περνῶντας ἀπ' τὸ ρέμα, ἀπ' τὴν γεφυρίτσα, έκανε τὸ σταυρό της και εἶπε διάφορα ξόρκια. Τὰ πεντακά πυκνὰ τῆς ἔκλειναν τῷ τί γινό-

τανε ἀπ' τὸ κῦμα τῆς καταχνιᾶς ποὺ είχε πέσει και ἔρχόταν. Σὲ λίγο τὸ είδε νὰ πλησιάζῃ, νὰ πέφτῃ νὰ τὴν κυκλώνῃ και νὰ τὴν κάνῃ νὰ μη βλέπῃ πιὰ ποὺ τηγανίνει, νὰ τῆς κρύβῃ σάν μ' ἔνα δυνατὸ πέπλο, στὴν ἀρχή του ξεφισμένο, πυκνό, ὅλα γίρω της.

“Ητανε δύμως κοντά στὰ πρῶτα σπιτάκια τῆς χώρας. Ακούσε πόρτες νὰ κλείνουν, ξεφωνητὰ και ὧδημησε πάνω σὲ μιὰ πόρτα και χτύπησε δυνατὰ μὲ τὸ δυνό της χέρια.

Βρέθηκε μέσα σὲ γνωστές της γυναικες και σὲ γνωστούς της ἀνδρες.

— Μεγάλο σημάδι! έλεγε δένας ἀπ' τοὺς ἀνδρες. “Αν δὲ βγῆ σὲ μεγάλο καιό.

Οι γυναικες ἔκαναν σταυρούς και παρακαλούσσαν τὴν Παναγιὰ νὰ τὶς σώσῃ.

— Καλὲ πάει, πάει! Δὲ θὰ δοῦμε πιὰ ήλιο, θηρνοῦσε μιὰ γρηγά.

— Σώπα, γρηγά, πάειφε! Δὲ θὰ δοῦμε ήλιο! Νά, καταχνιὰ πολὴ έπεισε. Θὰ φύγη! τῆς είτε ἀπότομα και θυμωμένος δένας ἀπ' τοὺς ἀνδρες. Και στρέφοντας στὸν ἄλλον.

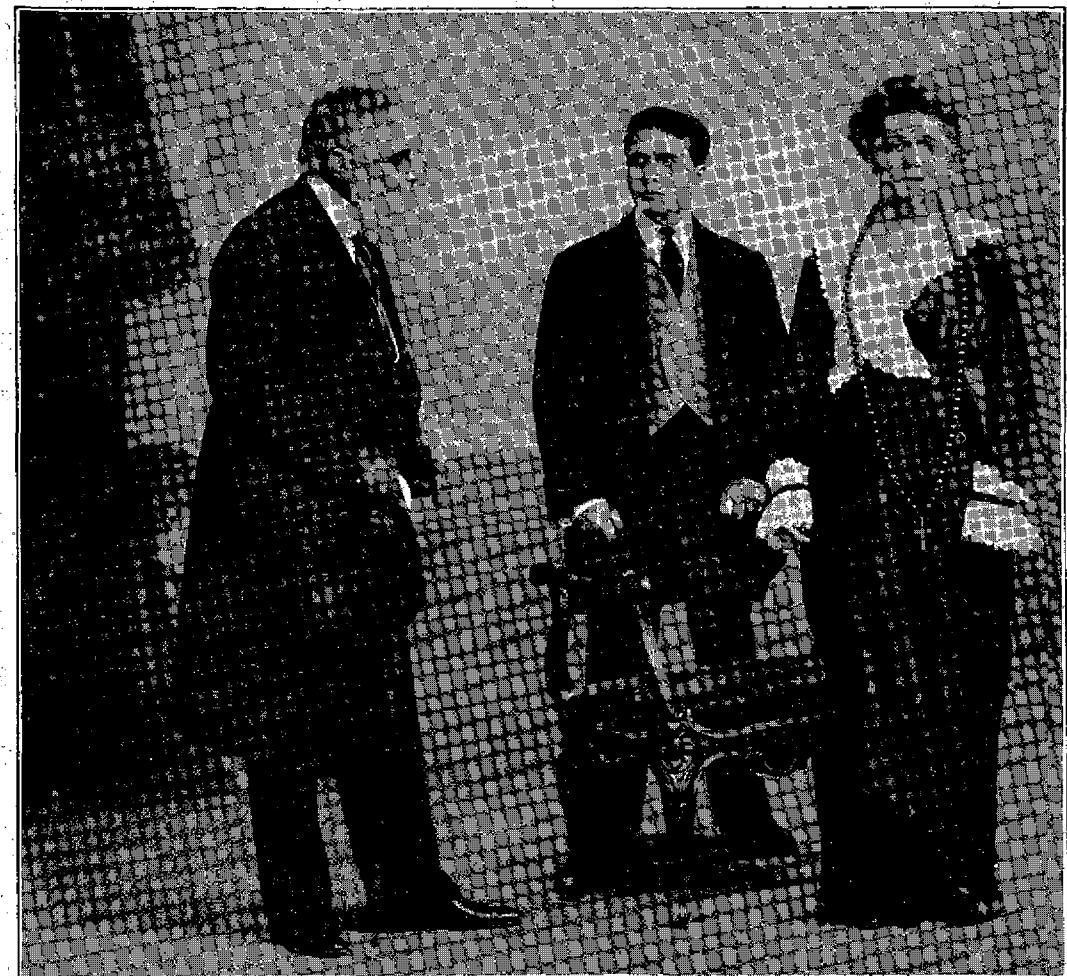
— Έτοι δὲν είνε;

— Έτοι. Τί θὰ κάνῃ;

Σὲ μιὰ γωνιά, μιὰ κόρη μὲ ξέπλεχα, μαλλιά ἔχοντας τὸ πρόσωπο μὲ τὰ χέρια της, σκεπασμένο, ἔκλαιε.

Άλλα πάλι ο ήλιος έλαμψε, ο υγρὸς πέπλος χάθηκε και η ἀτμοσφαῖρα φάνηκε καθαρή. Ανεμος δύμως είχε σηκωθῆ δυνατός.

Η κυρά Λουπενα έφυγε δταν πλησιάζε νὰ δύσῃ ο ήλιος. Πήρε τὸν δρόμο τοῦ σπιτιοῦ τῆς

ΙΩΡΑΗΛ,

Αθηνάσιος Περιόδης

M. Μυράτ

Μαρίνα Κοτοπούλη

γιάτρισσας θρούζοντας τὸν ἔαντό της, γιατί μὲ τὶς κουβεντούλες, μετὰ τὸ κακό, ὅφησε νὰ περάσῃ τὸση ώρα. Καὶ ὁ ἄνδρας τῆς ἡθελε αὐτῷ λεπτά. Καὶ μὴ ἦταν μόνο αὐτά; "Ήτανε καὶ ἀλλὰ ποὺ καὶ ἀνάγκη νὰ μὴν ὑπῆρχε, ἔπειτε νὰ τὰ πάρῃ, γιατὶ εἴχανε ἀρχίσει καὶ γινόντανε πολλά.

Πέρασε τὸ ρέμα καὶ τάλι σταυροκοπήθηκε. Τὸ ρέμα κυλοῦσε γρήγορα μὲ πορτοκαλιοῦ χρῶμα, βουνίζοντας.

"Ο ἥλιος εἶχε δύσει. Συννεφάκια, σύννεφα μικρὰ σχηματίζανε νησάκια καὶ σ' ἔνα μάλιστα, στὸ λιμανόκιο του, φαινότανε νὰ ἔχῃ ἀρχάξει μιὰ φλόγα.

"Εἶχο ἀπ' τὸ σπίτι τῆς γιάτρισσας τώρα, οὔτε οἱ χῆνες, οὔτε οἱ πάπιες βρισκόνταν. Έρημιά, ἀπλονότανε, ποὺ μέσα ὁ κρότος τοῦ ρέματος ἔπεφτε.

Χτύπησε τὴν πόρτα καὶ καθὼς χτυποῦσε, τὴν τρόμαξε μιὰ μεγάλη νυχτερίδα, ποὺ πέρασε πολὺ κοντά της.

"Ελα Χριστὲ καὶ Παναγιά, εἶπε. "Η πόρτα ἀνοίξε ἀπὸ μιὰ γυναίκα περασμένη στὸ χρόνια, κοντή, κοντή καὶ χονδρή, μὲ μύτη μικρή, τόσο ποὺ ἀλλο δὲν φαινότανε παρὰ δυὸ τρύπες για ρουθούνια.

"Μά, τί ἔγεινες; "Η κυρὰ χάλασε τὸν κόσμο νὰ σὲ ζητᾶ, τῆς εἶπε ἀμά τὴν εἶδε.

"Η Λούπενα δικαιολογήθηκε σὰ νὰ εἶχε κάνει κάποιο κακό. Εἶχε φοβήθη τὴν καταχνιά καὶ ἔπειτε στὸ σπιτικό της.

Καὶ τὰ ἔλεγε στὴν πόρτα χωρὶς νὰ κάνῃ νὰ μπῇ μέσα.

"Η κοντή τάκουνε πάλι σὰν νάταν αὐτὴ ἡ γιάτρισσα καὶ στὸ τέλος τῆς εἶπε.

"Καλά, καλά! "Ελα μέσα τώρα!

Καθὼς προχωρούσσανε μέσα, ἡ κοντή ἀρχίσε νὰ τῆς μιλᾷ σιγά.

"Η κυρὰ ἀρρώστησε καὶ δὲν εἶνε διόλου, μὲ διόλου καλά! "Οταν ἔφυγες, ὑστερα ἀπὸ λίγο ποὺ μπαρούσσανε κάτι ἐπισκέψεις, κάτι γνωστές της, παλῆς φιλενάδες της, ἔπειτε στὸ κρεβάτι!

"Η κυρὰ Λούπενα τὴν ἀκούγει καὶ ἔλεγε καὶ αὐτὴ μὲ τὸ νοῦ της.

"Καλά, καλά καὶ δὲν τὴν ξέρω! . . . "Ε, ἐκαὶ ποὺ τὴν πᾶς τὴν κλάρα! . . . ἡ μὴ νομίζεις καὶ δὲ ξέρω καὶ σένα τὰ θάματά σου, γηγά μπομπιροῦ! . . . "Επειτε στὸ κρεβάτι! . . .

"Η κοντή γυναίκα τὴν διέκοψε.

"Απ' ἑδῶ, ἀπ' ἑδῶ! τῆς εἶπε καὶ τὴν ἔμπασε στὸ δωμάτιο τῆς γιάτρισσας.

Σ' ἔνα κρεβάτι μεγάλο σιδερένιο εἶδε ξαπλωμένη καὶ σκεπασμένη μὲ μιὰ κουβέρτα, κόκκινη, μὲ μαύρο γύρο, τὴ γιάτρισσα. Μιὰ λάμπα σ' ἔνα τραπέζι ἔκει κοντά φωτίζει δυνατά.

— "Ε, ἔ! . . . τῆς ἔκανε ἡ Λούπενα. Τί ἔχεις; Σὲ καλό! Μὴ φοβήθηκες καὶ σὺ τὴν καταχνιά κείνη; Μὰ ἦτανε . . .

— "Οχι, όχι! ἀπήντησε ἔτσι υπόκωφα ἡ γηγά γιάτρισσα. Κάτι κακὸ μοῦ ἥρθε! Μὴ φωτίσῃς! κακὸ ποὺ δὲ λέγεται!

Σιγά καὶ σὰν κουρασμένη πολύ, τὰ εἶπε αὐτά.

— Μά, τί, πῶς; . . . ἐπέμεινε ἡ Λούπενα.

— Νά, ἔκανε κείνη βγάζοντας τὸ ἔνα τῆς χέρι ἔξω ἀπ' τὴν κουβέρτα, είχα πάει κάτω στὸ ρέμα ἔτοι μὲν περπατήσω! είχε περάσει ἡ καταχνιά! Ξαφνικά νὰ καὶ βλέπω μιὰ γηγά νὰ ἀνεβαίνῃ πάνω καὶ νὰ μὲ πλησιάζῃ. Μόλις τὴν ἀντίκρυσα, εἶθεν παίρων δρόμο! Δέν ἦτανε ἀνθρωπός, δὲν ἔτοι διόλου! όχι! ἀνθρωπός δὲν ἦτανε! Μάτια δὲν εἶχε διόλου! όχι δὲν ἦτανε βγαλμένα δὲν υπῆρχαν διόλου! . . . "Ισιο ἔκει τὸ μέρος, χωρὶς κανένα σημάδι! Καὶ δύμως φαινότανε νὰ βλέπῃ καλά. "Ενα τῆς δόντι μεγάλο μεγάλο ἔβγαινε ἔξω ἀπ' τὸ στόμα της! Κατάλαβα δὲν είχα πέσει σὲ κακιά ωραῖα! "Ετοσχα δόσ μποροῦσα καὶ ἀκούγα πίσω νὰ τρέχῃ καὶ σὰ νὰ μούγκοιζε καὶ αὐτή!

"Άμα δύμως ἔφθασα ἀπ' ἔξω ἀπ' τὴν πόρτα καὶ ἔπεισα πάνω τῆς κατακομμένη, εἰδα δὲν δὲν υπῆρχε κανένας πίσω!

— Η γιάτρισσα σώπασε. Σὲ λίγο πάλι μίλησε.

— Θὰ σοῦ δώσω τὰ λεπτά ἡ Μάρω! "Ο, τι εἶνε. Τὰ ξέρει αὐτή. Θέλω νὰ ήσυχάσω. Λὲ μποῶ!

Βγῆκαν ἔξω. "Η Μάρω κρατῶντας τὴν λάμπα

ἔφερε τὴν Λούπενα στὴν τραπέζαρια.

— Μὰ τί ἦτανε αὐτὸς πάλι; τὴν ωρήσε η Λούπενα.

Αὐτὴ κούνησε τὸ κεφάλι.

— Δὲν εἶδες! Πώ, πώ . . . τί εἶδε!

"Η Μάρω γύρισε λίγο πρὸς τὴν πόρτα καὶ ἔπειτα γέροντας στὴ Λούπενα τῆς εἶπε σιγά:

— Κάτι πήγε νὰ ξέρει ἀπὸ μέρες τόχες ἑδῶ, καὶ οἱ Ἀνεράϊδες τῆς τὸ φέρονται πίσω!

"Η Λούπενα κουνοῦσε τὸ κεφάλι. "Απ' τὰ λόγια αὐτὴ κατάλαβε τί εἶχε συμβῆ.

Δὲν ἔκαθησε πολύ. "Έφυγε, καὶ ἔφυγε μὲ ἔνα φόρο μὴ καὶ αὐτὴ δῆ τὶς νεράϊδες τοῦ ποταμοῦ καὶ τὴν κυνηγήσουνε μὲ τὸ πτῶμα τοῦ μικροῦ παιδιοῦ, ποὺ εἶχε πετάξει καὶ, ἡ γηγά γιάτρισσα!

Τὴν ἀλλη μέρα ἡ Λούπενα ξένισε λίγο ἀργά. Καὶ καθὼς καθότανε φέρονταις μὲ τὸ νοῦ της τὰ χνεισινά, ἀκούσε τὴν πόρτα της νὰ χτυπᾷ καὶ τὴν φωνάζουν.

"Ήτανε μιὰ γειτόνισσά της παχειά καὶ κοντή. μὲ πρόσωπο κόκκινο, ζωηρό καὶ τολμηρά μάτια,

— "Η κυρὰ γιάτρισσα δὲν εἶνε καλά! Πέ-

ρασε ἡ Μάρω καὶ μοῦ εἶπε νὰ πᾶς ἀπ' ἔκει, τῆς εἶπε καὶ ἔφυγε.

"Η κυρὰ Λούπενα ἔφυγε καὶ αὐτὴ ἀφίνοντας στὸ σπίτι τῆς τὸν γυιό της, ἔνα μάγκα ως δέκα ἔξη χρόνων, ποὺ ἀλλο δὲν ἔκανε, παρὰ νὰ φωιάνη δητούς, πλούσια καὶ νὰ κυνηγᾶ μὲ δίκτυα πουλιά. "Ο ἄνδρας τῆς εἶχε φύγει πρωὶ πρωΐ, χαράματα, γιὰ τὰ χωφάρια.

"Ο οὐρανὸς ἦτανε καταγάλανος, καθαρός καὶ μόνο πρὸς τὴν δύση υπῆρχε μιὰ θαμπαδά, ἔνα σκοτείνιασμα σὰν ἡ χθεσινή διμήλη νὰ εἶχε νιψωθῆ καὶ μαζευθῆ ἔκει.

Πήρε πάλι τὸν ἑδό δρόμο, πέρασε τὰ πεύκα ποὺ στραβά, γυρτά, καμπούριασμένα καὶ σὲ στάσι χοροῦ φανταστικοῦ φαινόνταν νὰ περιμένουν νὰ περάσῃ γιὰ νὰ ξαναχίσουν, ἔπειτα τὸ ρέμα ποὺ κυλοῦσε πιὸ λίγο σημερά καὶ κύταζε, καθὼς περνοῦσε, δῶ καὶ κεῖ μέσα μὴν ἑδῆ τίποτα.

Στὸ δρόμο τρεῖς γυναικεῖς ἀπάντησε ποὺ πήγαναν ἔξω.

"Όταν ἔφθασε, εἶδε τὶς χῆνες νὰ τραβοῦνε τὸ χορτάρι καὶ τὶς πάπιες πάλι καὶ σὲ τὴν νερά μέσα νὰ πλένωνται.

Τῆς ἀνοίξε ἡ Μάρω. Καὶ ἡ κοντή δούλα, μόλις τὴν εἶδε, γρήγορα χωρὶς νὰ χάσῃ καιρό, ἀρχίσε νὰ τῆς διηγήται πῶς πέρασε ἡ γιάτρισσα τὴν νύχτα.

"Όλο φωνές καὶ παραμιλητά! . . . Κάτι ἔβλεπε ποὺ τὴν τυραννοῦσε. "Απὸ μέρες δύμως εἶχε ποὺ γύρισε αὐτὸς τὸ κακό, γιατὶ προχθὲς είχε ἑδῇ τὴ γιάτρισσα καὶ παραμιλητά! . . . Κάτι ἔβλεπε ποὺ τὴν τυραννοῦσε. "Απὸ μέρες δύμως εἶνε ποὺ γύρισε αὐτή την πρωΐ της διόλου καὶ τούς λησμονούσε.

"Έκανε ἡ Λούπενα νὰ τῆς μιλήσῃ, νὰ τῆς πῆγεν αὐτοῖς, ἀλλ' αὐτὴ οὔτε ἔδινε προσοχὴ σ' ὅ, τι γινότανε στὴ Λούπενα τῆς εἶπε σιγά:

— Κάτι πήγε νὰ ξέρει ἀπὸ μέρες τόχες ἑδῶ, καὶ οἱ Ανεράϊδες τῆς τὸ φέρονται πίσω!

"Η Λούπενα κουνοῦσε τὸ κεφάλι. "Άπο τούς λησμονούσε στὴν ταβάνι.

— Κείνη τὴ στιγμὴ ἀκούσθηκε μία φωνὴ ἀπ' ἔξω, χονδρή, ἀσχημη σὰν ἀπελέκητη.

— Μάνα! Καλέ μάνα! "Ε!

"Άνοιξε τὴν πόρτα καὶ τὸν εἶδε νὰ μαζεύῃ τὸν σπάγκο πιασμένο σ' ἔνα κλαδί πεύκου καὶ κάτω, κοντά στὸ πηγάδι, τὸν ἀητὸ πεύκοντο, σχισμένο.

— Ο προκομένος μον θὰ εἶνε! έκανε ἡ Λούπενα χτυπῶντας τὰ χέρια πάνω της.

— Εἶχεν διαβάσει τὴν φωνή της την πρωΐ της, τὴν σπάγκο του γρήγορα, ξυπόλυτο, χωρὶς καπέλο καὶ μόνο ἔνα δούχο κοντό, ἔνα γελέκο σχισμένο πάνω του.

— Τί εἶνε, μωρέ;

— Ο πατέρας ἥρθε καὶ σὲ θέλει.

Μοῦ πε νὰ πᾶς γρήγορα.

— Η Λούπενα ένα πρωὶ πάλι ἐτοιμαζόταν νὰ πάῃ στὴ γιάτρισσα. Καὶ ἔπειδη ἔκανε λίγο

Καὶ προσπάθησε νὰ γυρίσῃ πρὸς τὸν τοῖχο. "Η Λούπενα τὴν βοήθησε καὶ γύρισε.

"Εμειναν οἱ δύο γυναῖκες γιὰ λίγο ἀκίνητες χωρὶς νὰ βγάζουν μιλιά, ἀκούνταν τὴ βαρειά ἀναπονὴ τῆς γιάτρισσας. "Υστερα τὴν ἀφήσανε πατῶντας στὰ νύχια καὶ πήγανε στὴν τραπέζα σία δπου ἀρχίσανε νὰ τὰ λένε.

"Εξω φυσοῦσε δυνατὸς ἀνεμος καὶ ἔσειε μανιάπαντας ἔνα καὶ μαζεύσισι μεγάλο δυό πού δύο ψηκά.

"Η Μάρω τῆς διηγήθηκε ὅτι δύο πού δύο γυναῖκες καὶ μαζεύσισι μεγάλο δυό πού δύο τραγούδη διηγήθηκε στὸν τραγούδη τρέλα ἀπ' τὴν τρομάρια.

Τὴν ἀκούσεις νὰ κάνῃ τὸ μωρό! Ίδια, ίδια ὅπως κλαίνε τὰ μωρά! Τὴν πρώτη φορὰ ἔκαψαν φωνάς φανταστικοῦ φαινόνταν νὰ περιμένουν νὰ περάσῃ γιὰ νὰ ξαναχίσουν, ἔπειτα τὸ ρέμα ποὺ κυλοῦσε πιὸ λίγο σημερά καὶ κύταζε, καθὼς περνοῦσε, δῶ καὶ κεῖ μέσα μὴν ἑδῇ τίποτα.

"Εξω φυσοῦσε δυνατὸς ἀνεμος καὶ μαζεύσισι μεγάλο δυό πού δύο τραγούδης διηγήθηκε στὴ γλῶσσα της.

"Εγει ἀμαρτίες πολλὲς ἡ συχωρεμένη, πήγε νὰ ἔπη ἡ Λούπενα, ἀλλὰ κρατήθηκε γρήγορα καὶ εἶπε σιγά, ἔπειτα ἀφοῦ δάγκωσε τὴ γλῶσσα της.

— Κακό σημάδι!

"Εμειναν σιωπηλές. Καθεμιὰ ἔπεισε σὲ συλλογισμούς. "Εξω ἀκούγοταν τὸ ἄγριο φύσημα τοῦ δινέμου καὶ βλέπανε τὸ κυπαρισσί, ποὺ σὰ μανικιώδες προσκυνητής έσκυψε, προσκυνοῦσε, προσκυνοῦσε.

Ξαφνικά ἔγεινε ἔνας θόρυβος ἔξω στὸν ἄρεα, καὶ οἱ δύο γυναῖκες πετάχθηκαν τρομαγμένες τρελά. Εἶδαν δύμως γρήγορα καὶ βλέπανε τὸ κυπαρισσί καὶ κατακέφαλα καὶ τὸν ἀκουσματανόνταν νὰ πέφτῃ μὲ βρόντο στὴν αὐλή.

"Ο προκομένος μον θὰ εἶνε! έκανε ἡ Λούπενα χτυπῶντας τὰ χέρια πάνω της.

"Εξω φυσοῦσε δυνατὸς ἀνεμος καὶ μαζεύσισι μεγάλο δυό πού δύο τραγούδης διηγήθηκε στὸν τραγούδη τρέλα.

— Κείνη τὴ στιγμὴ ἀκούσθηκε μία φωνὴ ἀπ' ἔξω, χονδρή, ἀσχημη σὰν ἀπελέκητη.

— Μάνα! Καλέ μάνα! "Ε!

"Άνοιξε τὴν πόρτα καὶ τὸν εἶδε νὰ μαζεύῃ τὸν σπάγκο πιασμένο σ' ὅ, τι γινότανε.

— Θέλεις τίποτα; τὴν ωρήσε σιγά ἡ Λούπενα πλησιάζεις.

κρύο αυτή την ήμερα, τυλίχθηκε καλά στό σάλι της καὶ ἔρωις ἐναν παλιὸ μποξά, δῶρο τῆς γιάτρισσας, στοὺς ὄμους της. Πήρε ἔπειτα ἔνα παθεφτάκι καὶ ἔρωις μιὰ ματιά.

— Μά πάλι, πάλι ἔκει!

Στὴν πόρτα στεκότανε ὁ ἀνδρας της.

— Μά τί νὰ κάνω;

— Τί νὰ κάνης; Νὰ πάψης πιὰ νὰ πηγαίνῃς! εἶπε σιντὸς μπαίνοντας μέσα. Ἐπῆγες, ξανακῆγες. Τί; αὐτὸς θάχουμε τώρα; Αὐτὴ μπορεῖ νὰ μένῃ ἔτοι καὶ νὰ τυραννίσται χρόνια.

— Σώπα δά, καλέ. Ἀμαρτία!

— Δὲ λέγω τίποτα κακό. Ἄν καὶ τῆς λένε καὶ τῆς λένε ἔξω. Καὶ νὰ σου πῶ; Αὐτὸς εἶνε καὶ ἔνας λόγος ποὺ δὲ θέλω νὰ πηγαίνῃς! Τί θέλουνε πολλά;

— Η Λούπενα ξετύλιξε λίγο καὶ τύλιξε τὸ σάλι παλύτερα στὸ λαιμό της.

— Ἄν κάθεσαι καὶ πιστεύεις τὸ λόγια τῆς Πουλίνας καὶ τῆς Μαλαμίνας θὰ πᾶς καλά! Καλέ τόσο καιρὸ πήγαινα γ' ώ καὶ δὲν εἶδε, ποὺ κάτι θὰ ἔβλεπε πάντα, καὶ κεῖνες εἶδανε; Δὲ ἔρω τί ἔκανε ποὺ πήγαινε στὰ σπίτια, ἀν πήγαινε γιὰ γιατριά, ή γιὰ αὐτὰ ποὺ λένε! Αὐτὲς δῶμας, πῶς τὸ ἔροντε; Δὲ σου βάζει κακό στὸ νοῦ; Μυρίσανε τὰ δάχτυλά τους!

Καὶ ἀφοῦ τοῦ ἔψαλε λίγα ὀκόμα η Λούπενα, βγῆκε ἔξω μονρουμφίζοντας, γιὰ νὰ δικαιολογηθῇ στὸν ἔαυτὸ της, γιὰ τὶς φευτίες ποὺ εἶχε ἀραδιάσει στὸν ἄνδρα της καὶ ποὺ ποτὲ δὲν τοῦ εἶχε πῆγε τὸν ἔδη ἔκει.

Στὸ δρόμο κοντὰ στὸ ποτάμι εἶδε τὸν προκομένο της νὰ πρατῷ κάτι καὶ νὰ τρέχῃ γοργορά δῶρο μποροῦσε, ἐνῷ πίσω του, σὲ μακρινή ἀπόστασι, ἀλλα παιδιά τρέχανε προσπαθῶντας νὰ τὸν φτάσουν μὲ φωνές καὶ χάχανα.

Προχώρησε χωρὶς γὰ πολυπροσέξῃ τὸ κρατοῦσε αὐτὸς καὶ τὶ φωνάζανε τὰ ἀλλα παιδιά ποὺ τρέχανε πίσω του. Εἶχε ἀλλα, ἀλλα νὰ συλλογισθῇ! Ο ἄνδρας της εἶχε δίκαιο καὶ δίκαιο πολύ. Τέσσερες μέρες τώρα ταχτιὰ πήγαινε στὴν ἀρρωστη περιμένοντας ὅρα τὴν ὅρα τὸν θάνατό της. Ποῦ νὰ ἔρθῃ δῶμας αὐτός! Σὰ νὰ τὴν εἶχε λημονήσει, ή τὴν τυρανοῦσε πρῶτα!

Καὶ μέσα στὴ χώρα, καθὼς αὐτὴ ψυχομαχοῦσε, πολλά, πολλά, κρυψά ἴσαμε τότε, βγήκανε στὸ φῶς. Πλήθος κακὰ λέγανε γιὰ τὴ γιάτρισσα. Η αὐλή της ἤτανε νεκροταφεῖο τὸ ζέμα, ἀμαγέμισε αὐτή, ή ὅταν εἶχε αὐτὸς πολὺ νερό, δεχότανε τὰ παιδάκια, ποὺ πετούσανε! Καὶ γ' αὐτὸς γκάριζε, γ' αὐτὸς ἔτσι δερνότανε τρελά ως ποὺ νὰ ξεψυχήσῃ!

— Η Λούπενα θυμάται αὐτὰ καὶ λέει σιγά.

— "Εχουν δίκιο καὶ δίκαιο. Πῶς νὰ βγήκανε δύμας στὰ φόρα; Ποιός νὰ τὸ μαρτύρησε;

Προχθὲς δὲν εἰχε ἰδῆ δόλο τὸ χῶμα τῆς αὐλῆς ἀνω κάτω; Τί ἄλλο σήμαινε, παρὰ πῶς κάποιος ἔσκαβε καὶ ἔβγαζε δι τὴν θαμμένο κεῖ;

— Πολλὰ κακὰ ἔκανε η εὐλογημένη καὶ γ' αὐτὸς τυραννίσται!!...

Καὶ μ' αὐτὰ καὶ ἄλλα στὸ νοῦ της η Λούπενα, ἔφθασε στὸ σπίτι τῆς γιάτρισσας.

Βρῆκε κεῖ καὶ ἄλλες τρεῖς γυναῖκες. Δυὸς χωριανές της καὶ μιὰ ἀπὸ ἔνα κοντινὸ χωριό.

— Πῶς πάρε; τὶς φωτησέ;

— Πῶς νὰ πάρῃ!... Πάσι πιὰ: μόνο ποὺ βασανίσται, ἀπήντησε η ξένη.

— Πολλές ἀμαρτίες ἔκανε!... ἀρχισε μιὰ ξανθή, ἀδύνατη.

— Τὶ πολλές ἀμαρτίες γειτόνισσα; τὴν διέκοψε η ἄλλη, μιὰ παχειὰ ψηλή. "Έκανε καὶ καλά. Καὶ ἔπειτα, ἀς τὰ ποῦμε φράνερα καὶ ξάστερα, καὶ κεῖνα τὰ ἄλλα, ποὺ λένε δι τὴν ξένη, ἀς ποῦμε δι τὰ ἔκανε!... "Οταν σ' ἔβγαζε ἀπ' τὴν ἀτιμία καὶ θυσίαζε τὴν ψυχή της...

— Μὲ συχωρᾶς!.., ἐμένα δὲ μ' ἔσωσε ἀπὸ καμιὰ ἀτιμία!...

— Τὸ λέει δ λόγος. Ξέρω δι τους κακούς σένα τὸ παιδί σου καλά. Λέω γιὰ κεῖνες, ποὺ, βάζω στούχημα, οὔτε θὰ πάτησε ἀπ' αὐτές καμιὰ ἔδω.

— Μωρὲ αὐτές θὰ λένε πότε νὰ πεθάνῃ!...

— Η ξένη μπήκε στὴ μέση.

— Καλά καὶ ἄγιο μῆλησες. Άλλα αὐτὸς ποὺ εἶπε προτήτερα, δι τὴν φωτιὰ ποὺ ἔπειτε στὰ νύχια της!

— Καὶ ποὺ τὸ ἔρεις σύ;... Καὶ μὲ συχωρεῖς!...

— Εγώ; Μιὰ δρωφανή, ποὺ τώρα Θεός έζειρε ποὺ βρίσκεται, μοῦν τὰ είπε, δλα μοῦν τὰ ξεστόρισε!... "Αστε τα! Σὲ μένα, εἶνε η ἀλήθεια, γιάτρεψε τὸν ἄνδρα μου, ἀλλά τὴν πλήρωσα.

Στὴν πόρτα φάνηκε η Μάρω καὶ σωπάσανε.

Τὴ Μάρω τὴν εἶχε χρόνια, πολλὰ η γιάτρισσα καὶ αὐτὴ θὰ τῆς τὰ ἔπαιρνε δλα, δι τη εἶχε. Λέγανε δι τῆς εἶχε κάνει καὶ χαρτί.

— Η Λούπενα τὴν πλησίασε.

— Θεέ, φύλαγε! τῆς ἀπήντησε αὐτὴ χωρὶς νὰ ἔρωτηθῇ. "Υστερα"

— Γιά, γιά! Πάλι, πάλι!

Μέσα ἀκούσθηκε μιὰ φωνή, ἔνα βογκητό

μεγάλο, μὲ διάρκεια, ποὺ μποροῦσε νὰ τὸ πάρη κανεὶς γιὰ φωνή μοσχαριού.

— Πώ πώ!

— Όλες στάυροκοπήθηκαν.

— Γιά πάμε μέσα!

— Δὲν τὴ λευτερώνει δ Θεός!

Καθὼς ἔκαναν νὰ μποῦνε, ἄλλες δυὸς ηρθανε. Η μιὰ ηταν ἔκεινη μὲ τὰ ζωηρὰ μάτια, η κοντὴ καὶ γυμάτη, η γειτόνισσα τῆς Λούπενας.

— Τὸ βρῆκε πάλι ὁ γιός σου, εἶπε αὐτὴ στὴ Λούπενα.

— Τί βρῆκε;

— "Ένα μωρούδινο τόσο δά! Εφταμηνίτικο!

Μέσα στὸ φέρμα. Καὶ εῖδαμε καὶ πάθαμε νὰ τοῦ τὸ πάρουμε! Τὸ ἔλεγε παιδί τῆς νεράδιας. Καὶ τὸ γύριζε μὲ ἄλλα παιδιά κανοντας τὸ παπᾶ.

Στὸ κρεβάτι η γιάτρισσα ἀνάσκελα εἶχε ἀγωνία, φωνάζε. Τὰ μάτια της, ἔξω βγαλμένα, ἀλλοτε κυτάζανε ἀγόρια τὸ ταβάνι καὶ ἀλλοτε γυνούζανε δεξιὰ καὶ ἀριστερά. Τὸ σαγόνι της, σὰν νὰ εἶχε φύγη ἀπ' τὴν θέση του.

Η μιὰ κοντὰ στὴν ἄλλη σταθήκανε καὶ τὴν κυτάζανε.

— Τῆς διάβασε κανένας παπᾶς; φώτησε η ξένη.

— Ναί, ναί! Άλλα τίποτα! "Όλα πάνε καμένα.

— Η γιάτρισσα κείνη τὴ στιγμὴ βογκοῦσε σιγά, ἔπειτα ἔβγαλε μιὰ φωνή σουβλερή.

— Θεέ!

— Σὰ γουροῦνι δὲν ἔκανε; εἶπε σιγά μιὰ στὴ Λούπενα.

— Μὰ τί νὰ κάνονυμε;

— Γιὰ σταθῆτε, γιὰ σταθῆτε!

— Αχ, ἔπαινε μιά, μὲ ήσυχαση, μὲ δώση δ Θεός!

— Γιὰ σταθῆτε! Σωπάτε, ἔλεγε η κοντὴ μὲ τὰ τολμηρὰ μάτια.

— Τί θὰ κάνης; τὴν φώτησαν οἱ ἄλλες.

— Εμπάτε στὸ χορό!

— Τί λέσ!

— Ασ' την νὰ κάνη δρόσι.

— Μά, Χριστιανή μου...

— Εμπάτε σᾶς λέω! "Όλες... Καὶ σὺ Μάρω. Δὲ θέλει περιπάλια, θέλει γλέντια καὶ τραγούδια!

— Τό κα μωρέ τὸ κό πόρφαν τὸ φημο νερό...

Καὶ δλες μαζί, πολλὲς φωνές, δυνατές, κρυσταλλινές, χρονές φωνές, ξαναείπαν τὸ τραγούδι στὴν ὀρχὴ πιὸ σιγά, ἔπειτα δυνατὰ σὰ νὰ λημονήσανε δι τὸ δάνατος τυραννοῦνε ἔνα του θῦμα μέσα κεῖ! Άλλα ξαφνικὰ σ' ένα γύρο, καθὼς οἱ φωνὲς καὶ οἱ πρότοι τῶν ποδιῶν ἔκαναν τὸ σπίτι νὰ τρέμῃ, μὲ φωνή, ένα ξεφωνητὸ φρικαλέο τὶς έκανε τρομαγμένες νὰ πάψουνε καὶ νὰ σταθοῦνε.

Εἶδανε τότε τὴ γιάτρισσα νὰ εἶνε καθισμένη στὸ κρεβάτι καὶ νὰ προσπαθῇ νὰ σηκωθῇ μὲ γουρλωμένα μάτια καὶ ἀνοιχτὸ τὸ στόμα. Κάτι ηθέλει νὰ πῆ, νὰ μιλήσῃ, ἀλλὰ δὲν τὸ κατώρθωσε καὶ μ' ένα τίναγμα ἔπειτε κάτω, κάτω ἀπ' τὸ κρεβάτι κατακέφαλα!...

ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ Ν. ΒΟΥΤΥΡΑΣ

ΕΕΝΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΑΠΟΨΕ*

Καθὼς μέσ' ἀπὸ τρίδυτο καὶ μαγικὸ μαγνάδι

— "Ω νύχτα! ω μοναξιά! ω σιωπή! — ή ψυχή μου

— Ανάμεσ' ἀπὸ σᾶς, ἀπόψε, σιμὰ στὸ τέσσαρα τὸ

— Ισθυσμένο, γιάτρεψε τὸν ἄνδρα μου, ἀλλά τὴν πλήρωσα.

Κυτάζει πρὸς τὰ πέρα τὶς θύρες τοῦ τάφου.

— Απόψε, γεμάτος τρόμο νικημένου, ποὺ τὸν

— Ιστύπον, νοιώθω τὸν ἀγαπημένους νεκροὺς νὰ ξεφυ-

— Τρώνουν γύρω μου.

* Διὰ τὸν ποιητὴν Λέοντα Νικέρ, ποὺ ἀπέθανε πρὸ δύσην ήμερῶν, βλέπε σχετικὸν σημείωμα εἰς τὴν στήλην «Χρονικά».

Τὰ μάτια τους, ως γιὰ νὰ διαβάζουνε στῆς φροίκης μου τὸ βάθος, λάμπουνε καθαρὰ μὲ στὸ σκοτάδι ποὺ τρέπεται.

— Ιμοσαλεύει.

Πίσω ἀπὸ μένα, ἀπόψε, κάποιος εἰν' ἔκει,

— Ζέρω πῶς μὲ κυτάζει καὶ νοιώθω πῶς μὲ ἔγγιζε.

Τί διγωνία! Εἰν' ἔκει, πίσω ἀπὸ τὸν ώμο μου.

— Ανίσως καὶ γυρίσω πρὸς τὰ πίσω, βέβαια πιὸ πέθαινα!

— Απὸ τὸ βάθος κάποιας ἄλλης ζωῆς, μὲ ἀπό μακρὸ πολὺ φωνή

είπεν άπόψε τ' ὄνομά μου, δι φρίκη! Κι' δ
[θύρονθρος αὐτὸς
ποὺ τὸν ἀκούω — ὡ σιωπή! δι μοναξιά! δ
[νύχτα! —
φαίνεται νὰ γεννήθηκε στὰ χρόνια τὰ παλιὰ
[μὲ τάνθρωπινο γένος!

ΣΤΗΝ ΑΚΡΟΓΑΙΑΛΙΑ

Θέλεις νὰ φύγης; — "Ἄσ φύγουμε! Ή θάλασσα
είναι λιγώτερο ἀπλόχωρη κι' ἀπὸ τὴν ψυχή μας.
Ο ἔρωτας μὲ τοπισμός πάλι στὰ δίχτυα του.
Εἰν δισυχώτερο καὶ πιὸ λίγο πικρό
τὸ κῦμα, ποὺ κάνει τὸ κουπὶ νὰ λυγίζῃ!"

Θέλεις νὰ τραγουδήσῃς; — τραγούδα! Ή
[φωνή σου
είναι λιγώτερο καμπανιστὴ παρὰ τὸν ψυχό μουν.
Ἄσ εἰν ἀργὸ τὸ τραγοῦδι σου ή σύντομο,
δῆλα τὰ παλιὰ ἀναρυθλητὰ
θὰ μὲ κύνηγον ἀπ' ἀμμουδιὰ σ' ἀμμουδιά!

Θέλεις νὰ κοιμᾶσαι; — Κοιμήσου! Ο υπνος
είναι τὸ λιγώτερο σπλαχνικὸ ἀντικαθρέ-
[φτισμα.

Σ' αὐτὸν ξαναβλέπει κανεὶς τρομερὰ περι-
[γιάλια!
Κανένας στὰ βάθη μιᾶς ἀλικῆς λήθης
δὲν πίνει τὴν λησμονιὰ τῶν παλιῶν ναναγίων!

Θέλεις νὰ μιλήσεις; — "Ἄσ μιλοῦμε! Τὰ λόγια
θὰ εἰποῦν ἀληθινὰ τοὺς στοχασμούς μας;
Ἄ! πόσοι κρύβονται, στενοχωρημένοι,
— φωλιὲς σκοτεινὲς κάτω ἀπὸ δασὰ κλαδιὰ —
στὸ μάκρος τῶν χαμηλωμένων βλεφάρων!

Πίστεψε με! ἀς μὴν πλάθουμε πόθους!
"Ἄσ κοιτάζουμε! Άσ μένουμε στὴ γῆ!
Μὴν τραγουδᾶς! Η νύχτα ή αὐστηρὴ
είναι λιγώτερο μαύρη παρὰ τὰ μαλλιά σου.
Άσ ἀγρυπνοῦμε! Πρὸ πάντων ἀς ξέρουμε νὰ
[σωπαίνουμε!

LEON DIERX

"ΤΕΤΡΑΣΤΙΧΑ,, ΤΟΥ ΑΔ-ΓΚΑΖΑΛΗ

"Ἄκου, ψυχή μου: εἰν' ή ὥρα,
ποὺ τὸ φεγγάρι ἀνάμεσα στὸν οὐρανὸν
γλυκὸ τραγοῦδι ἀφίνει,
σὰν τὸ τραγοῦδι φλογέρας, ποὺ ηλαίει.

Δόσε τὰ στήθεια σου, τὸ μάγουλό σου τ' ἀναμ-
[μένο
στῆς νύχτας τῆς καλοκαιρινῆς τ' ἀγέρου
μέσα στὴ νύχτα ἔχω χυμένη τὴν ψυχή μου
γιὰ νὰ τὴ συμβού μὲ τὴν διοφθιά σου.

"Ἔνα ποτήρι κρασί, λίγα φροῦτα, καὶ γιὰ
[τραπέζι
ἕνα λειβάδι ἀνδισμένο, καὶ τ' ἀφιβόλη τὸ
τῆς ἀγαπημένης καὶ τὰ λιγωμένα τῆς μάτια:
— Τότε τὸ φίλημά σου, Ἄλλαχ, τὸ νοιῶθι στὴν
[καρδιά μου.

"Ἄν μ' ἀγαπᾶς ή δχι, δὲ θέλω νὰ τὸ ξέρω,
σ' ἀγαπῶ κι' αὐτὸν μὲ φτάνει, καὶ ξέρω τοῦτο
[μόνο:
ὅτι τὸ λυγερὸ κορμί σου είναι γλυκὸ σὰν τὸ
[φέρδο,
ποὺ τὸ ἀναπνέω καὶ τὸ φιλῶ τὴ νύχτα
[σ' ὄνειρό μου.

Ο ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ

Πεζὸ ποίημα: ἀπὸ τὸ «Livre de jade»

Ε πάνω σ' ὄλόχρυνσο καινούριο θρόνο, δ Γυιδὸς
τ' Οὐρανοῦ, λαμποκοπῶντας ἀπὸ πετράδια,
κάθεται στὴ μέση τῶν μανταρίνων μοιάζει μὲ
ἡλιο τριγυρισμένον ἀπ' ἀστρα.

Οι μανταρῖνοι συῆτοῦνε σοβαρὰ γιὰ πράγ-
ματα σπουδαῖα· μᾶς ή σκέψι τοῦ αὐτοκράτορα
ξεφεύγει ἀπὸ τ' ὁνικὴ παραμῆνη.

Στὸ φαρφουρένιο κιόκι της, σὰν ἀνθος λαμ-
περὸ τριγυρισμένο ἀπὸ φύλλα, ή αὐτοκρατό-
ρισσα κάθεται στὴ μέση τῶν γυναικῶν της.

Συλλογίζεται ὅτι δι' ἀγαπημένος τῆς ἀργεῖ
ποὺ στὸ συμβούλιο καὶ, μὲ πλῆξη, κουνάει τὸ
φιλεῖ της.

"Ἔνα μυρωμένο φύσημα χαδεύει τὸ πρόσωπο
τοῦ αὐτοκράτορα.

"Ἡ ἀγαπημένη μου μ' ἔνα κίνημα τοῦ ριπι-
διοῦ της μοῦ στέλνει τὴν εὐναδία τοῦ στόματός
της». Κι' δι' αὐτοκράτορας, ἀστραποβολῶντας
ἀπὸ πετράδια, τρέχει καὶ τὸ φαρφουρένιο
κιόκι, ἀφίνοντας τοὺς σεστισμένους μανταρί-
νους νὰ κοιτάζουνται σιωπῆλοι.

[Μετάφρασις Σ. Δ.]

JUDITH GAUTIER

ΤΟ ΠΟΛΕΜΙΚΟΝ ΑΕΡΟΠΛΑΝΟΝ

Ἐνῷ ἀκόμη αἱ προσπάθειαι τῆς πολεμικῆς
τεχνῆς ἔτεινον εἰς τὴν τελειοποίησιν τοῦ
δργονισμοῦ καὶ τῆς χοήσεως μόνον τῶν τριῶν
πολεμικῶν δπλων, πεζικοῦ, πυροβολικοῦ, ἵππι-
κοῦ, νέον δπλον εἰσάγεται εἰς τὸν πόλεμον, τὸ
δοποῖον, καίτοι ἀπόμη δὲν ἔτελειοποιήθη, ἐν τού-
τοις ἐπηρέασε τὰς μεθόδους τοῦ πολέμου, οὗτοις
δοτε τινὲς ὄνοματά τουν αὐτὸν ἀπὸ τοῦτο τὸ τέταρ-
τον δπλον.

Αἱ ἀτέλειαι αὐτοῦ είναι ἀκόμη πολλαπλαῖ.
Πρέπει τοῦτο νὰ ἐπιληρώσῃ ἀκόμη δρους τινὲς
σχετικοὺς πρὸς τὴν ταχύτητα ὑπὸ ισχυρὸν ἀνε-
μον, τὴν ἀνάβασιν εἰς ὕψος, ἀκτίνα ἐνεργείας,
εὐστάθειαν, μεταφερόμενον πολεμικὸν βάρος,
εὐκολίαν ἀπογειώσεως καὶ προσγειώσεως εἰς
ταῦτα δ' ἀφεώρων οἱ δροι τοῦ συναγωνισμοῦ
τῆς Reims.

Ἐν τούτοις ή ἀνίχνευσις, ήτις γνωρίζει εἰς
τὸν στρατηγὸν τὰ ισχυρὰ καὶ ἀδύνατα μέρη τοῦ
ἀντιπάλου, δπως διαθέσῃ τὴν ἐπίθεσιν ή τὴν
δημυναν ἐπωφελῶς, παρὸ τὴν ἀτέλειαν τοῦ δργά-
νου τοῦτου, ἀπὸ τοῦτο ἔχει μεγάλως εὐκολυνθῆ
διὰ τοῦ δεροπλάνου. Ἐδὲ ή πρότοιν βαθμοῦ
ἀνίχνευσις, ήτις γίνεται διὰ τῶν τοπικῶν παρα-
γόντων τοῦ τόπου, τῆς κατασχέσεως τῆς ἔχθρι-
κῆς ἀληλογραφίας, τῆς κατασκοπείας, ἀτινα ἐπὶ
Ναπολέοντος είχον συστηματοποιήθη σπουδαίως,
δὲν πρόκειται νὰ εὐκολυνθῆ διὰ τοῦ δεροπλά-
νου, ἐν τούτοις ή δευτέρου βαθμοῦ τοιαύτη, διὰ
τῶν ἀποσπασμάτων ἐπαφῆς, στρατευμάτων ἐπι-
καλύφρως, προφύλακῶν, ἀναγνωρίσεων δι' ἵππι-
κοῦ, τελειοποιεῖται μεγάλως διὰ τῶν δεροπλά-
νων. Τοῦτο θεωρητικῶς είχε δειχθῆ ἀπὸ τῶν
μεγάλων γυμνασίων, τῶν διαφόρων κρατῶν,
ἐδείχθη ὅμως καὶ ἐμπράκτως κατὰ τὰς ὑπὸ τὰ
τείχη τῆς Τοιπόλεως μάχας τὴν 26 Οκτωβρίου
π. ἔτους καὶ κατόπιν. Τὸ ἵππικὸν παρ' ὅλην τὴν
βοήθειαν τοῦ ἀσυρμάτου καὶ τῶν τηλεγραφητῶν
καὶ τὴν ταχύτητα τοῦ ἵππου, δὲν δύναται νὰ
μεταδῷ ἐν καιρῷ τὰς εἰδήσεις του, οὔτε νὰ
τὰς συμπληρώσῃ ἀσφαλῶς διὰ εἰσδύσεως εἰς
τὰς ἔγχρικὰς τάξεις, ήτις σήμερον είναι ἔτι
δυσχερεστέρα. Τὸ ἵππικὸν ἀναγνωρίζει κυρίως
τὴν ἔχθρικὴν περίμετρον, τὸ δεροπλάνον ὅμως
τὸ σχῆμα τῆς ἔχθρικῆς διατάξεως. Ἀλλοί μονον
δ' εἰς τούτον, δοτις ήθελεν ὑπολογίσει κακῶς!

Καὶ εἰδικώτερον ἀκόμη μέλλει τὸ δεροπλάνον
νὰ παράσῃ ὑπηρεσίαν εἰς τὴν όνδρισιν τοῦ
πυρός τοῦ πυροβολικοῦ, ἀναγγέλλον τὰ σημεῖα
πτώσεως τῶν βλημάτων κατὰ τοῦ ἔχθρου. Τὸ

ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΑΡΓΥΡΟΠΟΥΛΟΣ
Ο πρώτος "Ελλην" αεροπόρος

ἀεροπλάνον ἐπομένως ἐνδείκνυται ὃς δριστὸν
δργανον ἀτιχγεύσεως.

"Ἐξ ἀλλού, δταν τὸ δεροπλάνον λίαν προσ-
χῶς τελειοποιηθῆ, τὸ ποσὸν τῶν 300 χιλιογράμμων
μάχρους ἐκ βλημάτων μεγάλης χωρητικότη-
τος ἐκρηκτικῆς ὑλῆς θέλει αὐξηθῆ καὶ τότε τὸ
πυρὸ τοῦτο, τὸ οὐράνιον, τὸ ἀπρόσοπον, πρόκει-
ται ἀνεξαρτήτως τῶν καταστροφῶν ὃς δύναται
νὰ ἐπιφέρῃ ρυθμιζόμενον καταλλήλως, διευθυ-
νόμενον κατὰ τῶν ἐπικαίρων καὶ σημαντικωτέ-
ρων σημείων, νὰ προξενῇ ἀνυπολόγιστον ἐπή-
ρεισιν ἐπὶ τοῦ ἡμικοῦ τοῦ ἔχθρου, δοτις οὔτε
ἐντὸς τῶν χαρακωμάτων τοῦ πεζικοῦ, οὔτε δπι-

σύνεν τῶν ἀσπίδων τοῦ πυροβολικοῦ θὰ θεωρῇ τὸν ἔαυτόν του ἀσφαλῆ. Τὸ ἀεροπλάνον ἐπομένως εἶναι καὶ δργανον μάχης.

Τέλος διὰ τὸν σύνδεσμον τῶν σωμάτων μεταξὺ των, εἰς τὸν τηλέγραφον, τὰ τηλέφωνα, τὰ αὐτοκίνητα, τοὺς ποδηλάτας, τὸ ίππικόν, προστίθεται τὸ ἀεροπλάνον, πολύτιμον δργανον συνδέσμον.

Ἐνεκα ἐπομένως τῆς μεγάλης αὐτοῦ χρησιμότητος ἐν πολέμῳ, ἡρχισαν ἀπὸ τοῦδε νὰ δργανῶσι τὴν ὑπηρεσίαν αὐτοῦ. Οὕτω σήμερον, ἐπειδὴ τοῦτο πρωτίστως χρησιμεύει διὰ τὴν ἀνίχνευσιν, κρίνεται σκόπιμον δπως παρ' ἐκάστῳ ἀρχηγῷ σώματος στρατοῦ, ἰδρνήται παρὰ τοῦ Μηχανικοῦ πεδίου ἀεροπλοῖας, διευκολύνον τὴν ἀπογείωσιν καὶ τὴν προσγένεωσιν, ταυτοχρόνως δὲ δργανοῦται ὑπηρεσία ἐφεδρείας ἀεροπλάνων. Διὰ τὴν Γαλλίαν ὑπολογίζονται εἰς 200 τὰ ἀπαραίτητα διὰ τὴν πολεμικὴν χρῆσιν ἀεροπλάνα. Ταυτοχρόνως λαμβάνεται πρόνοια διὰ τὸν καταρτισμὸν δι' εἰδικῶν σχολῶν ἀεροπλοῖας, καταλλήλου σώματος ἀεροπόρων, δις ἐπίσης καὶ συνεργείων ἐπισκευῆς ἀεροπλάνων κατὰ τὰς ἀνάγκας τῆς ὑπηρεσίας.

Ἄφ' ἔτέρου ἡρχισεν ἥδη νὰ μελετᾶται σοβαρῶς ἡ ἀμυνα κατὰ τῶν ἀεροπλάνων καὶ δργανοῦται ἴδιον σύστημα βόλης καὶ ἴδιον πυροβόλον ἐναντίον τῶν ἀεροπλάνων καὶ τῶν πηδαλιουχουμένων ἀεροστάτων. Ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὰ γενέρμενα ἥδη παρὰ τοῖς μεγαλυτέροις ναυτικοῖς τοῦ κόσμου πειράματα εἰκάζεται ἀσφαλῆς ἡ χοῆ-

σις τοῦ ἀεροπλάνου καὶ εἰς τὸν κατὰ θάλασσαν πόλεμον. Παρά τισι ναυτικοῖς κράτεσιν ὑπάρχουσιν ἥδη ἐπὶ τούτῳ πλοῖα ἐφωδιασμένα διὰ μεγάλου καταστρόματος ἐπιτρέποντος τὴν ἀναχώρησιν τοῦ ἀεροπλάνου καὶ τὴν ἄφιξιν του, τὸ δὲ ὑδροπλάνον ὅπερ δοκιμάζεται ἐν Γερμανίᾳ καὶ Ἀγγλίᾳ δὲν διαφέρει τοῦ ἀεροπλάνου, εἰμὶ διὰ διὰ παταλλήλων διατάξεων δύναται τοῦτο νὰ ἀπογειώνται καὶ προσγειώνται ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης. Η χρῆσις τοῦ ὑδροπλάνου ἐν τῷ ναυτικῷ θὰ εἶναι ἀκριβῶς ὡς ἐν τῷ κατὰ γῆν στρατῷ, ἀνίχνευσις εἰς ἐνίσχυσιν τῶν ἐνεργειῶν τῶν ἀντιοπλιλικῶν, βολὴ ἀνωθεν κατὰ τῶν καταστρωμάτων τῶν πλοίων, σύνδεσμος τῶν ναυτικῶν δυνάμεων.

Ἄφ' ἔτέρου ἀπὸ τοῦδε ἐν τῷ ναυτικῷ λαμβάνονται μέτρα ἀμύνης κατὰ αὐτῶν, σχεδιάζονται δὲ πυροβόλα, βάλλοντα σχεδόν κατακορύφως ἐναντίον τῶν ἀεροπλάνων.

Καὶ ὃς λέγει δὲ λοχαγὸς Charlot, ὑπὸ τοὺς δροὺς τούτους, δὲν πρέπει νὰ πρόσθῃ τις διὰ τὸ ἀεροπλάνον θὰ ἡ πολύτιμος βοήθεια, πρὸ πάντων διὰ τὰ μικρὰ κράτη; Η ἐκτεταμένη χρῆσις του, ενοικούνοσα τὴν συμπτυχωσιν τῶν χρηματικῶν θυσιῶν ἐπὶ τῶν πρωτευόντων δηλων τῆς ἐπιθέσεως — τῆς ἀριστῆς διὰ τὴν ἀμυναν — θὰ συντρέξῃ ἵνα αὐξήσῃ κατ' ἀξιοθημειώτους ἀναλογίας τὴν στρατιωτικὴν δύναμιν καὶ θὰ ἥναται κατ' ἀκολουθίαν, ἐγγύησις ἐπὶ πλέον διὰ τὴν ἀνεξαρτησίαν των.

Υποπλοίασθος Ρ.

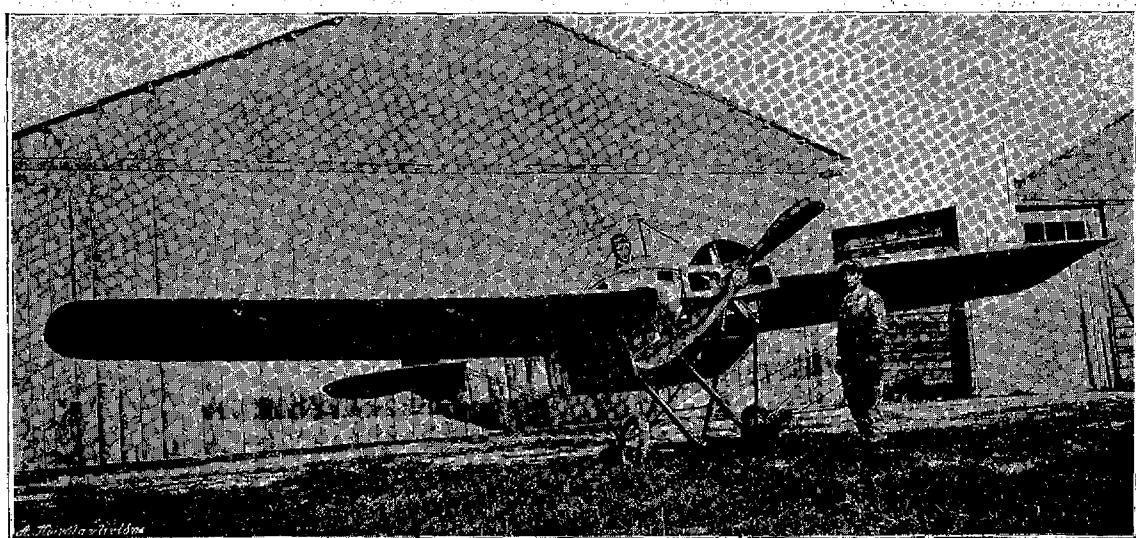
ΜΥΣΤΗΡΙΑ*

— ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ —

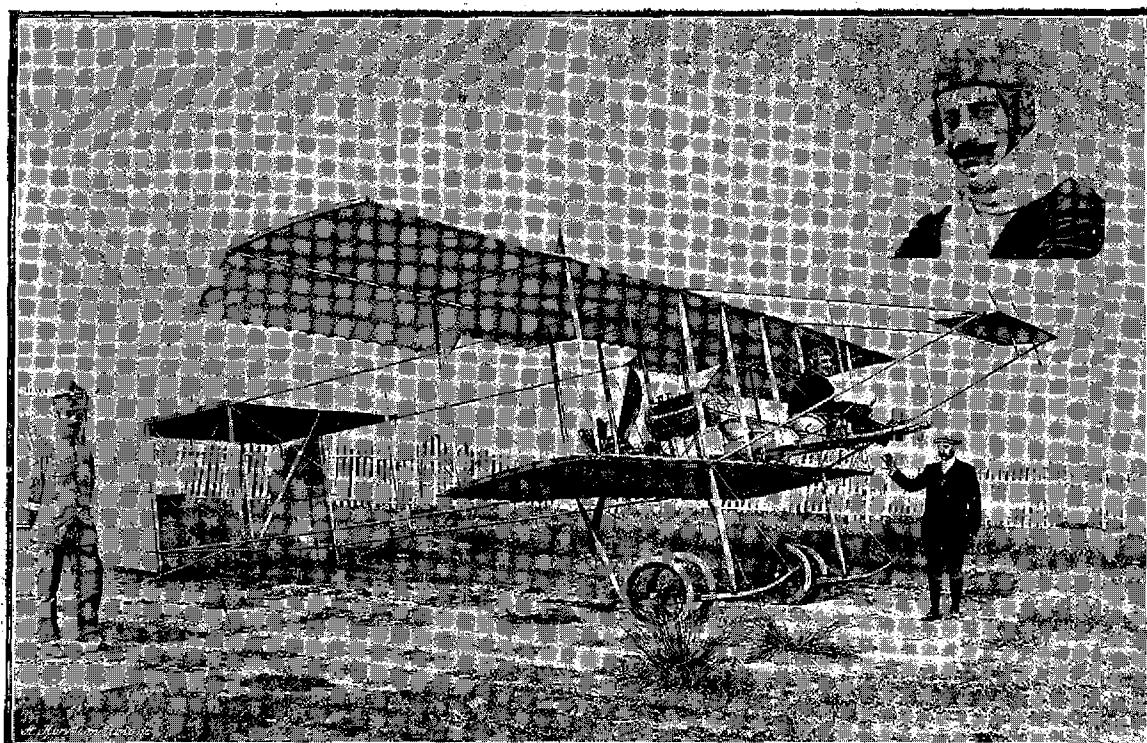
XIX

Καὶ τὴν ἄλλη νύχτα κατὰ τὶς δώδεκα, ἔφυγε ἀπὸ τὸ ξενοδοχεῖο. Δὲν εἶχε κάπια προετοιμασία, μόνο εἶχε γράψει ἕνα γράμμα τῆς ἀδελφῆς του καὶ σ' ἔναν φάκελλο εἶχε βάλει μερικὰ χρήματα γιὰ τὴν Μάρθα τὰ μπαούλα του δμως, τὸ κοντὶ τοῦ βιολιοῦ του, ἡ παλῆ καρέκλα ποὺ εἶχε σγοράσει, ἡταν δλα στὴν θέσι τους, μερικὰ βιβλία ἡταν ἀπάνω στὸ τραπέζι, καὶ τὸν λογαριασμό του δὲν τὸν εἶχε πληρωσει ἀκόμα τὸ εἶχε ἐντελῶς ξεχάσει. Λίγο πρὶν φύγῃ ἀπὸ τὸ ξενοδοχεῖο, εἶχε παρακαλέσει τὴν Σάρα νὰ ξεσκούσῃ τὰ παρόμυθρα ὡς που νὰ γρίσῃ πιστώ, καὶ ἡ Σάρα τοῦ τὸ εἶχε ὑποσχεθῆ

* Η ἀρχὴ εἰς τὸ τεύχος τῆς 31 Μαΐου 1911.

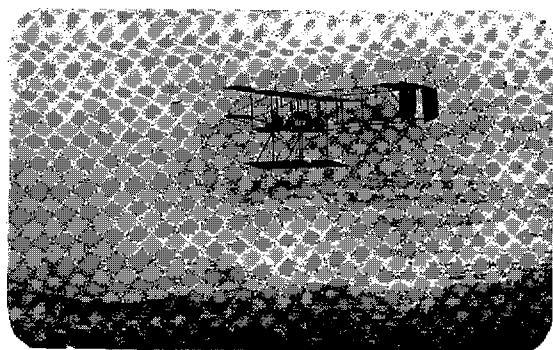

Τὸ «Ἀλκυόν», τὸ ἀεροπλάνον τοῦ κυρίου Βεμπανούη. Λργυροπούλου

Τὸ πρώτον στρατιωτικὸν ἄλλην, ἀεροπλάνον «Δαιδαλος», διευθυνόμενον ὑπὸ τοῦ ψπολοχόγου κ. Α. Καμπέρου. Δεξιὰ εἰς τὴν γωνίαν δ. κ. Καμπέρος. Ορθιος ἐμπρός εἰς τὸ ἀεροκλάνον δ. Γάλλος μηχανικός κ. Σοβό.

τὴν ἐποόδιδε. Συλλογίσθηκε τὴν Κάμμα, τὴν μικρή, τὴν ἀπληστὴ Κάμμα ποὺ ἥθελε δὲ χοήματα καὶ τὸν ἀκολουθοῦσε δύον καὶ ἀν' πήγαινε ζητιανεύοντας. Στὴν δύσι, στὴν ἀνατολή, στὸ ἑσωτερικό, στὸ ἔξωτερικό, παντοῦ εἶχε βρῆ τοὺς ἴδιους ἀνθρώπους; παντοῦ δὲ ἡταν πρόστυχα καὶ φεύτικα καὶ ἀπελπιστικά, ἀπ' τὸν πρῶτο ζητιάνο ποὺ συριάνιζε μὲ τὸ γερό του χέρι δεμένο καὶ τυλιγμένο, ὃς τὸν γαλανὸ οὐρανὸ ποὺ

Τὸ θύρωπλάνον τοῦ κ. Καμπέρου

ἔτον δῆλος φαρμάκι. Κι' αὐτός, μήπως αὐτὸς ἡταν καλύτερος; "Οχι βέβαια, οὔτε αὐτὸς δὲν ἡταν καλύτερος! Μὰ δὲν πειράζει, τώρα εἶχε φτάσει πιὰ τὸ τέλος.

Πήρε τὸν δρόμο τῆς προκυμαίας γιὰ γὰ ξαναδῆ ἀκόμα μιὰ φορὰ τὰ πλοῖα, καὶ διὰ τέρασε τὸν τελευταῖον μᾶλο, τράβηξε διὰ μᾶς τὸ σδερένιο δάχτυλιδι ἀπ' τὸ δάχτυλο καὶ τρίξει στὴν θάλασσα. Τὸ κύταξε ποὺ ἔπεσε μακριὰ ἔξω, μέσα στὸ νερό. "Ετσι, τὴν τελευταία στιγμὴ προσπαθοῦσε νὰ ξετινάξῃ ἀπὸ πάνω του λόγη ἀπ' τὴν φεύτικα αὐτοῦ τοῦ κόσμου.

Μπρὸς στὸ σπίτι τῆς Μάρθας Γούνδε στάθηκε καὶ κύταξε γιὰ τελευταία φορὰ μέσ' ἀπ' τὰ παράθυρα. "Ηταν δὲ, δπως πάντα, ἡσυχα κανεὶς δὲν ἡταν μέσα.

— Ἀντίο! εἴτε.

Καὶ προχώφθησε.

Χωρὶς καὶ δὲν διόσ νὰ τὸ καταλάβῃ πῆρε τὸν δρόμο πρὸς τὴν ἐκπλησία. Μόνον δταν ἔφτασε καὶ ἀντίκρυσε τὸ σπίτια, κατάλαβε ποὺ εἶχε ἔρθη. Στάθηκε. Ποὺ πήγαινε; Τὶ γύρευε ἔδω; Εκύταξε

γιὰ τελευταία φορὰ τὰ δυὸ παράθυρα στὸ δεύτερο πάτωμα, μιὰ ἐλπίδα τοῦ ἥρθε, ἵσως νὰ δῇ τώρα ἐκεὶ ἔνα πρόσωπο, μά τὸ πρόσωπο δὲν ἥρχετο, ποτέ —;! Στάθηκε ἔτσι λίγο μὲ τὰ μάτια καρφωμένα στὸ σπίτι τοῦ παπᾶ. "Επειτα μία σύγκινησις τὸν διεπέρασε.

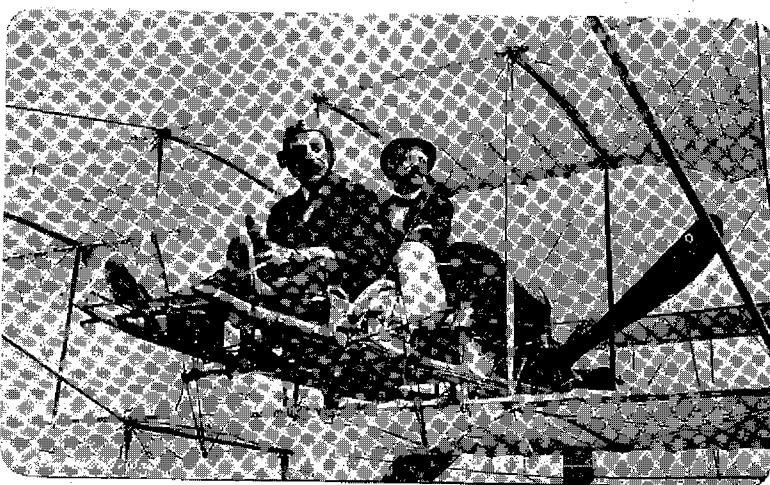
— Ἀντίο! εἴτε πάλι.

Καὶ γύρισε καὶ πήρε ἔνα δρομάκι ποὺ πήγαινε μέσα στὸ δάσος.

Τώρα ὁ σκοπὸς ἡτον νάρη μιὰ θέσι νὰ καθίσῃ. Προπάντων ἔτρεπε νὰ λείψουν οἱ αἰσθηματικότητες πῶς εἶχε φεύλευσθη ὁ Κάρλσεν μὲ τὴν γελοία του ἀτελπισία! Σὰν καὶ αὐτὴ ἡ μινῷη δουλειὰ ν' ἀξίζῃ τόσες φραστρίες!... Βλέπει πῶς τὸ κορδόνι τοῦ παπουτοιοῦ του ἔχει λυθῆ, στέκεται, βάζει τὸ πόδι σ' ἔνα δψωματάκι ἀπὸ χῶμα, καὶ τὸ δένει. "Επειτα κάθεται καὶ αὐτὸς κατὰ γῆς.

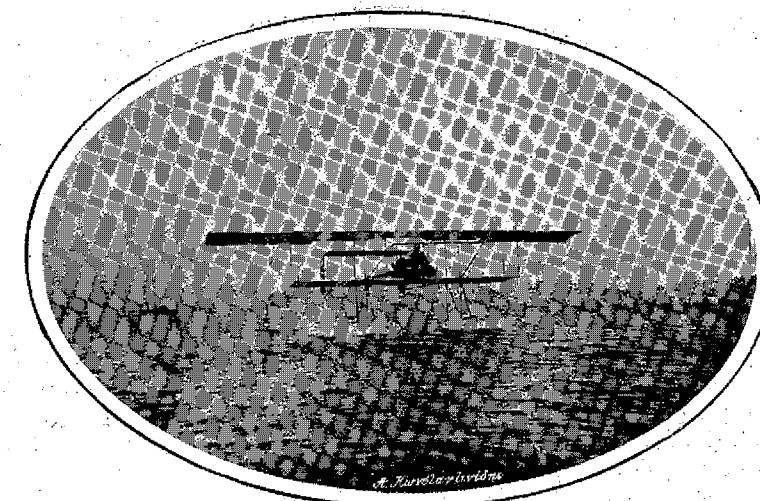
Εἶχε καθίσει χωρὶς νὰ τὸ σκεφθῆ, χωρὶς νὰ ξέρῃ πῶς κάθισε. Κύταξε γύρω του: μεγάλα ἔλατα, παντοῦ μεγάλα ἔλατα, ποὺ καὶ ποὺ μερικοὶ θάμνοι, κάτω δὲ ρείκια. Καλά, καλά!

Τότε βγάζει τὸ πορτοφόλι του. "Έχει μέσα τὰ

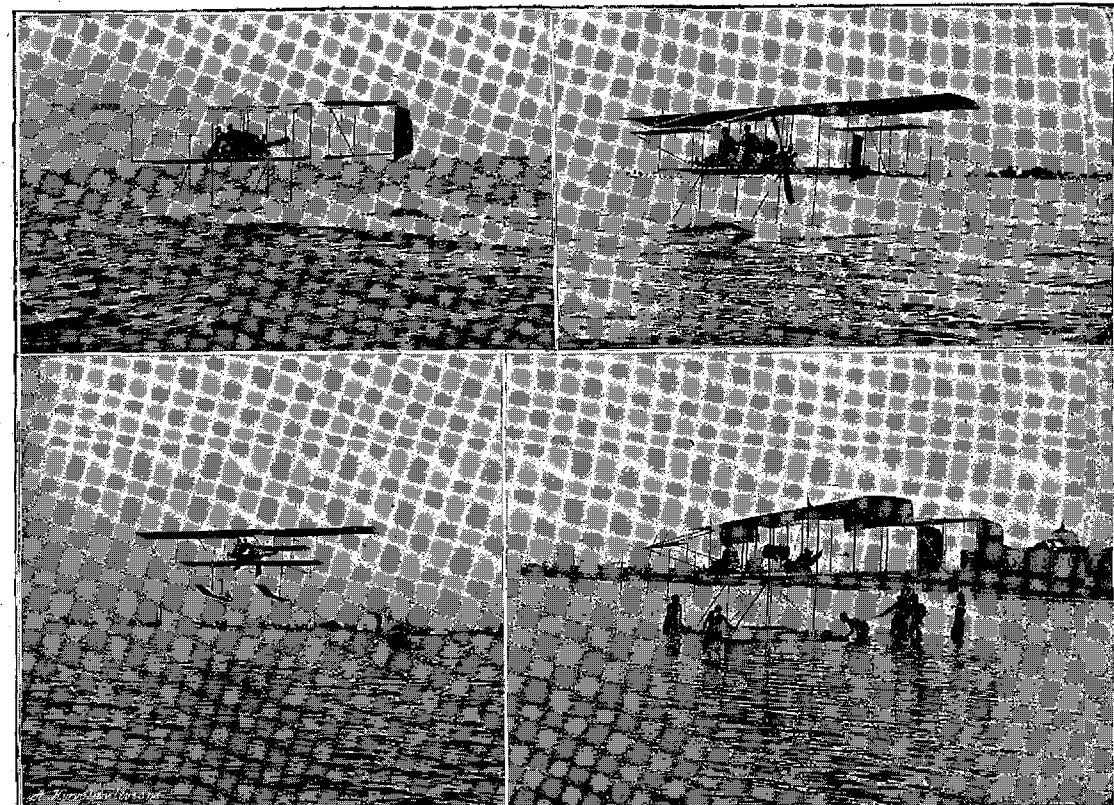

Ο νομάρχης κ. Δάσιος μὲ τὸν κ. Καμπέρον ἔτοιμος διὰ τὸ δέριον ταξίδι.

γοάμματα γιὰ τὸν Μινούττα καὶ τὴν Μάρθα. Σ' ἔνα ἴδιαίτερο χώρισμα ἔχει τὸ μαντήλι τῆς Δάγγης τυλιγμένο σὲ χαρτί. Τὸ βγάζει, τὸ φιλᾶ, γονατίζει καὶ τὸ φιλᾶ καὶ ἔπειτα τὸ ξεσκίζει σὲ μικρὰ κοματάκια: στὸ τέλος γίνεται ἀγνώριστο, μόνο μερικὲς κλωστές μένουν σηκωνεται, τὸ βάζει κάτω ἀπὸ μιὰ πέτρα, τὸ κρύβει καλά ποὺ νὰ μή μπορῇ νὰ τρίβῃ κανεὶς, καὶ κάθεται πάλι. Λοιπόν, τώρα δὲν εἶχε πιὰ τίποτα ἄλλο νὰ κάνῃ. Συλλογίζεται, μὰ ἀλήθεια δὲν ἔχει τίποτα ἄλλο

A. Kavvadavlidis

Ο υπολοχαγὸς κ. Καμπέρος εἰς διαφόρους θέσεις ἔτοιμαζόμενος διὰ τὸ ταξίδι τῆς "Υδρας μὲ τὸ θύρωπλάνον.
Φωτογραφία τοῦ εἰδικοῦ συνεργάτου τῶν «Παναθηναϊών» κ. Κ. Αναγνώστου.

πιά. Τότε κουρδίζει τὸ ρολόϊ του, δημος κάθε βράδυ ὅταν πήγαινε νὰ κοιμηθῇ.

Κυτάζει γύρω είναι ἀφετά σκοτεινά δὲν
ἀκούεται τίποτα. Βαστᾶ τὴν ἀνατυνόν του γιὰ
ν' ἀκούσῃ καλύτερα, τίποτα δὲν ἀκούεται, τὰ
πουλιὰ είναι βουβά, ἡ βραδυὰ είναι γλυκειὰ καὶ
παντοῦ νέκρα. Καὶ βάζει τὰ δάχτυλα στὴν τοσέπη
τοῦ γελέκου του καὶ βγάζει τὸ μποτιλάκι.

Τὸ μποτιλάκι ἔχει ἔνα γυάλινο βούλωμα· ἀπάνω ἀπ' τὸ γυάλινο βούλωμα είναι τυλιγμένο τρεις φροδὲς ἔνα χαρτάκι ἀπὸ φαρμακεῖο καὶ είναι δεμένο μὲν ἔναν σπάγγο. Λύνει τὸ σπάγγο καὶ βγάζει τὸ βούλωμα. Διάφανο σὰν τὸ νέροδο καὶ μὲ μιὰ λεπτή μυρωδία ἀμυγδάλου! Τὸ μποτιλάκι είναι γεμάτο ὡς στὴ μέση. Ἐκεῖ, ἀκούνει ἔναν θόγυβο ἀπὸ μαροιά. Είναι τὸ ρολοῦ τῆς ἐκκλησίας ποὺ χτύπῃ δύο. Ψιθυρίζει: ή ὅδα ἐσήμανε! Καὶ ἀμέσως σηκώνει τὸ μποτιλάκι καὶ τὸ ἀδειάζει.

Στήν δρχή ἐκάθετο ἀκόμα ἵσιος, μὲ τὰ μάτια
κλειστά, στὸ ἔνα χέρι τὸ ἀδειανὸν μποτιλάκι καὶ
στὸ ἄλλο τὸ βούλωμα. "Ολὴ ἡ δουλειὰ εἰχε γίνει
τόσο γληγορα, ποὺ μόλις τὸ εἶχε καταλάβει.
Τώρα μόλις οἱ σκέψεις του ἀρχισαν πάλι να
δουλεύουν μέσ' στὸ κεράλι του, ἀνοιξε τὰ μάτια
καὶ κύταξε τρομαγμένος γύρω του. "Ολα αὐτά,
αὐτὰ τὰ δέντρα, αὐτὸν τὸν οὐρανό, αὐτὴν τὴν
γῆ δὲν θὰ τὰ ἔνανδη ποτὲ πιά; Τί περίεργο!
Τὸ φαρμάκι ἀπλονύτιανε κι' ὅλας μέσα του, χά-
ραξε τὸν δρόμο του μέσα στὶς φλέβες, σὲ λίγο
θὰ τοῦ ἥρχονταν σπασμοί, σὲ λίγο θὰ ξαπλω-
νόταν νερός.

Αἰσθάνεται καὶ ὅλας μιὰ πικρὴ γεῦσι στὸ στόμα, αἰσθάνεται πῶς ἡ γλώσσα του σιγὰ σιγὰ ξαρπνεῖ. Κουνᾶ τὰ χέρια του δεξιά καὶ ἀριστερά γιά νὰ ίδῃ πόσο πεθαμένος είναι καὶ ὅλας, ἀρχίζει νὰ μετρᾷ γύρω του τὰ δέντρα, φτάνει ὡς τὰ δέκα καὶ σταματᾷ. Τί, ἀλήθεια θὰ πεθάνη; τώρα, σήμερα τὴν νύχτα νὰ πεθάνῃ; "Αχ, ὅχι, βέβαια ὅχι! "Οχι σήμερα, αὐτήν τὴν νύχτα, ἔ; Τί περίεργο, τί πεοίεργο!

Καὶ δώμως σὲ λίγο θὰ τέλειωνε, αἰσθάνετο τόσο καλά πώς τὸ φαρμάκι δούλευε μέσα στὰ ἐντόσθια του. "Αχ, γιατί τώρα, γιατί τώρα ἀμέσως; Θεέ μου, Δῆς μὴ τελειώσω τώρα! " Άληθεια θὰ τελειώσω τώρα; Πῶς δύχικαν νὰ σκοτεινάζουν καὶ τὰ μάτια του! Πῶς βούνιζε τὸ δάσος, ἐνῷ δὲν φυσοῦσε δένεμος! Γιατί ἔκει περνοῦσαν κόκκινα σύννεφα πάνω ἀπ' τὶς κορυφὲς τῶν δένδρων; . . . "Αχ, δχι τώρα, δχι τώρα! " Ακοῦς, δχι ἀκόμα! Τί νὰ κάνω; Δὲν θέλω! Θεέ μου, Θεέ μου, τί νὰ κάνω;

Καὶ διὰ μιᾶς μύριες σκέψεις μὲ ἀκράτητη
δομὴ ἀνεβαίνουν στὸ κεφάλι του. Δὲν ἥτον ἀκόμα

ἔτοιμος ἦταν ἀκόμα χῆλια πράματα ποὺ ἔπειτε
νὰ κάνῃ πρὸν νὰ πεθάνῃ. Εἶχε νὰ πληρώσῃ τὸν
λογαριασμό του στὸ δένοδοςχεῖο, ναί, τὸ εἶχε δέ-
χασει, καὶ βέβαια ήθελε νὰ τὸν πληρώσῃ. Δὲν
ἔπειτε νὰ πεθάνῃ αὐτὴν τὴν τύχτα. Ἔλεος,
έλεος, μιὰ ὥρα, λίγο περισσότερο ἀπὸ μιὰ ὥρα!
Μεγάλε Θεέ! εἶχε δεχάσει κι' ὅλας νὰ γράψῃ
κι' ἔνα γράμμα, μόνο δυὸς ἀράδες σ' ἐναν
θρωπὸ στὴν Φινλανδία, κατί για τὴν ἀδερφή
του, γιὰ τὴν περιουσία της! Εἶχε μέσ' στὴν ἀπελ-
πισία του ἀκόμια τόση διαύγεια πνεύματος ποὺ
ἔσκεπτε τὶς συνδρομές μερικῶν ἐφημερίδων
ποὺ ἐλάμβανε. Βέβαια οὔτε τὶς ἐφημερίδες δὲν
εἶχε εἰδοποιήσει νὰ παύσουν νὰ τοῦ στέλνουν
τὰ φύλλα των· καὶ τὰ φύλλα θὰ ἔφθαναν, θὰ
ἔφθαναν ὡς που θὰ γέμιζαν τὴν κάμαρά του
ὡς τὸ ταβένι. Τί νὰ κάνῃ; Καὶ τώρα ήτον
κι' ὅλας μισοπεθαμένος!

Πιάνει μὲ τὰ χέρια του καὶ ξερίζωνται τὰ ρεῖκια, ρύγνεται κατά γῆς καὶ προσπαθεῖ νὰ βγάλῃ πάλι τὸ φαρμάκι, χώνει τὸ δάχτυλο μέσ' τὸν λαιμό του, μὰ δὲν κατορθώνει τίποτα. "Αχ, δὲν ήθελε νὰ πεθάνῃ τώρα, δχι αὐτήν τὴν νύχτα, οὔτε αὔριο, ἄχ, ποιὲ νὰ μην πεθάνῃ, θέλει νὰ ζήσῃ, νὰ ζήσῃ νὰ βλέπῃ τὸν ἥλιο. Κι' αὐτὸ τὸ λίγο φαρμάκι ποὺ πήρε, θὰ τὸ βγάλῃ ἀπὸ μέσα του, θὰ τὸ βγάλῃ πρὶν νὰ τὸν σκοτώσῃ, θέλει νὰ τὸ βγάλῃ, νὰ τὸ βγάλῃ — ἀς πάγι στὸ διάβολο — νὰ τὸ βγάλῃ !

Ἄγοισμένος πετιέται στὰ πόδια του κι' ἀρχί-
ζει νὰ τρέχῃ στὸ δάσος καὶ νὰ γυρεύῃ νερό. Καὶ
φωνάζει: νερό! νερό! — κ' ἡ ἥχῳ ἀπὸ μακριὰ
ξανάλει τὴν φωνή του. Τρέχει ἔτοι δεξιὰ κι' ὁρι-
στερά, πέρφτει ἀπάνω σὲ κορυμόνς, πηδᾷ ἀπάνω
ἀπὸ θάμνους καὶ βογκᾶ, βογκᾶ. Καὶ δὲν βρί-
σκει νερό. Ἐκεὶ σκουντουφλᾶ καὶ πέρφτει κάτω
καὶ αἰσθάνεται ἔναν ἐλαφρὸ πόνο στὸ μάγοιλο.
Δοκιμάζει νὰ κονυμῆῃ, νὰ στρωμῆῃ, μὰ τὸ πέ-
σιμο τὸν ἔνδιλις: πέρφτει πάλι κάτω, οἱ δυνάμεις
του τὸν ἔγκαταλείπουν καὶ μένει ἔτοι κατὰ γῆς.

Ναί, λοιπὸν τίποτα πιὰ δὲν ὀφελοῦσε! Ἀχ,
Θεέ, Θεέ, ἔπειτε λοιπὸν νὰ πεθάνῃ! Ἄν εἰχε
δυνάμεις νὰ τρέξῃ νὰ βρῇ κάπου νερό, ίσως νὰ
ἔσωζετο ἀκόμα! Ἀχ, τί λυπηρὸ ποὺ ήταν τὸ
τέλος τού, κι' αὐτὸς ποὺ τὸ εἶχε φαντασθῆ τόσο
ῳδαῖο μιὰ φόρα. Ναί, λοιπὸν τώρα πέθαινε ἀπὸ
φαμάκι, μέσο' στὸ δάσος, κάτω ἀπ' τὸν ἀπέ-
ραντο οὐρανό! Μὰ γιατί δὲν ήταν κι' δλας κρύος,
ξεφός; Τὰ δάχτυλα ἀκόμα μποροῦσε νὰ τὰ κου-
νήσῃ καὶ τὰ βλέφαρα νὰ τ' ἀνοιγοκλείσῃ πάσο
καιρὸ διαρκοῦσε! Θεέ μου, πόσο καιρὸ διαρ-
κοῦσε!

Χαϊδεύει τὸ πρόσωπό του· εἶναι κρύο καὶ
ὑγρὸ ἀπ' τὸν ἴδωτα. Εἶνε πέσει υποούμιτα, μὲ

τὸν κεφάλην μπροστά ἔτσι μένει καὶ δὲν κουνᾶται.
Τὰ πόδια του καὶ τὰ χέρια του τρέμουν ἀκόμα
καὶ στὸ μάγουλο ἔχει μιὰ πληγὴ καὶ τὴν ἀφήνει
νὰ τρέχῃ. Πόσο καιρὸς διαρκοῦσε, πόσος καιρὸς;
Καὶ μένει ξαπλωμένος μὲν ὑπομονὴ καὶ περι-
μένει. Πάλι ἀκούει τὸ φολόϊ τῆς ἐπικλησίας ποὺ
χτυπᾷ, χτυπᾷ τρεῖς. Ἀπορεῖ εἶναι δυνατὸν νέχεται
τὸ φαριμάνι μέσα του μιὰ ὥστα καὶ ἀκόμα νὰ μήνι-
ειναι πεθαμένος; Ἀκοινητῷ στοὺς ἀγκῶνες του
καὶ βγάζει τὸ φολόϊ του ναί, ήτον τρεῖς, Θεά-
μου, πόσος καιρὸς διαρκοῦσε!

Μὰ ἀλήθεια, τὸ καλύτερο πάλι θὰ ἔταν νο
πεθάνη τώρα! Καὶ διὰ μιᾶς συλλογίσθηκε τὴν
Δάγην ποὺ ἥθελε κάθε Κυριακὴ πρωῒ νὰ τρα-
γουδᾷ πάνω ἀπ’ τὸ κεφάλι τῆς καὶ νὰ τῆς κάνῃ
τόσα καλά, καὶ τότε εὐχαριστήθηκε μὲ τὴν τύχην
του καὶ τὰ μάτια του γέμισαν δάκρυα. Καὶ
κλαίοντας καὶ λέγοντας σιγανές προσευχές ἀρχισε
νὰ μαζεύῃ μέσος στὸν νοῦ του ὅλα ποὺ ἥθελε
νὰ κάνῃ γιὰ τὴ Δάγην. Πῶς θὰ τὴν φύλαγε
ἀπὸ καθέ κακό! Ποιὸς ξέρει, ἵσως αὐδίο νο
μιποροῦσε κι’ ὅλας νὰ πετάξῃ, νὰ πάῃ κοντά της
ἄλλη Θεές, ναί, νὰ πήγαινε κοντά της πρωΐ
νὰ τὴν κάνῃ νὰ ἔσπνησῃ ὅλη χωρά! Ἡταν κακὸ
ποὺ λίγο προτύτερα εἶχε πῆ πως δὲν θέλει νο
πεθάνη, ἀφοῦ δὲν πέθαινε θὰ μιποροῦσε νὰ τῇ
κάνῃ κάτι καλό· ἄλλ, τὸ μετανοοῦσε, τὴν παρακα-
λοῦσε νὰ τὸν συχωρέσῃ, ἐντελῶς ἀπὸ βλακωμένο
θὰ ἔταν γιὰ νὰ τὸ πῆ αὐτό. Μὰ τώρα πῶς λαχ
ταροῦσε νάρθη ἡ ὕδρα νὰ πετάξῃ, νὰ πάῃ στὴν
κάμαρά της καὶ νὰ σιαδῇ μιπορός στὸ κρεβάτι
της. Σὲ μεριμνές φίαες ἵσως κι’ ὅλας σὲ μια ὕδρα

της. Σε μερικες ωρες, ιδως κι οικας σε μια ωρη
θα μπορουσε να ειναι έκει. Κι άν διοιος δε
μπορουσε να πάη, τότε θα πάρακαλουσε ένα
ἄλλον άγγελο του Θεου να πάη αυτός, και θα
του ήπιοσχταν χίλια πράγματα για να το
κάνη αιντήν την χάρη. Θα τούλεγε: "Εγώ δε
είμαι άσπρος, μά έσυ είσαι άσπρος, έσυ μπορε
να πάξ, κάνε μου την χάρη, κ" ξπειτα με κάνε
δι τι θές. Μέ κυτάζεις γιατί είμαι μαύρος; Βέβαι
είμαι μαύρος, σου φαίνεται περιέργο; Και μ
ενχαριστησι μένω μαύρος άκομα πολὺ πολὺ¹
καιρό, άν θές να μού κάνης την χάρη που σ
ζητῶ. Μπορώ για ένα έκατομμύριο χρόνια ν
είμαι μαύρος και πολὺ πιο μαύρος από τώρα
άν το θές κι αιντό. Και για κάθε Κυριακή προ
πού θα της τραγουδάς, μπορούμε να προσθ
σωμε άλλο ένα έκατομμύριο χρόνια, άν το θ
έτσι. Δεν λέω ψέματα, θέλω χίλια πράγματα να βρ
να σου δώσω έσενα και τίποτα να μην κρατήσ
για τὸν έαυτό μου, για άκου με! Μήν πετ
μόνος σου, ξόχουμαι κ" έγώ μαζί, έγώ θε να
βαστώ και θα πετώ για τοὺς δυό μας, ται, κ
δεν θα σε λειώσω καθόλου, άν και είμαι μα

δος. Ἐγώ θὰ κάνω διτι μπρόσθ, νὰ μη κουρά-
ζεσαι. Ποιός ξέρει, ίσως νὰ μπρόσθω νὰ σου
χαρίσω καὶ τίποτα, ἀν ἔχω δικό μου ίσως νὰ
σου χοητιμεύσῃ καμιά φράση. "Αν τύχῃ καὶ μου
δώσῃ κανεὶς τίποτα, πάντα θὰ σκεφτῶ νὰ σ' τὸ
δώσω θέσενα." Ισως νὰ είμαι τυχερός καὶ νὰ βρῶ
νὰ σου χαρίσω πολλά πράματα, ποιός ξέρει...

Ναί, γάρ αὐτὸν ἦταν βέβαιος, καντα θάρρωσκε
ἔναν καὶ λόγον γιὰ νὰ τοῦ κάνῃ αὐτὴν τὴν
χάρην...

Καὶ πάλι χτυπᾷ τὸ δολοῦ τῆς ἐκκλησίας.
Μετοργικόν μισοαφροδιζένος τὰ τέσσερα χτυπήματα,
μὰ δὲν ἀνησυχεῖ πιά. Αἰγη ὑπομονὴ ἀκόμα.
Ἐπειτα ἔσταυνόωσε τὰ χέρια του καὶ παρακάλεσε
τὸν Θεό νὰ τὸν ἀφήσῃ πιὰ νὰ πεδάνῃ γλήγορα,
σὲ λίγα λεπτά μάλιστα. Τότε Ἰσως νὰ μπορέσῃ
νὰ πάγι στὴν Δάγνη πρὶν νὰ ξυπνήσῃ. Θὰ είναι
τόσο εὐγνώμων, μόνο αὐτήν τὴν ἐπιθυμία ἔχει,
θὰ είναι μεγάλη χάση ...

"Εκλεισε τὰ μάτια του κι' ἀποκοιμήθηκε.
Καινέ θρυλός ταῦτα φέρει. "Οταν Εύπτυμος ματέ-

Κοιμηθήκε τρεῖς ωρες. Οταν ξυπνήσε, κατέβαινε ὁ ἥλιος ἀπάνω του, καὶ μέσ' τὸ δάσος ἤχουσε τὸ κελάδημα τῶν πουλιών. Ἐσήκωσε τὸ κεφάλι του καὶ κύταξε γύρω μὲ μιᾶς θυμηθῆκε δλα ποὺ είχαν γίνει τὴν νύχτα πρὶν τὸ μποτιλάκι ἤγαν ἄκομα κατὰ γῆς κοντά του καὶ θυμηθῆκε καὶ τί θερμὰ ποὺ είχε παρακαλέσει τὸν Θεὸν νὰ τὸν κάνῃ νὰ πεθάνῃ. Καὶ ζύσε ἄκομά Πάλι κάτι τοῦ είχε χαλάσει τὰ σχέδιά του. Τί ποτα δὲν καταλάβαινε, ἀδικιά προσπαθοῦσε νὸ σκεφθῆ, νὰ συλλόγισθῇ, ἔνα μόνο ἔνοιωσε πώδεν είχε πεθάνει ἄκομά.

Σηκωθηκε, τῆρος τὸ μποτιλάκι καὶ ἔκανε μερικὰ
βήματα. Γιατί, διπλαὶ καὶ ἀνά προσπαθοῦσε νό^{τι}
κάνη, πάντα ἔνα ἐμπόδιο τοῦ τύχαινε. Τί εἰχε
συμβῇ τώρα μὲ τὸ φαρισαῖον; Ἡταν γνήσιος
πρωτικὸν δένει, διατρόπος εἶχε πῃ πώς ἡτοι
ἀρκετό, περισσότερο παρὰ ἀρκετό καὶ ἔπειτα, τοι
εἶχε καὶ ὅλας δοκιμάσει στὸν οκύλο τοῦ παπδού.

Σὰν ἀστραφτή πέρασο[·] ἀπ[·] τὸν νοῦ του ἡ Ἰδέ
πώς τὸ μποτιλάκι βρέθηκε μιὰ φορά σὲ ξένη[·]
χέρια. Στέκεται καὶ συλλογίζεται[·] βέβαια, δὲ
κάνει λάθος, ὃ Μινόντας μιὰ φορά τὸ εἰχει[·] μι[·]
διλόγληρη[·] νύχτα. Τότε ποὺ εἰχει[·] καλεσμένου[·]
τοὺς χωρίους καὶ ποὺ τοῦ εἰχει[·] χαρίσει[·] τὸ γελένη[·]
τοῦ τὸ μποτιλάκι καὶ τὸ ρολόϊ καὶ μερικὰ ὅλλα[·]
χαρτιά είχαν μείνει[·] μέσ[·] τὴν τοστήν[·] ὃ Μινόντας[·]
τὰ εἰχει[·] φέρει[·] πίσω τὴν ὅλλη μέρα[·] "Αχ, τὸ
κατεργάζον[·] τὸν σακάτη[·], αὐτὸς τοῦ τιν[·] εφειαξει[·]
Τὸν παμπόνηρο, τὸν κατεργάζον[·]!"

Ο Νάγκελ έσφιξε τὰ δόντια του ἀπ' τὸν θυμό του. Τί εἶχε πῆ ἐκείνην τὴν φραδιὰν στὴν κάμαρά του; Δὲν εἶχε πῆ δροῦ κοφτὰ πῶς δὲν εἶχε τὸ θάρρος νὰ τὸ χρειαστῇ γιὰ τὸν ἑαυτό του. αὐτὸ τὸ φαρμάκι; Καὶ λοιπὸν καθόταν ἔκει ἔνα ἀπαίσιο ἔκτρωμα τῆς φύσεως σὲ μιὰ παφέκλα κοντά του καὶ τολμοῦσε νὰ μὴ πιστεψῇ τὰ λόγια του! Τὸν μασκαρά, τὸν τυφλοπόντικα! Καὶ εἶχε πάει σπίτι του, κ' εἶχε ἀδειάσει τὸ μποτιλάκι, ίσως καὶ νὰ τὸ εἶχε ἔπειλνει καλά κ' ἔπειτα τὸ γέμισε ώς τὴν μέση μὲ νερό. Καὶ ὑστερα ἀπὸ αὐτὸ τὸ ὠραιό κατόρθωμα. ἔπεισε στὸ κρεββάτι του καὶ ποιμήθηκε τὸν νῆδυμιον.

Ο Νάγκελ πῆρε τὸν δρόμο νὰ γυρίσῃ τὴν πόλι. Τώρα ἡτού κάπως ξεκουρασμένος κ' ἔσκεπτετο καθαρὰ τὰ πράγματα. "Ολοὶ αὐτὸ τὸ περιστατικὸ αὐτῆς τῆς νύχτος τὸν εἶχε ἔξευτελοι, τὸν εἶχε κάνει γελοῖο στὰ ίδια του τὰ μάτια: ἀκοῦς ἔκει, νὰ νομίζῃ κι' δλας πῶς εἶχε μυρισεῖ τὴν μυρωδιὰ τοῦ ἀμυγδάλου, πῶς αὐτὸ τὸ νερό ἔκανε τὴν γλώσσα του νὰ ζαρώῃ, πῶς αἰσθάνθηκε καὶ τὸν θάνατο μέσα του μοναχά μὲ δυὸ γυνιές καθαρὸ νερό! Καὶ τὸν εἶχε πιάσει τρέλλα, κ' εἶχε τρέξει σὰν δαιμονισμένος! Θυμωμένος καὶ κατακόκνινος ἀπ' τὴν ντροπή του στάθηκε κ' ἔβγαλε μιὰ φωνή μὰ ἀμέσως γύρισε μὲ τρόμο νὰ ἰδῃ μὴ τυχόν ἡταν κανεὶς νὰ τὸν ἀκούσῃ κ' ἔπειτα διὰ μιᾶς ἀρχήσει νὰ τραγουδᾷ γιὰ νὰ φαίνεται πιὸ χαρούμενός.

Καὶ καθὼς προχωροῦσε ἔγινε κ' ἡ διάθεσίς του πιὸ ήρεμη καὶ πιὸ γλυκεῖα μ' αὐτὸν τὸν ξεστό, τὸν λαμπρὸ καιρὸ καὶ μὲ τὸ ἀδιάκοπο κελάδημα τῶν πουλιῶν. "Απάντησε κ' ἔνα κάρο: δ' ἀγωγιάτης χαιρετᾷ, χαιρετᾷ κι' δ' Νάγκελ: δ' οκύλλος ποὺ τρέχει ἀκολουθῶντας τὸν κυτάζει καὶ κουνᾶ τὴν οὐρὰ του ἀπὸ εὐχαρίστησι... "Αχ, γιατί δὲν εἶχε πεθάνει αὐτὴν τὴν νύχτα; Άκομά ἡταν λυπημένος: εἶχε ξαπλώσει κατὰ γῆς εὐχαριστημένος, γεμάτος χαρὰ ποὺ ἔφθασε τὸ τέλος του, ως ποὺ ἔκλεισε τὰ μάτια του κι' ἀποκομήθηκε. Τώρα ἡ Δάγην θὰ εἶχε σηκωθῆ, ίσως νὰ εἶχε βγῆ κι' δλας ἔξω, κι' αὐτὸς δὲν μπόρεσε νὰ τῆς κάνῃ τὸπο τακό.

...

Η Σάρα χτύπησε τὴν πόρτα. Τὸν εἶχε ἀκούσει πῶς εἶχε γυρίσει καὶ ἥρχετο νὰ τοῦ πῆ πῶς τὸ πρόγευμα ἡτού ἔτοιμο. Ο Νάγκελ τὴν ξαγαρώναξε τὴν στιγμὴ ποὺ ἔβγαινε ἀπ' τὴν πόρτα καὶ τὴν φωτήσε δὲν εἶχε φέρει ἔκεινη τὰ λουλούδια.

Ναί, εἴπε, αὐτὴ τἀφερε δὲν εἶναι τίποτα, οὔτε λόγος νὰ γίνεται.

Μὰ δ' Νάγκελ τῆς ἔδωσε τὸ χέρι εὐχαριστῶντας.

Ἐκείνη χαμογέλασε καὶ τὸν φωτῆσε:

— Ποὺ ἥστε δλην τὴν γύρτα; δὲν γυρίσατε καθόλου.

— Βέρεις, τῆς εἴπε δ' Νάγκελ, αὐτὸ ποὺ σκέψηρηκες νὰ μοῦ βάλῃς τὰ λουλούδια, εἶναι ἀλήθεια ποὺ τὸν ὀραιότερον τὸν ψυχὴ γιὰ νὰ μὴ μπορῇ νὰ ξεμυτίσῃ, δχι δ' ἔρωτας, μὰ κανένα αἰσθητικὸ αὐτὸ ποὺ κανούν τὸν ἀνθρωπο νὰ ξεχνᾶ τὰ ἔγκρισμα.

Καὶ διὰ μιᾶς τὸν πιάνει μιὰ ἀπὸ κεῖνες του τίς τρέλλεις κι' ἀρχίζει καὶ λέγει:

— Γιὰ νὰ σου πῶ, Σάρα, ξέρεις ἔφερα μαζί

εἶναι ἀλήθεια καλό: μὲ θάρρος πᾶς καὶ σώζεις τοὺς ἀνθρώπους ἀπ' τὸν θάνατο!

"Ἀνέβηρε στὴν κάμαρά του καὶ κάθισε σὲ μιὰ καρέκλα. "Ολα ἡταν τακτικά, τὰ παράθυρα ἡταν καθαρισμένα καὶ ἡταν βαλμένοι καθαροὶ μπερνέδες ἀπόνα τὸ τραπέζιον ἡταν ἔνα ποτήρι μὲ λουλούδια τοῦ ἀγορού. "Ως τώρα ποτὲ δὲν εἶχε λουλούδια στὴν κάμαρά του, γι' αὐτὸ ἀπόρησε καὶ χάρηκε μαζί, κι' ἀπ' τὴν χαρά τοῦ ἔτριψε τὰ χέρια του. Τί σύμπτωσις ίσια ίσια τέτοια μέραι! Τί καλοσύνη ἀπὸ μέρους μιᾶς φτωχῆς γυναικάς ποὺ ἡτούν ὑπηρέτρια! "Η κακομοιόρα ἡ Σάρα, καὶ ψηφή! "Αχ, μὰ ἀλήθεια ἡταν ἔκτατη μέρα: καὶ στὴν ἀγορὰ δλα τὰ πρόσωπα ἔφαίνοντο χαρούμενα. "Εκείνος ποὺ πουλοῦσε τὰ γύψινα ἀγαλματάκια ἔκάθετο στὸ τραπέζιον του καὶ κάπνιζε μακαρίως τὴν πίτα του, δὲν καὶ οὔτε ἔνα λεπτὸ δὲν ἔβγαζε. "Ισως νὰ μὴν ἡτού καὶ τόσο κακὸ ποὺ ἀπέτυχαν τὰ σχέδιά του αὐτὴν τὴν νύχτα! Θυμήθηκε τὸν τρόμο του ὅταν ἔτρεχε στὸ δάσος γιὰ νερό: ἀκόμα ἔτρεμε ὅταν τὸ ἐσυλλογίζετο κ' ἔνω ἔκάθετο ἥσυχος στὴν καρέκλα του μιές τὴν φωτεινή του κάμαρα πούλιταινε μέσα δὲν ἥλιος γελαστός, αἰσθάνθηκε διὰ μιᾶς ἔνα αἰσθητικὸ σὰν νὰ ἐλυτρώνετο ἀπ' δλα τὸν τὰ βάσανα. "Ηξερε πῶς δπόταν ἥθελε, εἶχε ἔνα σίγουρο μέσον ποὺ δὲν τὸ εἶχε δοκιμάσει ἀκόμα. Τὴν πρώτη φορὰ ἀπέτυχε λίγο: δὲν μπόρεσε νὰ πεθάνῃ, ξανάζησε. Μὰ τὴν δεύτερη φορὰ μποροῦσε νὰ πάγι ν' ἀγοράσῃ ἔνα καλό πιστόλι ἀνήθελε. Γιατί δχι...

Η Σάρα χτύπησε τὴν πόρτα. Τὸν εἶχε ἀκούσει πῶς εἶχε γυρίσει καὶ ἥρχετο νὰ τοῦ πῆ πῶς τὸ πρόγευμα ἡτού ἔτοιμο. Ο Νάγκελ τὴν ξαγαρώναξε τὴν στιγμὴ ποὺ ἔβγαινε ἀπ' τὴν πόρτα καὶ τὴν φωτήσε δὲν εἶχε φέρει ἔκεινη τὰ λουλούδια.

Ναί, εἴπε, αὐτὴ τἀφερε δὲν εἶναι τίποτα, οὔτε λόγος νὰ γίνεται.

Μὰ δ' Νάγκελ τῆς ἔδωσε τὸ χέρι εὐχαριστῶντας.

Ἐκείνη χαμογέλασε καὶ τὸν φωτῆσε:

— Ποὺ ἥστε δλην τὴν γύρτα; δὲν γυρίσατε καθόλου.

— Βέρεις, τῆς εἴπε δ' Νάγκελ, αὐτὸ ποὺ σκέψηρηκες νὰ μοῦ βάλῃς τὰ λουλούδια, εἶναι ἀλήθεια ποὺ τὸν ὀραιότερον τὸν ψυχὴ γιὰ νὰ μὴ μπορῇ νὰ ξεμυτίσῃ, δχι δ' ἔρωτας, μὰ κανένα αἰσθητικὸ αὐτὸ ποὺ κανούν τὸν ἀνθρωπο νὰ ξεχνᾶ τὰ ἔγκρισμα.

Καὶ διὰ μιᾶς τὸν πιάνει μιὰ ἀπὸ κεῖνες του τίς τρέλλεις κι' ἀρχίζει καὶ λέγει:

— Γιὰ νὰ σου πῶ, Σάρα, ξέρεις ἔφερα μαζί

μου μιὰ γούνα ὅταν ἥρθα ἔδω: δὲν ξέρω ποῦ εἶναι τώρα, μὰ κάποιο πρέπει νὰ εἶναι καὶ θέλω νὰ σ' τὴν χαρούσι. Τὸ κάνιο ἀπὸ εὐγνωμοσύνη, ναί, ναί, τῶρα ἀποφασισμένο, η γούνα εἶναι δική σου.

Τὴν Σάρα τὴν ἔπιασαν τὰ γέλια. Τί νὰ τὴν κάνῃ τὴν γούνα;

Μπά, ἔχει δδικο: τί θὰ τὴν κάνῃ τὴν γούνα, αὐτὸ εἶναι βέβαια δική της δουλειά, μὰ αὐτὸς τῆς τὴν χαρούσει καὶ νὰ τοῦ κάνῃ τὴν εὐχαρίστησην νὰ τὴν δεχθῇ...

Καὶ ἡ Σάρα ποὺ ἔξαπολουθοῦσε καὶ γελοῦσε, τὸν ἔκανε νὰ γελάσῃ κι' αὐτὸς καὶ τότε ἀρχίσε νὰ τῆς χωρατεύῃ: Μὰ τὸν Θεό, τί ὀραῖες πλάτα, ποὺ ἔχεις, τῆς ἔλεγε. Καὶ θὰ μὲ πιστέψῃς νὰ σ' τὸ πῶ: Μιὰ φορὰ διδά κατί περισσότερο δικαίωσε νὰ τὸ δέχεται λίγο: Μιὰ φορὰ εἶδα κατί περισσότερο δικαίωσε νὰ τὸ δέχεται λίγο: Η τὸν στὴν τραπέζαρια:

Μα τί, εἶχε τρελαδή; Η Σάρα ἀκόμα γελοῦσε, μὰ ἀρχίζει καὶ νὰ τὸν φοβᾶται λίγο. Μερικὲς μέρες πρίν, σὲ μιὰ γυναικα ποὺ τοῦ εἶχε φέρει τὰ φούντα του, εἶχε δώσει τόσα πολλὰ λεπτά, πολὺ περισσότερο ἀπ' τὸν λογαριασμὸ της σήμερα ἥθελε νὰ χαρίσῃ καὶ τὴν γούνα του. Σ' δλην τὴν πόλι ο κόσμος ἔλεγε ἔνα σωρὸ χωρίς νὰ τὸ δέχεται λίγο: Η τὸν στὴν τραπέζαρια.

[Μεταφρ. Τ. Ι.]

KNOYΤ ΧΑΜΣΟΥΝ

Ι Σ Τ Ο Ρ Ι Ε Σ

Λοιπόν, νὰ καταχωνιασθοῦν οἱ ἔρωτευμένοι αὐτοὶ οἱ ἀνθρωποί της Αστυνομίας, λέει, πῶς δὲν ἡταν τὰς ίδιας ίδεας καὶ ἐτιμώρησε. Μὰ αὐτὸς δὲν σημαίνει τίποτε, γιατί, δ' χωροφύλακας είνε ἀμόρφωτος ἀκόμα καὶ δὲν ἥμιορει νὰ ἐκιμησῃ μερικές ἀναγκαιότητες τῆς ζωῆς. Οι δυστυχισμένοι πολίται ποὺ φυσιολογικῶς ἀκολουθοῦν στὴν ξέλειξι καὶ στὸν ἔξαπολωπισμὸ τοὺς πολίτας δλου τὸν ἄλλου κόσμου, σπάνια συμμορφώνονται πρὸς τὴν διαταγὴ τοῦ ἀγριανθρώπου ποὺ τυχαίνει κάθε τόσο νὰ είνει δ' ϕύλακας τῆς Ασφαλείας. Καὶ πολὺ συχνὰ βουλώνουν τὰ αὐτιά τους καὶ τραβοῦν τὸν δρόμο τῆς ζωῆς ποὺ τοὺς ἀρέσει.

Ἐπὶ τέλους ἔτσι θέλουν. Θέλουν ἀπόψε ν' ἀλλάξουν μὲ τὴν ἀγάπη τους γλυκούλογα ποὺ νὰ τὸ ἀπαίσιο ἐπάγγελμα τῶν ἔρωτευμένων, νὰ συλλαμβάνωνται, νὰ δένωνται πισθάκια καὶ νὰ σέρωνται πρὸς τὴν βαθειὰ κατώγα, γιὰ ν' ἀποτελειώνουν μὲ τὴν μεγάλη δοχήστρα τῶν ποντικῶν τὸ τραγούδι τους. . . Μάλιστα. Αὐτὸ θὰ εἰπῆ πολιτισμὸς γιὰ ἔνα χωροφύλακα. Περιορισμὸς στὰ αἰσθητικά, στὶς ίδεες, καύκελα γύρω γύρω ἀπὸ τὴν ψυχὴ γιὰ νὰ μὴ μπορῇ νὰ ξεμυτίσῃ, δχι δ' ἔρωτας, μὰ κανένα αἰσθητικὸ αὐτὸ ποὺ κανούν τὸν ἀνθρωπο νὰ ξεχνᾶ τὰ ἔγκρισμα.

Πῶς νάχῃ κανεὶς ἐμπιστοσύνη, βρεις ἀδελφέ, σ' αὐτοὺς τοὺς παραξένους, ποὺ περιπατοῦν στὰ ἀπόσκια δυὸ - δυό. Δηλαδή, δ' χωροφύλακας δὲν ἡταν, λέει, ποτὲ τοῦ ἔρωτευμένους, — δ' Θεός νὰ φυλάξῃ! — μὰ φαντάζεται πῶς θάνεται ἔπικινδυνοι

κεντρίσιον. Τεντώνεις τά μάτια καὶ κυττάζεις τριγύρω φοβισμένα. Ἀπάνω δὲ τὸ κεφάλι σου, λίγα μέτρα ψηλότερά σου, ἔνα τεράστιο φτερωτὸ σαλενεύ μὲ ρυθμικὴ κίνησι καὶ κάτι ὀργοπλεούμενες μεμβράνες, ἀρντίδωτες στὸ ρεῦμα τοῦ ἀέρα ὑψώνουν τὸ περήφανο ἐξωτικὸ φτερωτό.

Στὴν ἀρχῇ ἔξαφνίζοντο οἱ γειτονίες καὶ σὰν τὰ πλήθη τῶν μυρμηγκιῶν, ἔσεμπτικαν μὲ βοὴ περιεργείας οἱ γειτόνισσες καὶ τὰ γειτονόπουλα. Μὰ ὅλα εἶνε συνήθεια. Καὶ τώρα τὸ τριγύρισμα τοῦ ἀεροπλάνου ἀπάνω κι' ἄπ' τὰ φτωχικώτερα σπιτάκια, φαίνεται σὰν κάτι κοινό. Μόδις καὶ μέσα ἀπὸ τὸ τέξαμι σκύβουν οἱ γυναικες για νὰ ἴδουν τὸ μεγάλο πουλί ἢν σινύσθηκε ὀλότελα στὸν δρῖζοντα. Μόνον οἱ μοσχομάγκες βάζουν ἀκόμα στοιχήματα «ποιδς θὰ ἀπεράσῃ τὸ ἀρεόπλανο». Κι' ὅταν ἀκούω καλπασμὸ γυμνῶν ποδιῶν στὸ δρόμο, ν' ἀνακατώνουν μὲ δρμὴ τὸ χῶμα, — σκέπτομαι: κάποιο στοιχήμα πάλι.

Μά ή γρηγοράδα τοῦ δεροπλάνου δὲν είνε καὶ τόσο εὐκολόφθαστη, διπος τὴν νομίζουν οἱ ρωμηῖοι μοσχομάγκες. Μηχανὴ ποὺ μπόρεσε μιὰ φορὰ γάλισσοροπήσῃ ἀνάμεσα ἀπὸ δυὸ δέρινα ἐπίπεδα, ποιὸς θὰ πιστέψῃ πώς δὲν εἶνε ἴκανὴ γιὰ κάθε θαῦμα δρόμου. Ζυγίσθηκεν ἐκεῖ ψηλά, μὲ τὸ φορτίον ἐνδὲ ἀνθρώπου, ποὺ αἰσθάνθηκε τὸν ἔαυτό του στὴν ἀδάμαστη φάγη τοῦ πειδὸ τρελοῦ ἀλόγου. Κι' ὁ ἀνθρώπος εἶδε τὸν ἔαυτό του σιμώτερα στὰ σύννεφα ἀπὸ τοὺς πεζοὺς τῆς γῆς, κι' ἔβαλε στοίχημα μὲ τὰ ποιλιὰ ἐκεῖ στὰ ψηλώματα, κι' ἔνοιωσε τὴν συγκίνησι μιᾶς ματιᾶς ἀπάνω ὅπὸ τοὺς ὑποτακτικοὺς κόσμους, ποὺ ξαναγύρισε μέσα του καὶ τὸν ἔκαμε νὰ πιστέψῃ στὴν ἀνεκμετάλλευτη ἀκόμα κρυφὴ δύναμι του . . .

Πήγαινε νά τὸν φθάσῃς τώρα, μοσχομάγκα
ἔσυ... Καὶ πήγαινε νά τὸν κρατήσῃς ἔσυ, κι-
φία Λογική, γιά νά μὴν δινειρευθῇ καὶ τολμη-
ρότερα πράματα.

Ἡ παλῆ ἀπόλις τῶν καλλιτεχνικῶν θεαμάτων σήμερα ἔμφατηκεν ἀδοξώτατα κάτω ἀπὸ τὰ πανιά τῶν πινηματογράφων. Οἱ πλατεῖες κατάντησαν ἀπέραντες σκοτεινὲς ἐπτάσεις, δύον ἀνθρώποι σὰν ἀπολυθωμένοι παρακολουθοῦν γὰρ ὅρες δόλοκληρες τὴν παράστασι μιᾶς νεκρῆς καὶ βουβῆς κινήσεως. Γί' αὐτὰ δλα τὰ πλήθη, ἡ εὐμορφιὰ τοῦ κόσμου δλου στενεύει, στενεύει, ὅστε νὰ φθάσῃ τὴν ἔκτασι τοῦ ἀσπροῦ πανιοῦ ποὺ ὀντανακλᾷ τὰ διάφορα παραμύθια,—δόξας, ψευτιᾶς καὶ θαυμάτων. Παραπέρα καμιὰ ἀπόλαυσις, κι. ἀδικα ἡ κοψμένη, ἡ φύσις φρεΐ κάθε βράδυ τις δλοσκότεινες ἀστροκεντημένες

γάξες. Ποιός ἔχει καιρό νὰ σηκωσῃ τὰ μάτια κατά τὸν οὐρανό! Προχθὲς πάλι φοροῦσε ἔνα φόρεμα ρουμπί, σὰν κεντημένο ἀπὸ σπίθες. Καὶ ἡταν τόσο ὅραιο τὸ φόρεμα τοῦ δειλινοῦ,— μὰ καθὼς ξεύρουμε τὸ γλέντι ἀρχῖτει ἀπὸ τὸ ἀπόγευμα. Κάνει τὴν ἔναρξη ἡ ταραντέλλα,— ὥστε δὲ δεατῆς νὰ ἔχῃ συνειδήση ἀπὸ πρὸς στὴν ἀντίληψι τοῦ καλλιτεχνικοῦ θεάματος ποὺ τὸν περιμένει τὸ βράδυ. Τὸ καύμένο τὸ δειλινό,
παὲς μὲ δικαίωμα δέντη, πεζίνη, σέλινο,

πον με ενα φλογερο δικτυ πανους ειχε ζωση
διο τον ονδρανδ, ζοβισεν απαραιηρητο. Πόσοι
αποτραβηξαν τα ματια απο το χαμόγελο της
σαντεξας, το φτιασιδωμένο σαν τα μάγουνα της,
για να το απολύσουν ξελύθερο στο ξεφύλλισμα
του θεώρατου λουκουδιου με τα ξέθωρα πέ-
ταλα... πον κάθε μέρα και κάτι άγνωστο έχει
να υποβάλλη στην ψυχή. Κι' άν είνε πολλοί οι
ποιηται, κι' άν μπορη να υπάρχη διαφορά
μεταξυ τους, — αντη είνε ή βαθύτερη αιτία.
Κάθε ένας έχει κι' άλλοιωτικο μάτι, και σε
καθένα κάτι άλλοιωτικο έχει να είπη δ γύρω
κόσμος.

“Ομως οι ποιηταὶ εἰνε λίγοι στὸν τόπο μας, — καὶ γιὰ τοὺς λίγους δὲν ἀξίζει νὰ μιλῇ κανεῖς. Τὰ πλήθη εἰνε ἔκεινα ποὺ ἐνδιαφέροντ — αὐτὰ τὰ ἀνήμερα κοπάδια, ποὺ δὲν ξεύρουν νὰ υποτάσσωνται στὴν ίδεα καὶ στὴν εὐμορφιά, γιατὶ μέσα τους δὲν ἀντηχεῖ καμιὰ εὐγενικότερη φωνή. Ο πολιτισμὸς δὲν ἀντιπροσωπεύεται ἀπὸ τοὺς λίγους ἔξαιρετικοὺς τῆς ἐποχῆς, — ποὺ δὲν εἰνε ἄλλο παρὰ φλόγες ἀπροσδόκητες στὶς σκοτεινὲς ἔγωσεις τῶν γενεῶν. Μὰ ἀπὸ τὰ μεγάλα σύνολα τῶν πληθυσμῶν ἐμεῖς δὲν μποροῦμε νὰ ἔχουμε καμιὰ τέτοια ἀξίωσι. Εἴμαστε μακρινὰ ἀπὸ τὴν μεγάλη ἀνατολή, — τὸ δείχνει δὲν θυσιασμός μας ποὺ ὑψώνεται ἔτσι δυνατὸς ἐμπόρος σ' ἔνα πανί κινηματογράφου, στενοῦ δοσο καὶ ή διάμετρος τοῦ μυαλοῦ μας.

一〇四

«Διὰ λόγους τιμῆς». Νὰ τὸ μεγάλο πρόχωμα, νὰ ἡ μεγάλη δικαιολογία, ποὺ σώζει τοὺς φοβεροὺς κακούργους τοῦ σήμερα . . . «Ο ἔνας σκοτώνει τὴν γυναῖκα του, ὁ ἄλλος τὴν κόρη του, ὁ ἄλλος τὴν ἀδελφή του, — κι' ὅλοι ἀφαιροῦν πρᾶγμα που δὲν ἔχουν κανένα δικαίωμα νὰ τὸ ἀφαιρέσουν : Τὴν ζωήν.

Δὲν ξένω πώς κατορθώσαμε νὰ μείνουμε τόσο πίσω στὸ αἰσθῆμα τῆς Δικαιούντης. Μὰ τὴν ἀλήθεια, σήμερα αὐτὸ ἐίνε πολὺ δύσκολο. Γιατὶ οἱ νόμοι ἐπῆραν δριστικὰ τὸν δρόμο τους κατὰ τὴν τελειοποίησι, καὶ τρέχουν ἴδια ποτάμια δρμητικά, ποὺ ἀπότησαν σχεδὸν μιὰ δικῇ τους συνεδριοι. Καὶ νὰ θέλῃ κανεὶς νὰ

ἔμποδίσῃ τὴν ἔξελιξί τους δὲν θὰ μπορέσῃ. Εἶνε σὰν νὰ ἐκατάλαβεν δὲνδιος ἡθικὸς κόσμος τὴν ἀνάγκην τῆς ἔξωστεως τοῦ ἑαυτοῦ του καὶ σὰν νὰ ἐνεργῇ μόνος του γι' αὐτήν. Μόνο ἐδῶ κοιμοῦνται οἱ νόμοι, ἡθικοὶ καὶ φυσικοὶ ἀκόμα, κάτω ἀπὸ τὴν βαρειὰ πλάκα προλήψεων ποὺ ἀπόμειναν ἀπὸ πρωτογενεῖς γενεές. Ἐρωτῶ τοὺς κυρίους Ἑλληνας: πῶς τὰ καταφέραμε;

Χωρὶς ἄλλο θὰ ἔχουμε μεγάλη στενοκεφαλιά, γιὰ νὰ θέλουμε ν' ἀκολουθήσουν δῖοι, στὸν ρυθμὸ τῆς ζωῆς, ἐνα προαιώνιο κάτισχο χέρι ποὺ κινεῖ τὴν μπαγκέτα τῆς ήμικης. Καὶ μάλιστα σήμερα, ποὺ τὰ πράγματα ἔτοι διχοτομοῦνται καὶ ποὺ τὰ συστήματα τῶν ἀντικατίθενται εἰνε τόσα, δύσα καὶ τὰ κεφάλια τῶν ἀνθρώπων.

⁷Ἐπειτα δὲν μπορῶ νὰ καταλάβω. Τάχα δὲν είνει ἀξιοθρόγήντο μιὰ συναντεσις χιλιάδων ἀνθρώπων σ' ἔνα ζήτημα ποὺ παίρονται τὴν πλατύτερη ουζήτησι.

Γιατί ή τιμή δὲν εἶναι τίποτε ωρισμένο, μὰ κατί ποὺ τὸ βλέπει κανεὶς σύμφωνα μὲ τὸ μάτι τῆς Ψυχῆς του.

Τί κάθεσθε λοιπὸν καὶ πολεμᾶτε ὀντιλῆψεις ποὺ ἔχονται ἀπὸ τὰ μέσα πρὸς τὰ ἔξω καὶ ποὺ δὲν εἰναι ἄλλο παρὰ προβολεῖς τῶν Ἰδιών τῶν ψυχῶν; Αὐτὸς θὰ ἥθελα νὰ φωνάξω στὸν πατέρα, καὶ στὸν σύζυγο, καὶ στὸν ἀδελφό. Πώς δὲν ἔχει κάνειν δικαίωμα νὰ σκοτώνῃ τὸν ἄλλον γιατὶ παρουσιάζει τὴν φυσικότερη συνέπεια, — νὰ βλέπῃ τὰ πρόσωματα διαφορετικά ἀπ' αὐτόν. Οὔτε ή ὑπεράσπισις τῆς τιμῆς κυνηγέται μὲ τὸ πιστόλι στὰ χέρια. Γιατὶ τότε ἔνας τέτοιος ἄγριος κυνηγός εἶνε διπλὰ καὶ τρίπλια κακοῦργος, — καὶ δὲν κάνει ἄλλο παρὰ νὰ δεῖξῃ συμπαθητικότερο ἀκόμα τὸ παραστρατημένο πουλάκι.

Αγάπησε, λέει, ή κόρη, καὶ ὑστερὰ ἀνίσχυρη σύρθηκε στὸ ἔρωτικὸ κρεββάτι, πλέοντας γλυκύτατες στιγμὲς ἀπὸ τοὺς παραδείσους ποὺ εἶχε στὴ φαντασία τῆς . . . Καὶ ἐνῷ ἀπλωνὲ τὸ τρεμουλιαστὸ χρόι πρὸς τῆς ἡδονῆς τὰ λουλούδια, τὰ πνεύματα τῆς συμφορᾶς διαλάλησαν τὴν κακὴ πρᾶξι . . . Σὲ λίγο τὸ σῶμα τῆς γυναικάς βριοκότον περασμένο σὲ μιὰ μαχαίρα ποὺ τὴν ἔδειχνε περήφανα αἰματοντυμένος ἔνας δῆμος. Ἡ ἔλληνικὴ ἀνθρωπότης χειροχροτοῦσε, δύως κι' ἔκεινη ἡ ωμαῖνη, διαν στὸ τρομερὸ πάλεμα — τὸ λιοντάρι ἔξεσκιζε τὸν ἀνθρωπὸ μπροστὰ στὰ ἵκανοποιημένα μάτια τῆς ἐκλεκτῆς ωμαϊκῆς κοινωνίας. Καὶ δὴν ἐπέρασαν τόσα χρόνια, ἐμεῖς χωρὶς ἄλλο ἐμείναμε στὴν ἕδια ἐποχῇ.

Μὰ ἐπρεπε νὰ ξοῦμε σὲ ἥμερο τόπο, γιατὶ νὰ
ὑπάρχῃ ἔνα δεύτερο πελέκι, φοβερώτερο γι' αὐ-
τοὺς τοὺς ἐκδικητὰς τάχα τῶν παραστρατημένων.
Κι ἔνας νόμος ποὺ νὰ τοὺς λέψῃ: Ἀποκήρυξε
ὅποιον νομίζεις πώς σὲ προσβάλλει, μὰ μή του
γγίζεις μιὰ τούχα γιατὶ θὰ πληρωθῆς μὲ τὸ ἕδιο
τὸ νόμισμα.

Χρόνια καὶ χρόνια τώρα γίνεται ἡ ἑορτὴ τοῦ Ραλλείου - Μποτασείου βραβεύειν στὸ Ἀρδάκειον, καὶ ἀκόμα δὲν ἐκατάλαβα τὸν σκοπό της. Κι' οὐτε θὰ τὸν καταλάβω, ὅσο ἔξαπλουν θούγατοι νὰ βραβεύουν τὶς πειδὸς σχολαστικὲς καὶ στενόμυναλες μαθήτριες, ποὺν ἀντιγράφοντας ἡ μιὰ τὴν ἄλλη, κάθε τέτοιον καιρό, δὲν ἔννοοῦν νὰ ἔκολλήσουν ἀπὸ τὸ προαιώνιο «φεῦ». Οἱ κύριοι κριταί, ἀκόμη δὲν ἔνοιωσαν, διτι: Ὅφος καὶ γλῶσσα καὶ ἴδεα καὶ πρωτοτυπία σκέψεως, αὐτὰ δηλαδὴ ποὺν ὕφειλαν νὰ βραβεύουν, — δὲν ἔχουν καμιὰ σχέσι μὲ τὴν φλύάσιον καὶ κόνφια οπ-

καρδιά σχετεί με την φυλακή και ποσφά έγι-
τορεία που δέκουμε καθέ μόριο χρόνο υπό μορφήν
έκθεσεως τάχα τῆς μιᾶς ή τῆς ἄλλης ἀποφοίτην
Ἀρσακειάδος. Καὶ δχι μόνον οἱ κριταὶ δὲν τὸ
κατάλαβάν αὐτὸ δώς τώρα, μὰ οὗτε οἱ δυὸ διευ-
θύντριες τῶν Ἀρσακέων, ποὺ εἶχαν καθῆκον νὰ
εἶνε γεωτεριστικῶτερες, οὕτε καὶ οἱ καθηγηταὶ
ποὺ ἔπειπε νὰ σηκώσουν ἐπανάστασιν ἐναντίον
αὐτοῦ τοῦ ματαίου φιλοδωρήματος. Καὶ τὸ
λέγω μάταιο, — γιατὶ δῶς τώρα καμιὰ ἀπὸ δύσες
ἔπηραν αὐτὰ τὰ βραβεῖα, δχι δὲν ἔκαμαν τίποτε
γιὰ τὰ γράμματα, μὰ ἔφαντηκαν καὶ οἱ πειδὸι
διπισθιδρομικὲς στὴν παιδαγωγικὴ ἀντίληψι. “Ἄν
θελήσουμε μάλιστα νὰ τὶς ἔξετάσουμε καὶ πλα-
τύτερα, θὰ ίδούμε δτι καμιὰ δὲν ἥμπόρεος νὰ
φθάσῃ στὴν περιωπὴ μιᾶς φιλολόγου. Γράμ-
ματα λοιπόν, δὲν θὰ εἰπῇ γραμματικὴ καὶ συν-
τακτικὴ. Καὶ βοϊότερο προωρισμένο γιὰ γά

τακτού. Καὶ ρραπεω, λησσωδικένο ταῦτα
ἐνθαρρύνη μυαλά ποὺ ἀξίζουν, δὲν πρέπει ἔτσι
μάταια νὰ μοιρᾶσται κάθε χρόνο. Εἶνε σὰν νὰ
ἀνοίγῃ κανεὶς ἔνα παράδυο καὶ νὰ πετῷ στοὺς
ἀνέμους χλίες πεντακύοις δραχμές. Γιὰ ποιὸ
λόγο. Καὶ μὲ ποιὰ δικαιολογία. Ποιὸ κακὸ
θεραπεύει κάνεις εἴτε τί καλὸ ἐνθαρρύνει. Προσ-
φέρει σὲ κοριτσιά ποὺ παπαγαλίζουν τὴν καθα-
ρεύουσα μὲ στερεοτυπία, χώρις νὰ νοιώθουν
καλά - καλά τί λένε. Κι' ὅμως εἴμαι βεβαία ὅτι
διάμεσα σὲ δλες ἐκείνες τις μαθήτριες, θὰ
ντάρχη καὶ καμιὰ ποὺ νὰ ἀξίζῃ πραγματικά, καὶ
θὰ παραγινοῦσται ἔξ αἰτίας τῆς γλώσσας, καὶ
τῶν στενῶν διατάξεων τοῦ διαγωνισμοῦ. Και-
ρός, νομίζω, νὰ καταργήθονταν αὐτὰ τὰ ἀνώφελα
βραβεῖα ή ν' ἀπονέμονται δικαιότερα.

ΑΠΟ ΕΝΑ ΣΥΝΤΟΜΟ ΤΑΞΙΔΙ

ΑΘΗΝΑ—ΔΑΥΡΙΟ

Ενα μικρό ταξίδι δεῖξε δύο και δύο μεγάλο για καίνον, που θέλει κάτι να ίδη δεκτή βλέπη άκομη και πράγματα, που τὰ ἔχει ίδει κι' ἄλλες φορές. Πάντα καί κάτι νέο ως αντικρύση τὸ μάτι του κι' ή φαντασία του.

"Ωρα δ καὶ 50' πρωΐνη καὶ τὸ τραίνο φεύγει γιὰ τὸ Λαύριο. . .

Είμαι μόνος μέσα στὸ βαγόνι. Τί εύτυχία! Δὲν υπάρχει φύβος νὰ κάμω καμιὰ καινούρια γνωριμία, ἀπ' ἐκεῖνες, πού, θέλει δὲν θέλει κανεῖς, εἶναι ἀναγκασμένος νὰ κάμῃ, δταν ἔχη συνταξιδιώτες.—Ἀλήθεια, τί ἐνοχλητικές αὐτές οἱ γνωριμίες τῶν ταξιδιῶν, οἱ τόσο εὔκολες! Εἶναι οἱ δολοφόνοι τῆς χαρᾶς καὶ τῆς γλύκας τοῦ ταξιδιοῦ. "Ἐνας ἀγνωστός σου, χωρὶς νὰ φωτήσῃ ἀν σου ἀρέσῃ ή δχι ή γνωριμία του, σου ἀρχίζει διμίλια, ἐνῷ ἐσύ θὰ θήθελες νὰ μὴν ἀνοίξεις καθόλου τὸ στόμα σου... .

... "Οποιος ταξιδεύει μόνο γιὰ εὐχαρίστησι καὶ δὲν βιάζεται νὰ φιλάσῃ τὸ γληγορώτερο σ' ἔνα μέρος, δὲν χαίρεται καθόλου τῇ χαρᾷ τοῦ ταξιδιοῦ, δταν αὐτὸ δίγνεται μὲ τὸν σιδερόδρομο. Δὲν μπορεῖ νὰ χαρῇ δηλ τῇ μαγεία τοῦ ταξιδιοῦ, νὰ βυθισθῇ δλάκαρδος μέσα στὴ φύση, νὰ γίνη ἔνα μ' αὐτήν, καθὼς δταν ταξιδεύῃ μὲ τὰ πόδια. Μιλεῖ τότε μὲ τὴν φύση, βούσκεται πάντα μέσα στὴν ἀπλωτὴ καὶ παρηγορήτρα ἀγκαλιά τῆς. Κι' δταν γνοῖς κι' ἀναμετράῃ μὲ τὸ μάτι τὸ διάστημα που πέρασε, νομίζει πῶς κατώρθωσε κάτι σπουδαῖον ἐνίσησε μόνος του τὸ διάστημα. — Μὲ τὸν σιδερόδρομο δλα περνοῦν ἀπ' ἐμπρός του σὰν τίποτε εἰκόνες, ή μία ἐπάνω στὴν ἄλλη, χωρὶς νὰ μπορῇ νὰ ίδῃ καλὺ τὴν δμορφιά τους. "Ο, τι προφθάσῃ ν' ἀρπάξῃ τὸ μάτι του. . . Μισῶ τὸν σιδερόδρομο, δταν ταξιδεύω μ' αὐτὸν χωρὶς νὰ βιστούμει νὰ φθάσω μιὰν δραν ἀρχήτερα στὸ τέλος τοῦ ταξιδιοῦ μου... .

Τὸ τραίνο προχωρεῖ ἀφίνει πίσω του τὴν ἥλιο λουσμένη πολιτεία. Παντοῦ χύνεται καυτερός δ ἥλιος. — Τὸ φῶς τὰ διπλώνει δλα μέσα στὸν χρυσοκύτρινο μανδύα του σὰν χρυσάφι μοιδεῖ τὸ φῶς, πού τὰ διπλώνει δλα. — Περνοῦμε σὲ λίγο τὰ Κάτω Πατήσια· βγαίνουμε στὸν Ἀθηναϊκό κάμπο.. . Τὶ περίεργος δ κάμπος αὐτός! Οι χωματισμοί του, οἱ ἀτακτα σκορπισμένοι λοφίσκοι του! Δὲν τολμῶ νὰ εἰπῶ περισσότερα. Κάθε στιγμὴ παρουσιάζεται κι' ἄλλοιωτικος στοῦ καθενὸς τὸ μάτι. "Οσο τὸν κοιτάζει κανεῖς τόσο καὶ τοῦ βρίσκει κάτι, ποὺ δὲν τὸ

είχε προσέξει πρίν. "Ο ζωγράφος, ποὺ θὰ πάρῃ τὰ θέματά του ἀπ' αὐτὸν δεῖς ἔχη στὸν νοῦ του, δτι θὰ σταθῇ δρμὸς ἐμπρός σὲ μιὰ φύση, ποὺ δὲν ἐπιτρέπει σὲ τίποτε νὰ τῆς παθαλάτῃ τὴν πρωτοτυπία της, κι' δεῖς ὑψώνουνται κάθε τόσο δκεῖ σπίτια περίεργα, δεῖς σχηματίζουνται περιβόλια καὶ δποστατικὰ κομψά ή ἀτεχναῖς ἀπάνω ἀπ' δλ' αὐτὰ στέκεται δ δικός της χαρακτήρας, τριγυρίζει ή ἀνέγγιχτη δμορφιά τοῦ Ἀθηναϊκού κάμπου, τὸ φῶς του. — Τὸ τραίνο προχωρεῖ...

Ηοάκλειο — Πέρη ἀπὸ τὸν σταθμό, στὸ βάθος, ἐνα καμπαναρίδι δείχνει ποὺ εἶναι τὸ χωριό, γερμανικῆς καταγωγῆς. — Ερχεται καὶ τὸ τραίνο ἀπὸ τὴν Κηφισιά: γίνεται ή διάσταυροις. Κεφάλια ἑπεροβαύλων ἀπὸ τὰ παράθυρα τῶν βαγονιῶν καὶ τῶν δυὸς τραίνων. Ἀλληλοκοιτάζουνται σοβαρότεται καὶ μὲ τὸ κοίταγμα τους βεβαιώνουν, δτι οἱ ἀνθρώποι στὸ ταξίδι τους γίνονται πολὺ περίεργοι, θέλουν νὰ ίδουν καὶ δ, δὲν τὸν ἔνδιαφρεῖ καθόλου. Τὰ κεφάλια ξαναμπαίνουν στὰ βαγόνια καὶ τὸ τραίνο φεύγει. — Γίποτε τὸ δεῖαιρετικὸ στὰ μέρη αὐτά, ποὺ περνοῦμε.. . Σὲ μιὰ πελώρια ἐπιγραφή ποὺ στηρίζεται ἐπάνω σὲ δυὸ ψηλὰ κοντάρια διαβάζω: «Σταθμὸς Νέας Ἀλεξανδρείας». Εἶναι βέβαια δ συνοικισμὸς ποὺ θέλησαν νὰ κάμουν μερικοὶ πλούσιοι Ἀλεξανδρείων. Τί ἀπόγινε τάχα τὸ σχέδιον αὐτό; — Λοφίσκοι κίτρινοι φάνονται σὲ λίγο νὰ ὑψώνουνται διάμεσα σὲ ζεγυμνωμένο κάμπο κίτρινοι σὰν τὸ χρυσάφι καὶ σὰν τὶς ἀχτίδες τοῦ ἥλιου. Εἶναι θημωνιές. Δείχνουν πῶς σιμώνουμε σὲ χωριό... .

Χαλάντρι — "Ἐνας σταθμός, ποὺ τὸν φαίνει δ ἥλιος ἀπ' δλες τὶς μεριές. Καμιὰ πρασινάδα γύρω του. Ἀντίκρου του μιὰ ζωὴ καινούρια χαροκοπάει σκορπίζει παντοῦ τῇ χαρᾳ τοῦ τὸ Μελισσοκομεῖο. Μπορεῖ κανεῖς νὰ εἰπῃ, δτι στὸ μέρος αὐτὸ νικήθηκεν ἡ στασιμότης τοῦ Ρωμοῦ χωριάτη. — "Εγιν' δ θέρος στὸ Χαλάντρι καὶ τώρα δλωνίζουν. Κάπου καὶ λιχνίζουν. "Επάνω σ' ἔνα ἀλλν πέντε ξως ἔξη ἀλογα γυρίζουν ἀδιάκοπα, δηλγούμενα ἀπὸ τὸ χέρι κάποιου παιδιοῦ, δνῷ ἄλλα μικρότερα χωριατόποντα τρέχουν γύρω του καὶ κατόπι τοῦ ἀλλωνίζουν. Θέλω νὰ φωτίσω δυὸ Χαλαντριῶτες δν ὑπάρχουν στὸ χωριό τους καὶ ἀλωνιστικὲς μηχανές, μὰ ή στεγνή τους φυσιογνωμία μ' ἐμποδίζει. — Καὶ τὸ τραίνο φεύγει... . "Αρχίζει κάποια δμορφιὰ νὰ βασιλεύῃ γύρω. "Αν καὶ γλήγορο τὸ πέρασμά μας, ἐπιτρέπει νὰ ίδουμε πόσο

θαυμάσιο εἶναι τὸ μέρος αὐτό, ποὺ λέγεται Σταυρός. Ἀντίκρου ή Πεντέλη μὲ τ' ἀσπρόμαυρα στήθεια της δεξιὰ δ Υμηττός δ ναζιάρης. Οι γραμμές του παρουσιάζονται πάντα κι' δμορφότερες. Ἀμπέλια καταπράσινα καὶ πεῦκα φουντώμενα γεμίζουν δλον τὸν τόπο. Τὰ πεῦκα εἶναι χτυπημένα κατάστημα. Τὸ πελέκι τοὺς πῆρεν ἔνα κομμάτι ἀπὸ τὸν κορμό τους. Εἶναι οἱ πληγές τους δποῦθε τρέχει τὸ αἴμα τους — τὸ ρετσίνι. Χρειάζεται τῶν πεύκων τὸ αἴμα γιὰ νὰ δυναμώσῃ μέσα στὰ βαρέλια τῶν σταφυλιῶν δ χυμός — τὸ ρετσίνατο. Κεκόμιοισα, πεῦκα! χάνετε τὴ δύναμι σας γιὰ τὴν δηδονὴ τῶν ἀνθρώπων. — Η μηχανὴ σφυρίζει δυνατά. — Νὰ πέρα, στὴν πλαγιὰ ἔνδις λόφου κάποιο παπεινὸ ἐκκλησάκι δεξιὰ του ἔνα κυπαρίσσιο περίψηλο καὶ δλόσιο σὰν ζωγραφιστό: ἀριστερὰ μιὰ μεγάλη καταπράσινη τούφα δέντρων κάποια ασυνείδητη καλλιεχικότητα θὰ είχε βέβαια ἐκεῖνος ποὺ ἔχεισε κ' ἐστόλιον ἔτοι τὸ ἐκκλησάκι. — Η λεύκα πάντα τραγουδάει τὸν καημὸ της. Τὸ τραίνο προχωρεῖ...

Γέρακας — Σὲ ὑψος 207 μέτρο. Ἐμπρός στὸν παπεινὸ σταθμὸ μερικὲς ροδοδάφρες βεργολιγίζονται ἀπὸ τὸ ἀνάλαφρο ἀγεράκι. Τί εὐγενικὰ μὰ καὶ τὶ προπετίκα φυτὰ αὐτές οἱ ροδοδάφρες! Καὶ δμως ἔχοριαζονταν ἐκεῖ οἱ ροδοδάφρες. — Υψώνουν τὸ παρθενικό τους ἀνάσταλμα πρός τὸν οὐδανὸ καὶ τὸν διάφανο αἰθέρα σὰν πραγή πόθου, ποὺ δὲν τὸν ἔμολειφεν ἡ προστυχὴ της τριγύρω ζωῆς εἶναι δλα δηγὰ ἔκει... .

Κορωπὶ — Φαίνεται πῶς εἶναι μεγάλο καὶ πλούσιο χωριὸ ἀπὸ τὰ πρόσωπα, ποὺ στέκουν ἐμπρός στὸν σταθμό. Παναμάδες καὶ ψαθάκια ἀρκετά. Μπενοβράκια περισσότερα. Μαζὶ μὲ τοὺς χωριατές, ποὺ χαζεύουν, κ' ἔνας πατᾶς μ' ἀνθρωπινὸ ἔξιτερο. Κοντὰ στὸν σταθμὸ ἔνα παράξενο κτίριο· μοιδεῖ μὲ στάνη κι' δμως θάναι ἡ πλυνταριὰ δηλογία δηλογία ποτίστρα. Πλένουν ἔκει σὲ μεγάλες πέτρινες γούνρες μερικὲς χωριατόποντες, ἐνῷ ἄλλες ποτίζονται λίγα ζῶν. Ανακατωμένοι δηλωποι καὶ κτήνη στὸ μεταχειρισμα τοῦ νεροῦ. — Κι' δμως τὸ χωριὸ εἶναι μεγάλο καὶ πλούσιο. — Δὲν ἀποφασίζω νὰ ίδω τίποτε δλλο. Τὸ τραίνο φεύγει...

Κάμπος — Πλατὺς ἀπλώνεται πέρα καὶ γύρω. Η γῆ δείχνει πῶς εἶναι πλούσια: μὰ οἱ ἀνθρωποὶ δὲ θέλουν νὰ εἶναι τέτοια. Η φυτεία; μόλις μπορεῖ κανεῖς νὰ τὴν δημοράσῃ ἔτοι. Δὲν τὴν ἀναγκάζουν νὰ φαρμακήσῃ· εἶναι, φαίνεται, ἀρκετὸ τὸ μέτρο. — Η δημητρή μου προσπαθεῖ ν' ἀναζήσῃ δλον τοὺς μύθους ποὺ γέμιζαν τὸν κάμπον αὐτὸν στὰ παλιὰ καὶ ἄλλα χόρνια. Βωμοὶ καὶ λατρείες τῆς Ἀρτέμιδος καὶ τὸ ἔγαλμα της Ζέας.

Κάντζα — Ο ψηλὸς καπνοδόχος φωνάζει ἀπὸ μακριὰ δτι ἔδω ὑπάρχει ἄλλη ζωὴ καὶ ἄλλος θόρυβος. Τὰ μεγάλα ἐργοστάσια τῆς κονιακοποιίας Α. Καμπτά. Πελώριοι κόκκινοι σταυροὶ στοὺς τοίχους καὶ στὰ ἔλληνικα (τ' δετώματα δηλαδή), τῶν διαφόρων περιπτέρων: εἶναι τὸ σῆμα τῶν ἐργοστασίων. Μέσα στὴν ιστορικὴν δημιοθρομικότητα τῶν Μεσογείων ή Κάντζα φαίνεται σὰν κάτι παράξενο· σὰν κάτι ποὺ σημαίνει πολιτισμό. Τὶ ἐντύπωσι τὸν κατάστημα κάνουν τὰ προσδετικὰ ἔργα τῶν ὑπάρχων, δταν βούσκωνται μονόμερα φυγμένα μέσα σὲ μιὰ περιοχή, ποὺ η καλλιέργεια της στὸ μεγαλύτερο μέρος απομένει πρωτόγονη μηχανική. — Μακριὰ ξεχωρίζει ἔνα δασὺν ἐλαιῶνα. Ζηλεύω τὸν ζοκιό, ποὺ βασιλεύει ἔτοι. Υποψιάζουμαι καὶ τὴ δροσιά, ποὺ διαφέρει πρωτόγονη τὸ ημερό καὶ γαλήνιο αὐτὸ δάσος,

Μαρκόπούλο — Πρὸιν ἀντικρύσω σπίτια, βλέπω θημωνιές θεόρατες, μὲ χρῶμα χρυσαρένιο. "Οσο καλοκοιτάζει κανεῖς τὶς θημωνιές αὐτές, τὸσο καὶ νοιώθει νὸ τοῦ δίνουν παράξενη ἐντύπωσι. Μπορεῖ νὰ βρῇ στὰ σχήματα τους καημούς ληφθεῖσας της γῆς καὶ τῆς φαντασίας. — Η μηχανὴ φωνάζει σὰν στρίγγλα...

καὶ λησμονῶ νὰ κοιτάξω πέρα πρὸς τὸ χωριό.
Τὸ τραίνο φεύγει . . .

Χτυπάει πολὺ στὸ μάτι τὸ κόκκινο χῶμα τῶν μερῶν αὐτῶν, ποὺ εἶναι γεμάτα ἀμπέλια. Σὲ λίγο ἀπλώνεται ἔνας κουραστικὸς ἔρεθστοπος. Τὸ μάτι μου εἶχε χρωτάσει ἀπὸ πρόσινο κι' ὅμως ή γύμνια τοῦ μέρους αὐτοῦ γίνεται πολὺ ἐνοχλητική. Πουδενὰ λοιπὸν ή εὐχαρίστησι. "Οπως καὶ στὴ ζωῆ. — Πυκνὸς ἔλαιινας κόβει τὴ μονοτονία καὶ δίνει τὴν ἐντύπωσι κάποιας προσπάθειας τῆς γῆς γιαδὸργασμό.

Καλύβια — Καλύβια Κουβαρᾶ λέγεται τὸ χωρὶο ἀντό. — Τὰ πρῶτα σπίτια ποὺ φάνηνται, σωστὰ καλύβια. Θίλβεται ἡ ψυχὴ στὸ ἀντίκρυ- σμά τους ἐκεῖ μέσα ζοῦντες ἀνθρώποι. Στὸν σταθμὸν μερικοὶ χωριάτες καὶ μαζί τους ἔνας παπᾶς. Τίποτε ὅλο δὲν προφταίνω νὰ ίδω. Τὸ τραίνο φεύγει . . .

Αμπέλια λιγοστά κ^α έδω. Αρχίζει ένας ήματος ξεγυμνωμένος: μήτε δέντρο, μήτε φυτό. Θημιώνιες θεράπειες, κίτρινες. Έγδυσαν οι ἄνθρωποι τη γῆ και τώρα την ψαίνει ο ήλιος. Ψυχή δὲ φαίνεται πουθενά. Μερικοί λόφοι, ξεγυμνωμένοι κι αὐτοί, μοιάζουν μὲ κεφαλία φαλαριώδα μὲ καυκάλα καλύτερα. Εξαφνα ἀνάμεσα στὴν ξεροτοπιὰ προβαίνει χαρούμενη ή χλωρότατη δψι ενὸς ἀμπελιοῦ. Τί αὐθάδεια ποὺ τὴν ἔχει αὐτὸ τὸ πράσινο χρῶμα ἔτσι καθὼς κυριαρχεῖ ἐκεῖ, μέσου στὴ γύρω του κιτρινάδα! — Δυὸ περίψηλα καμπαναριά κ^α ένας τρούλος δείχνουν ἀπὸ μακριὰ τὴν πεδηφάνεια τους. Ή μηχανή σφυρίζει σάν νὰ τὰ χαιρετάρι . . .

Κερατέα — Κερατιά τῇ λένε οἱ κάτοικοι τῆς.
Τί Βοιωτικό δόνυμα. — Στὸν σταθμὸν κάμπο-
σοι χωριάτες καὶ ἔνας παπᾶς. ^{Ἄν} δὲν ὑπήρχεν δ
παπᾶς θὰ τὸν ἀναζητοῦσε κάπου τὸ μάτι μου. —
Ἡ ἐκιλησιὰ περήφανη καὶ λαμπερόχρωμη κυ-
ριαρχεῖ σὸν δὲν τὸ χωριό. Μοιᾶσι μὲν κέντρο,
ὅπου γύρω του ἀπλώνονται σπίτια μεγάλα καὶ
μικρά: ἄλλα καλοφτιασμένα κι' ἄλλα ταπεινά.
Ἀρκετὰ ψηλὸ τὸ μέρος ὃπου ἀπλώνεται τὸ χω-
ριό καὶ ἡ ματιά τὸ παίρνει δὲν μέσα στὸν κύκλο
της. Τὸ τραίνο φεύγει . . .

“Η γῇ φαίνεται γόνιμη. ‘Εληξε κι’ ἀμπέλια παντοῦ. Τρεῖς γυναικες σκάβουν μέσα σ’ ἔνα ἀμπέλι καὶ κοντά τους ἔνας ἄνδρας ἀνακαλαδίζεται, ἐνῷ τίς κοιτάει. Ἀπὸ τὸ διπλανὸν βαγόνι ἀκούω μιὰ φωνή: — Γειά σου Δερβέναγα! — Ο χωριάτης φαίνεται νὰ είναι εὐχαριστημένος ἀπὸ τὸ σκάψιμο καὶ τὸ σκύψιμο τῆς γυναικάς

του. — Ἀμπέλια, ἀμπέλια, καὶ ὑστερά λόφοι γυμνοὶ καὶ πάλιν ἄλλοι λόφοι φαλακροί. Πέρα τὸ βουνὸν τῆς Κερατιᾶς, τὸ Πάνειον· οἱ δυὸ κορφές του μοιάζουν μὲ δυὸ κέρατα· τὰ κέρατα τοῦ ἀρχαίου θεοῦ.

Δασκαλειό — Νά ξενά μέρος, ποὺ δποιος ξεχει δρεξι μπορει νὰ φιλοσοφήσῃ γὰ τὴν ματαιότητα τῶν ἀνθρωπίνων. — Τοῖχοι γκρεμισμένοι καὶ σαραβαλιασμένοι ἀφίνονται νὰ βλέπῃ κανεὶς πελώριες μηχανές, φαγωμένες τώρα ἀπὸ τὴν σκουριά, ἔγχυνται μένες. Κάρμποσα σπιτάκια, ἄλλα ἀκόμη ὅρθια κι' ἄλλα ἐρείπια. Ἐκεὶ ἐπλημμυροῦσσεν ἄλλοτε ἡ ζωή, δταν ἐδούλευαν τὰ ἔργοστάσια τοῦ μεταλλείου. Τώρα μιὰ χωριάτισσα κάτι ἀνασκαλενεί κάτω στὸ χῶμα, κ' ξενά ἀλογοκακομοιόρικο γυροῦσε ἀμοιντὸ ἐδῶθε-κείδε.

Σπηλιαξέα—Αίγα σπιτάκια. Κάλαμιδνες. Τὰ μεταλλεῖα πληθαίνουν. Φαίνονται τὰ σημάδια τους σὲ πολλὲς μεριές στὰ πλάγια τοῦ βουνοῦ. — Τὸ τραίνο φεύγει... Μπαίνει μέσα σ' ἔνα φαραγγί. Ἐτσι ἀλλάζει πραγματικὰ καὶ τὸ θέαμα. Βλέπει κανεὶς κάτι, ποὺ δὲ μοιάζει καθόλου μὲ δσα εἰδεν ἔως τώρα. Μερικοὶ λόφοι σχηματίζουν κάτι σὰν κοιλάδα καὶ μέσα σ' αὐτὴν χωμένο ἔνα χωριόυδάκι. Τὸ φαράγγι ἔχει τελειώσει. Μακριὰ ἐπάνω στὸ βουνὸν πρός τὰ δεξιὰ ποῦ καὶ ποῦ μεταλλεῖα παλιά. Ἡ μηχανὴ σφυροῦζει ἀξαφνα... .

Θοσιότη — Στὸ ἥσυχο λιμανάκι του, ποὺ δὲν τὸ πιάνει τριχυμία, θὰ προτιμοῦσε κανεὶς νὰ τὸ πρωτοχαρτέιση τὸ δύμορφο χωριό. Τίξοτε τὸ ἔξαιρετικὸ ἀπὸ τὸ μέρος τῆς στεριᾶς. Κ' ἔτσι δὲ λιποῦνται ποὺ φεύγει τὸ τραίνο ἀμέσως . . .

Τὸ δέδαφος δείχνεται καθὲ στιγμὴ καὶ μὲ κα-
νούρια σχῆματα. Βουναλάκια τὸ ἔνα κατόπι τὸ
ἄλλο, σὰν κύματα τοὺν ἀναβοκατεβαίνοντι, γιὲ
χρῶμα κάπτασπερο. Ἀλλάζει σχῆματα τὸ δέδαφος
ἄλλαζει καὶ χρωματισμούς. Πεύκα φουντιώμενα
δίνουν κάπιοιν τόνο δυνατώτερο στήν εἰκόνα.
Στὸ πλάγια τῶν λόφων καὶ τοῦ βουνοῦ δρύ-
ματα, μικρὲς σιδηροδρομικὲς γραμμὲς. Ἄρχει
ἄλλῃ ξωὴ ἐδῶ, ποὺ ἵσως δὲν ἔχει τῇ θέσι τῆς
σε τοῦτα τὰ σημειώματα. Δὲ λησμογῶ τὸ ἀντί-
κρυσμα τοῦ νεκροταφέον. Καὶ πέρ' ἀπ' αὐτὸ-
δύο περίψηλα φουγάρα, ποὺ ἔσπολοιν τὸν κα-
πνὸν — δοσος μὲ σωλῆνες ἐπίτηδες φτιασμένους
μεταφέρεται ἀπὸ τὰ ἐργοστάσια τοῦ Λαυρίου
ἔως τὸ ψήλωμα ἐκεῖνο — μοιάζουν μὲ πελώριες
ἀναθηματικὲς στήλες. Ἡ ὑστερογῆ δύμορφη ἐντύ-
πωσι, καὶ ἡ μηχανή σφραγίζει γιὰ νὰ χαιρετίσῃ
τὸ Λαύριο.

ΗΛ. Π. ΒΟΥΤΙΕΡΙΔΗΣ

ΤΟ ΔΕΚΑΔΕΝΘΗΜΕΡΟΝ

ГРАММАТА ΑΠ' ΤΟ ΧΩΡΙΟ

Αγαπητέ μου,

... 25 Louvion 1912

ΔΙΑΣΚΕΔΑΖΩ ἀρκετά ἔδω στὴν ἐρημιά μου, διαβάζοντας στὶς ἐφημερίδες τὰ παραδέξενα ποὺ γίνονται στὴν Ἀθήνα, μὲ τὸν ἄγδινα γιὰ τὴν προστασία τῆς θῆτικῆς. Τὸ πῶς οἱ χωροφύλακες σέργουν στὴν Ἀστυνομία νόμιμα ζευγάρια καὶ τίμες γυναικεῖς, ἀπὸ ὑπερβολικὸ ζῆτο, γιὰ τὸ παραδέξενο αὐτὸν κυνῆγη τῆς ἀνθρωπότητος, μὲ κάνει νὰ γελώ ἀκόμη περισσότερο. Ή φάρσα νικάει στὴν περίστασιν αὐτῆ τὴν τραγωδία καὶ, γιὰ νὰ πῦ τὴν ἀλήθεια, δὲν συμμερίζομαι τὴν ἀγανάκτησι, ποὺ ξεχειλίζει ἀπὸ δλεῖς τὶς μεριές, στὶς στήλες τῶν ἐφημερίδων σας. Δὲν τὸ ἀφνιέμα πῶς δὲν είναι καθόλου εὐχάριστο νὰ συρθῇ ἐνὸς ζευγάρι παντρεμένων στὰ κάτεργο, ἔστο καὶ γιὰ λίγα λεπτά, γιατὶ βρέθηκε περίπατο σὲ κάποιο ρωμανικὸ μέρος. Ἀφοῦ τὴν πόλη διώμας μιὰ φρούρια ἔχασση τὴν τρομάρια τον καὶ τὸ ζάφινσμά του, ἀξίζει νὰ γελάῃ ὑπεροφά δὴλη τον τὴ ζωὴγι αὐτὸν πὺ ἔπαθε. Καὶ μαζῆ μ' αὐτῷ ἀξίζει νο γελάμε δῆλοι μας ἀπ' τὰ βάθη τῆς καρδιᾶς μας.

Δὲν ὑπάρχει πιὸ εὐθυμητὸς παρεξῆγησις στὸ θέατρο τῆς ζωῆς, ἀτ' τὴν παρεξῆγησιν ποὺ γίνεται· στὰ ζητήματα τοῦ ἔρωτος καὶ τῆς ἡδικῆς. Νομιμότερο καὶ ἥθυκωτερο πρᾶγμα γίνεται δὲν ὑπάρχει στὸν κόσμο ἀπ' τὸν ἔρωτα. Ἀτ' τὸν καιρὸν δύως ποὺ οἱ ὄνθρωποι, γὰλ λόγους ποὺ τοὺς γνωρίζουμε δῆλοι μαζί, ἔχεινεσσανε τὴ μεγάλη σύντη πρᾶξι τῆς ζωῆς σὲ δύο καὶ δημιουργησανε, ἀτ' τὸ ἴδιο πρᾶγμα, ἐναν ἔρωτα ἡδικοῦ καὶ νομιμοῦ κ' ἔναν ἔρωτα ἀνήθικού καὶ παράνομο, ὁ κόσμος γέμεις ἀπὸ εὐθυμετές παρεξῆγησεις. Καὶ κάθε φορά, ποὺ ἔνας Μπερσονέζ στὴν Γαλλία κ' ἔνας Ζυμβρακάκης στὴν Ἑλλάδα, καταπιάνονται νά κωνηγήσουν μ' ἔναν ἐπίστημα τρόπῳ, τὸν δεύτερον ἀντὸν ἔρωτα, ή αὐλαία ἀνοίγει ωπάνω στὶς ὕδραις τερεσών σκηνές, ποὺ θὰ μποῦσε νά φαντασθῇ ἔνα εὐθύμιο καὶ σατυρικὸ θεατρικὸ πνεύμα.

Η συμβατική έφωτική ήθικη, μὲ τὸ νά μὴν στηρίζεται ἀπόνῳ σε στερεά καὶ αἰώνια φυσικά καὶ ψυχολογικά θεμάτων, δὲ διέργει τούτους, πλέοντας καὶ πανοποιῶν στάσεων ηθικής, δηλαδὴ μιὰ ὄπεραντη καλλιέργεια στην ηθικήτος, στὴν καθαρή, φυσιολογικὴν ἔννοια τῆς λέξεως.

γιακά θεμέλια, δεν ἀντέχει βλέπεις, και παραποτόν στα ξαφνικά τινάγματα. Οι κοινωνίες, ἀπό την συμφέροντα και ψυχολογικές ἀνάγκες, που κι' αὐτές ἀλλάζουν μὲ τούς καιρούς και τις συνθήκες τῆς ζωῆς, δημιουργοῦν τὸν ἡθικό τους νόμο και τὸν ἐφαρμόζουν μὲ ἔνα εἶδος σιωπηλῆς συνεννοήσεως κάθε φορά, φθάνοντας νὰ φαντασθῶν μὲ τὸν καιρὸν διὰ τὸν νόμον, πουν χαράζανε μόνες τους ἀπάνω σὲ πάσινες, εὐκολότερων πλάκες, τοὺς κατεβήκεις θεόργαφτος ἀπ' τὰ χρεια κάποιου Μωσῆν. "Ετοι δισο τὸ ἀπόμα ἐφαρμόζουν μεταξὺ τους, ὃς ὅμαδες ἀπὸ μιὰ κοινὴ συνεννόησι, τὸν ἡθικὸν τους νόμο, ἀνάλογο μὲ τὴν διανοητικότητὰ τους και τὴν κατάστασι τῶν ἐνοτίκων τους, η κοινωνικὴ ζωὴ δὲν δέχεται μεγάλα τραντάγματα, γιατὶ η ζωὴ μοναχὴ τῆς ἔχει τὶς ἐλαστικότητές της και ξέρει, ἀπὸ ἔνα φυσικὸν νόμο, νὰ προσαρμόζεται μὲ τὸ περιβάλλον και νὰ μεταποιοθάνεται ὑπεντάσθητο ἀπὸ στιγμὴ σὲ στιγμὴ. "Οταν ὅμας τὸ Κράτος, τὸ Κράτος τὸ συντηρητικό, τὸ Κράτος που δὲν ἔξεβίσεται κανονικά, ἀλλὰ φτάνει, ἀπὸ καιρὸν σὲ καιρό, τὴν ἐξέλιξι τῶν κοινωνιῶν, μὲ ξαφνικὰ πηδήματα, γιατὶ είναι φυσικὰ ἀδύνατο νὰ

Δέν χρειάζεται πολλή φιλοσοφία για να τὸ κατα-

λάβῃ κανείς. "Η ἐρωτικὴ ἡθικὴ ἀρχήζει νὰ βασιλεύῃ σ' ἑναν τόπο, ἀπ' τῇ στιγμῇ που ὁ ἐρωτας σπάζει τὸ δεσμό του. Καὶ ὁ ἐρωτας είναι ἡ μεγάλη Δύναμις, που ὅχι μονόχο διαιωνίζει τῇ ζωῇ, ἀλλά και τὴν συγκρατεῖ και τὴν ὡμοφυΐαν και τὴν κάπει ἔξι για κάθε ἥρωισμό και μεγαλονογία. "Ολα τὰ ἄλλα είναι βλασκεία!

ΠΑΥΛΟΣ ΝΙΡΒΑΝΑΣ

KRITIKA ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

Μεταφράσεις Πλάτωνος καὶ Ἀριστοτέλους, Βιβλιοθήκη Γ. Φέξη 1912

Η σειρά τῶν Ἀρχαίων Ἑλλήνων συγγραφέων μεταφρασμένων εἰς τὴν βιβλιοθήκην τοῦ κ. Γ. Φέξη ἐπλούτισθηκε μὲ τρεῖς ἀκόμη τόμους: «Ο «Τίμαιος» τοῦ Πλάτωνος, μεταφρασμένος ἀπὸ τὸν κ. Παῦλον Γραπτούτον» Ὁ «Φαιδρός» τοῦ Πλάτωνος, μεταφρασμένος ἀπὸ τὸν κ. Σερβίου.

σμένους από τὸν κ. Κ. Σ. Γούναρην καὶ «Ἡ Ἀθηναῖων Πολιτείᾳ» τοῦ Ἀριστοτέλους, μεταφράσμένη ἀπό τὸν κ. Ι. Ζερβόν. Καὶ αἱ τρεῖς αὗται μεταφράσεις εἰναι προσεκτικὰ γνωμένες. Βίς κάθε μίαν προτάσεως εἶναι ἀνάλυσις τοῦ ἔργου καὶ ἄλλες πληροφορίες πολὺ χρήσιμες καὶ βοηθητικές για τὴν κατανόησι τοῦ φιλοσοφικοῦ θέματος, ποὺ ἔξετασται ἀπὸ τὰ Πλάτωνα καὶ τὸν Ἀριστοτέλη. Ἀρόμη κάθε μετάφρασις εἶναι πλούτισμένη μὲ δόκετά σχόλια. Τοῦ κ. Γρατσιάτου μάλιστα τὰ σχόλια καὶ αἱ παρατηρήσεις εἶναι πολύτιμες καὶ δείχνουν ότι δὲ μεταφράστης αὐτὸς εἶναι βαθύς μελε-

«Ἄλλα καὶ ἡ σύνθεσις τοῦ βιβλίου δὲν εὐχαριστεῖ. Είναι χωρὶς μεθόδον. Κυριαρχεῖ εἰς αὐτὸν κάποια ἀκαταστατικά περὶ τὴν κατατάξιν τῶν διαφόρων λόγων παι τῶν βιογραφικῶν καὶ πληροφοριών. Μερικαὶ μάλιστα σελίδες, ποὺ δὲν ἔχουν καὶ πολλὴν σχέσιν οὔτε μὲ τὸ βίον οὔτε μὲ τὸ κανόδολον ἔργον τοῦ Δάτια, ἐπρεπε νὰ λείπουν ἐντελῶς. Ὁπαδῆποτε δύμως ὁ πρῶτος αὐτὸς τόμος τῶν ἀπάντων τοῦ ἀλλησμονίου κληρικοῦ θὰ είναι πάντοτε καλολόγον ἀπόκοινημα διὰ κάθε δρῳδόδοξην χριστιανόν, ποὺ θὰ ἡμποροῦσε νότι ἐννοηὴ καὶ τὴν κάπως δύσκολον γλώσσαν των.

Н. А. П. В.

θΕΑΤΡΟΝ

Θέατρον Μαρίνας Κοτοπούλη : «Ο Αρχισυντάκτης», σάτυρα εις πράξεις τρεῖς, δρόμος Α. Η. Ταυνοπούλου

Ο Κλέοδρος Γιαννίδης ἔχει ως κανόνα και ὑπογραμμὸν τοῦ βίου του τὰς ὑπαγορεύσεις τῆς ἡθικῆς δὲν είναι δινατόν τοιουτορότος ή νὰ διατελῇ ἐν διαρκεῖ ἀγανακτήσεις εἰς τὰ γραφά της ἐφημερίδος «Δάβαρον» τῆς δποίας είναι ἀρχισυντάκτης. «Ο διευθυντής τούτου κ. Λαποπίδης ἔχει ως μόνον προοισμὸν νὰ διαθέτῃ τὴν ἐφημερίδα του ὑπὲρ τῶν ἴσχυρῶν κατὰ τῶν ἀδυνάτων, ὑπὲρ τῶν ἀδικούντων κατὰ τῶν ἀδικουμένων, ἀριθμῶς διότι οἱ πρῶτοι εἶνε πλούσιοι ἐπὶ πλέον ὅλη ἡ Ἑργασία γίνεται ἀπὸ τὸν ἀρχισυντάκτην, τῶν λοιπῶν συνεργάτων κοινωνεύων ἡ ἐργασίαν εἰς περίπτωτον, η προσπαθούντων νὰ τὸν διαβάζαλλον καὶ νὰ τὸν φαδιούργον. «Ομορφος κόσμος, ἡθικός!» ἐπαναλαμβάνει σαρκαστικῶς οὗτος, δ ὅποιος ἐν τούτοις ἔχει κάτι τι πολὺ σημαντικὸν πού ἀναπτερώνει κάποιαν αἰσιοδοξίαν μέσον του. «Ἔχει τὸν ἔρωτα του πρὸς τὴν κορηνὸν τοῦ διευθυντοῦ του τὸν δόπονον αὐτὴν συμμερίζεται καὶ τὴν πίστιν του εἰς τὴν ὑπαρξίαν μεγαλοψύχων ἀνθρώπων ἔχει τοῦ κύκλου του. Εἰς τὴν πρώτην πρᾶξιν τοῦ δράματος, δ διευθυντῆς του ἐπιβάλλει εἰς αὐτὸν ν' ἀρθρογραφήσῃ ὑπὲρ ἐνός καταχραστοῦ πεντήκοντα χιλιάδων δραχμῶν, τοῦ κ. Κοσμίδη, ἐπιδόξου προέδρου τοῦ διοικητικοῦ συμβουλίου μαῖς. «Ἐταιρίας παρ' ἡ ἐγένετο ή κατάχροις, καὶ τοῦτο διά νά λαβῃ τὸ ταμεῖον τοῦ «Δαβάρου» 5 χιλ. δραχμάς. «Ο

Απαντά Διορυγίσιον Λάττα, Τόμος Α'. 1912

Οι παλαιότεροι τὸν ἐνθυμοῦνται ὀδόμη, οἱ νεωτεροὶ τὸν ἔχουν ἀκουστὰ τὸν Ἀρχιεπίσκοπον τῆς Ζακύνθου Διονύσιον Δάταν, ποὺ τὸ κήρυγμά του καὶ ὁ λόγος ἐμάγευε. Ἡταν σοφὸς καὶ ὥρτορικός κληρικός. Όμι-

αιτάπιεζουμένων ἔργατῶν δὲ διευθυντής του ἀξιοῖ αὐτῷ^α αὐτὸῦ νὰ βεβαιώσῃ ἐνυπογράφως ὅτι ή συνηγορία
ἀντὶ δὲν ἐκπροσωπεῖ τὰς ἀρχὰς τού φύλλου. Οὗτος
λίγεται καὶ ἐπειδὴ ἐν ταῖς φύλλοις. Εἰς τὴν
αἰγαλειθῆ τούτην διευθυντή του ὡς ἔξαποιν τὴν
ἀρχὴν τούτου, ἀποτέμπεται κακὴν κακῶς. — Εἰς τὴν
αρχείην καὶ τελευταίαν πρᾶξιν, μετά ἐν ἑτοι, τὸ «Ἀδρά-
στρον» μὲν ἀρχισυντάκτην κάποιον, οὐνομαὶ καὶ πρᾶγμα
Βούνου, ἔχει ἀποσυνθῆται διευθυντής του προσλαμ-
βάνει καὶ πάλιν τὸν Γιαννίδην, ἀποσύρεται δὲν ίδιος τῆς
διευθύνσεως καὶ τού διδει εἰς γάμον τὴν κόρην του.
Ο Γιαννίδης μὲν τὸν «ἀδαμάντινον» χρακτήρα κατά-
την ἀγαπῶσαν αὐτὸν κόρην, δὲν ἔχει εὑρει κατὰ τὸ
τιτῆρεσσαν ἔτος τοὺς μεγαλοψύχους, ἀλλ' οὕτε καν
ἔτεινονς οἱ διποῖοι φίλοι τὸν ἴγναπτων μόνον διὰ τὸ ἔνει-

Τὸ ἔγον τὸ παῖδες ἐπιτυχίας ὑπὸ δλο-
κλήρου τοῦ διάστου. Ἰδιαιτέρως ἐπαινεστικῆς μνείας
δέον νὰ τύχουν ἐνταῦθα ἡ δεσποινὶς Μαρίκα Κοτο-
πούλη καὶ ὁ κ. Ν. Παπαγεωργίου.

«Φαρισαῖοι», δρᾶμα εἰς πράξεις τρεῖς, ὑπὸ Σπ. Ποταμιάνου

ΦΑΡΙΣΑΙΟΙ μποκοριται είνε οι εις τό νησού ἔκεινον καὶ εἰς πᾶσαν ἄλλην νήσον ἢ μὴ νήσον ἐκποσδωπούντες τὸς παλαιῶν προδόληψεις καὶ περιορίζοντες τὸν λαόν εὗτι ιδίω δρόβει εἰς τὸ παχυλὸν καὶ ὀλέθριον σκότος των. Ἀντιμέτωπον τούτων οἱ ὅποιοι ἔχουν ἐπὶ κεφαλῆς των τὸν βουλευτὴν τῆς νήσου Ζηλιάνον, θετει ἑαυτὸν φυσικὰ δὲ νεαρός ἐπίδεξος ποιητὴς Πέτρος Μαρίνης εὐθὺς ὡς ἐπιστρέψει εἴκε Εὔρωπας ἔνθους ἀπόστολος τῶν γεωτερών φωτεινῶν ίδεων. Συγγενῆς του ἀπόστηνήσκων ἀφίνει εἰς αὐτὸν γ' ἀποφασίσῃ ὃν η περιουσίας του θά διατεθῇ πρὸς ἀνέγερσιν ἐκκλησίας ἢ πρὸς ἀνέγερσιν φάρου εἰς τὸν τόπον των. Ὁ τόπος αὐτὸς ἔχει πολλὰς ἐκκλησίας καὶ ἐνῷ ἔχει ἑνα «κάβον Φονηᾶν» κατά τοῦ ὅποιον συντιθίνονται τὰ πλοῖα καὶ φονεύονται οἱ νησιῶται, δὲν ἔχει φάρον, καίτοι ἡ κυρέγησις διέθεσε τὸ ἀπαιτούμενον διά τὴν ἀνέγερσιν του ποσὸν. Ὁ Πέτρος Μαρίνης δὲν διστάζει ποσῶς δηλοι διτι, θ' ἀνέγερθῇ φάρος καὶ οχι ἐκκλησία καὶ ἐπειδὴ δὲ Ζηλιάνος προβάλλει δομείας ἀντιφρήσεις ἐπέρχονται ἀντεγγίλησεις μεταξύ των, τῶν ὅποιοι μετέχει δη μηνστήριο τῆς Δροσούλαν, κόρος τοῦ Ζηλιάνου. Μετά τὰς ἀντεγγίλησεις ἀνάμενονται εἰς τὸν οἶκον το τελευταίον οἱ μάρτυρες τοῦ Πέτρου Μαρίνην· ἀντ' αὐτῶν παρουσιάζεται δὲ ίδιος. Ἀγαπᾷ ἀπό παυδικῆς ἥτε κίας τὴν Δροσούλαν, ἀλλ' αὐτῇ ἢ δοποί αὐτὶ τῆ φωτογραφίας τοῦ μηνστήρου φέρει εἰν κυριττῷ ἐπάνω.

Ο συγγραφεὺς τοῦ «Στήν Οξώπορτα» καὶ τῶν «Ἀλυσσόδων» προφανῶς ἀφέθη περισσότερον εἰς τὴν τάσιν αὐτοῦ πρὸς σάτυραν ἢ πρὸς συγγραφατικὸν καθαύτοδραματικὸν ἔργον, ἀλλώς τε καὶ σάτυραν τὸ τιταριόφροφε, ἀφῆσε δὲ πολὺ ποτε ἐλευθέρων νὰ ἀπληλωθῇ τὴν ἀπαιτούσιαν ἢ ὅποια ἀποτελεῖ ἐν ἀπὸ τὰ κύρια χαρακτηριστικά τοῦ πνεύματός του. Μὲ τὴν ἀρχικὴν ἴσως πρόθεσιν νὰ σατυρίσῃ μόνον τὸν δημοσιογραφικὸν κύκλον, σατυροῦσε ἐν τέλει διόν τὸν κύκλον, ίδιατέρως δὲ τὸν ἥρωαν τοῦ τὸν παριστᾶ πραγματικῶς τόσον διόγυνον «ἀδαμάντινον» αὐτὸν εἰς τὸ διοικοῦ ἥρκεσσεν ὅτι δὲν ἀπήντησεν εἰς τὸν κύκλον μεγαλοφύχους ἢ καὶ τοὺς συμπονοῦντας διὰ νὰ γίνῃ καὶ αὐτὸς μικροψυχος. Ή ὑποταγὴ αὐτὴ μιᾶς διπολικήποτε εὐγένειος ψυχῆς καὶ διώνης ἡ πάλη τῆν διποτανα αὐτὴ προϊόντοθέτει, δὲν εἶνε βεβιώσις στερημένη δραματικοῦ ἐνδιαφέροντος ἀλλ᾽ ἡ πάλη αὐτὴ δὲν ἔξιτερωκεύθη ἐν τῷ ἔργῳ ἐπαρκῶς καὶ τὸ ἐνδιαφέρον μεγάλως οὕτως ἐμειώθη.

κυμιώδης καθιστάσα έναργεστέον την ωφελιμότητα του ἔργου τοῦ Πέτρου Μαρίνη, διημή καταλλήλως κεντριζόμενος ὑπὸ τῶν δογάνων τοῦ Ζηλιάνου και σηύνει τὸν φαινόν.

Ατρισουργίμοι μινδύνουν ἀκούονται· καπτοίσιν σκάφος
κινδύνεύει. Ο Πέτρος Μαρίνης ὁ ὄποιος πρὸ μικροῦ
ἀκόμη κατείχετο ἀπὸ ἀγαλλίασιν βλέπων τὸ σωτήριον
φῶς, τρέψει ἔκρων πρὸς τὸν ὄβυσθέντα φανόν. Τὸ
φῶς καὶ πάλιν μετ' ὀλίγον ἀνάτεται. Ο ἐπὶ τοῦ πλοίου
τέως κινδύνευον εἰνεὶ ὁ μυηστὴρ τῆς Δροσούλας· σώ-
ζεται ἀπὸ αὐτὸν καὶ ἀποβιβάζεται κομιστῆς τὸν στε-
φάνων τοῦ γάμου. Άλλὰ τὸ φῶς που τὸν σώζει δὲν
είνει τὸ φῶς τοῦ φάρου· είνει ἡ λάμψις ἀπὸ τὸ κορμί
τοῦ Πέτρου Μαρίνη ποὺ προσφέρεται διλοκάντωμα
εἰς τὸ ίδανικόν του· δὲν ἦξενρον οὕτος ν' ἀνάψῃ τὸν
φανόν καὶ ἀνεφλέχθη ὅλος. Ή Δροσούλα πετᾷ τὰ
στέφανα.

Γενναῖον τὴν ἔμπτευσιν, μὲ τόσῳ ὡραῖον τὸν μῆθον,
μὲ τύπους καλῶς διαγραφομένους, μὲ ἡθογραφίαν πι-
στήν, τὸ διάχυτον τοῦ Σπ. Πατακίου.

Τίμου Μωραϊτίνη, ἐνεφανίσθη τοῦτο εἰς τὰς δύο ἄλλας πράξεις ὅχι πολὺ ἀραιῶν, μὲν ἀρκετὴν ὥπασδήποτε συνυπότητα καὶ ὅχι χωρὶς ἀττικὸν ἄλλας. Ἡ μουσικὴ τῆς νέας ἐπιθεώρησεως εἶναι πολὺ εὐχάριστος, ἀλλὰ δῆπος ἀλλως τε καὶ εἰς δλας τὰς τελευταίας ἐπιθεώρησεις, εἶναι οὐτίτη ἡ ἐπικρατούσας καὶ συμπνίγει ὑπὲρ τὸ δέον τὸν διάλογον. Ἀπό τὰς περισσότερους ἐπιτυχεῖς σκηνὰς εἶναι ἡ ποτὶ βρέφουσ, τὸ ὅποιον μετά τὰς πρώτας ἀνάρρηστους φωνάς ἀνακηρύσσεται τενόρος ἐπιθεώρησεως· ἡ τῆς καύσεως τῶν νεκρῶν καθ' ἣν λέγεται δὲ τὸν γενικευθῆ τὸ σύστημα τῆς καύσεως, ὁ κόσμος δῆλος θὰ μεταβληθῇ κατὸ τὴν Δευτέραν Παρασκείαν εἰς Ἀθῆνας· ἀπὸ τὴν σκόνην! ἡ τῆς Δος Πλέσσα, ἀποπειρωμένης ὅχι ἀνευ ἐπιτυχίας γ. ἡ ἀναπτυραστήση την δεσποινίδα Μαρίκαν Κοτοπούλη εἰς τὸν «Ισραὴλ». ἡ τῆς κυρίως Ἀγνῆς Ροζάν, ὡς στρατιωτικῆς ἀνοιξεως· ἡ τῆς ἀναπτυξεως τοῦ προγράμματος τῶν ὑπουργῶν μὲν ὑπουργὸν τῶν Ναυτικῶν... Θουμελιώτην φουστανελᾶν!

Θέατρον Ολύμπια : «Τὰ Παναθήναια τοῦ 1912»,
θεατρική ἐπιθεώρησις ὑπὸ Μπάμπη Αὐγίου καὶ
Γ. Τσονοπούλουν

Η τρίτη αυτή διὰ φέτος ἐπιμερωθησίει, — νὰ είνε
ἄργει καὶ η τελευταία ; — ἀνεβιβάσθη ὑπὸ τοῦ
θιάσου τῆς κυρίας Νίκαια καὶ τοῦ κ. Δεπενιώτη. Είνε τὰ
τρίτα η τέταρτα Παναθήναια, καὶ μὲ τὴ δόσεν αἴξου-
σαν κλίσεν τοῦ κοινοῦ πρὸς τὰς ἐπιμερωθησίεις καὶ τὰ
φωδικά κέντρα, βεβαίως δὲν θὰ είνε τὰ τελευταῖα. Ἀλλά
δὲν είναι καλὸν ἔφαμιλλα τῶν περουσιῶν, — εἰνε δὲ περισ-
στέφον ἀπὸ ἐκεῖνα ἀσματοποιημένα. Τοὐλάχιστον η
μουσική είνε ἐκλεκτὴ καὶ εὐχάριστος, η δὲ σάτυρα,
ὅπου ὑπάρχει, κακοκαὶς καὶ τερτοῖς. Μερικά ἡ τούτοις
δῆθεν ἀστεῖα, ἔχοντα ως μηδὲμια σχέσιν μὲ τὴν λει-
τουργίαν τῆς κύστεως τῶν ἀρεοπόρων η μερικὰ τόσον
ἀλλως τὰ στυχῆ λογοταύγια διά τὰ σκάουντ-μπούς, εἰνε
ἀπὸ ἐκεῖνα τὰ δόποια ἐπερεπει τὸν ἀπαγορεύεις εἰς ἔναντὸν
τὰς συγγραφεῖς, μποθέτων ἀλλως τὰ διτι καὶ θ' ἀμφιρρέ-
θησαν μετὰ τὴν πρώτην παράστασιν. Ἐμφανίσεις δχι
δλέγαι ἐπιτυχεῖς. Ἀπὸ τὰς πλέον ἐπιτυχεῖς η τοῦ πρω-
τυπουργοῦ καὶ, — σπινθαμιάσου, — τοῦ ἀναποστάστου
συνοδοῦ τοῦ η τοῦ κ. Δεπενιώτη ως Μίσ Στούκανην η
Ιακωβίδη οὓς ἐφέδρουν η τῆς κυρίας Νίκαιας ως
μεσονοκτίουν κουλουνορετῆς καὶ ίδιως αἱ τῶν κυριῶν
Νίκαια καὶ Μηλιάδουν ως Κυβέλης. Ἀδριανοῦ καὶ Μαρι-
κας Κοτοπούλη εἰς τὸν ρόλον τῆς Μαργαρίτας Γκωνιέ !
— Τί ήθελεν δῶμας εἰς τὸ τέλος μᾶς ἐπιτυχεωρήσεως η
πλέουσα εἰς τὸ ἰδεῖνες φαντασμαγορικὴ σκηνὴ ; Εἰς
ἔργον τὸ δόποιον ὑποτίθεται διτὶ ἐπιζητεῖ τὴν φαιδρό-
τητα καὶ τὴν εὐθυμιάν, διατι τὸ ἀπόλυτον αὐτὸν ἰδεῖνες
τὸν ἔχει χαρακτηρισθῆ τόσῳ ἐπιτυχῶς ως η certitude
du rose, ως η πένθιμος γάτα τῆς χαρᾶς ; Τί ορά γε νὰ

ΧΕ ΘΕΜ ΔΑΡΔΑΝΕΗΣ

MOYΣΙKH

Ωδεῖον Λόττυνερ, Ὁρατόριον δὲ Προφήτης Ἡμίας

ΕΙΝΕ τὸ ἔβδομον δρατόφιον ποὺ ἔκτελεῖ μὲ ἐπιτυχίᾳ τὸ Ψδεῖον Λόττινερ κατὰ τὸ διάστημα τῆς σεμνῆς αἱ σοβιαρᾶς ἔργασίας του. Σ' αὐτὸ τὸ θῶρυμα ποὺ ἔχει ὃν τύπον καὶ τὴν ἀπλότητα ἐνὸς σωστοῦ σχολείου, καὶ ἔχει καινὲς τύποις νὰ σχολιάσῃ και τίτοτε νὰ οῇ ὁσαννὰς ἀκατάλλολο γιὰ τὸν προσορισμὸν του. Μιὰ αλήηνη μαθητικής ζωῆς ὑπόδεχται τὸν ἐπισκέπτην δύλις ἀνοιξεῖ τὴν βαρεμά του σφαλιστὴ πόρτα γιὰ νὰ

μπή μέσα. Ποτὲ κανεὶς δὲν βλέπει σ' αὐτὴ τὴν πόρτα κορίτσια φαντακτερὰ ντυμένα, μὲ κτενίσματα ἐσπεριῶν νό μπανοβγάνουν, αἰχμαλωτίζοντας τὰ μάτια τῶν περαστικῶν. Θά ίδῃ μόνο μιὰ γρηγά ἐπιστάτισσα—τὸ δεύτερο φόβητρον τῶν κοριτσιών ποὺ φοιτοῦν, — νό τὸν καλοπαρατηρεῖ.

Καὶ παρὰ μέσα, ποὶν προφυλάσσει ν' ἀνέβῃ τὰ λίγα πρῶτα σπουδιά, θὰ συναγεῖσθη τὴν κυρίαν Αότενερ, ἀκούνταστα νά ἐποπτεύῃ τὰ διάφορα τμῆματα τοῦ Θρείου, καὶ νά φροντεῖῃ γιά δόλα. Ποιώ εἰλεν ἀδιάθετη, ποιά δὲν ξένειρ μάρθηση, ποιά ἥλθε με φόρεσα στολισμένο γιώ νά την μαλωσῃ, ποιώ κάνει ἀταξίες στὸν κῆπο, ποιά ζητᾷ ὅδεια γιά νά φύγη. Βρίσκεται οὲ μιὰν ἀδιάκοπη ἀνησυχία, κι' ὅλα τὰ παιδιά, τὰ πονεῖ σάν τα παιδιά της. Δηλαδή ἔκει μέσα συνδέονται ἔτοι οἱ ἄνθρωποι, μικροί καὶ μεγάλοι, μὲ τὸν οερβαρὸν καὶ μὲ τὴν ἔργασία, — ποὺ έδειν αὐτόν, οὲ διποιον τὸ παρατηρήσιον ἀπὸ κοντά, μοιάζει μὲ μιὰ πολυάριθμη πνευματικὴ οἰκογένεια.

Νά πάς κατορθώνει νά γίνεται μιά τέτοια συστηματική δουλειά. "Α, οις μήν είτι ποτὲ κανείς, πώς όλοι θικά, χωρίς αυτή την απάραμέτη υποταγή σ' έναν άνωτερο καὶ μηδαμάτερο, μπορεῖ νά συντελεσθῇ κάπιτι σοβαρό. Κι' άν θελήσῃ κανείς νά προσέξῃ την κυρίαν Λόττινερ, είτε σάν διευθύντριαν, είτε σάν καθηγήτριαν, είτε σάν δραγανωτήριαν τοῦ συστήματος πού λειτουργεῖ έκει μέσα, θά ίδη βέσεις ίσως και κάπιτι παροπάνω. Ποτέ στὸ διάστημα τῆς καλλιτεχνικῆς της ζωῆς δὲν ἀπέβλεψε στήριξελάμα, καὶ καμιὰ ἐπιτυχία δὲν ἔκανή γησε μ' αὐτήν. Μάλιστα ἀν θελήσῃ κανείς νά κρίνῃ τὴν ἀδιαφορίαν της γιὰ τὸν τύπον, — θά τὴν ενῷῃ πειδ πόλιν ἔλαττωμα παρὰ προτερόμα. Πολλές φορὲς καταντῷ νά διδύσκῃ τὸ Ψδεῖον τῆς πλαστικᾶς ἔργα κωδίες τὰ ἀναγγεῖλη καλλιτέλαιον. Και τὴν ἀλληληνήμερον βλέπει κανείς δρωιόν, πειδ συχνά, τοὺς ἀκροστάς τῶν σημαντικῶν διδασκαλιῶν της. Μιὰ τέτοια ψεργηφάνεια καὶ διλγάρκεια χαρακτηρίζει τὴν κυρίαν Λόττινερ, που θὰ είχε ἀπέιδη τὴν υποστήριξι καὶ ἀπὸ τὸν κόσμο καὶ τὴν πολιτείαν ἀπόκη, ἀν διδούμενος τὸν Θεόν· Απόλλωνα σὲ ἄλλοι τόπον καὶ μὲ τὴν ίδιαν ψυχήν.

‘Οσαν δραπιότατο και ὀξιοθημείωτον συμπλήρωμα τῆς μαθητικῆς χρονιᾶς — τὸ Θρεῖον αὐτὸ μᾶς ἔδωκε ἔνα βράδυ «στὸν ἄπιπον τῶν ἑαριῶν, συγναυλιῶν» τὸ διατέλειον ὁ «Προσφῆτης Ἡλίας».

Ο κόσμος είχε πλημμυρίση έκετη, και άνάμεσα στις πρασινάδες, ή μικρή σκηνή με τά λευκοφορεμένα κορίτσια έμοιαζε μεγάλη φωλητά περιστεριών. Εύλαβικά δπως πάντα συνάθευσε τὸν χορό ή κυρία Λόττινερ μὲ τὸ πιάνο της. Κανένα άλλο δργανον. Αντό βέβαια, προκειμένου για ένα δρατόμον, ήταν ἔλειψις. Τοιλάχι- στον θὰ ἐπρεπε τὸ ένα δργανον νὰ τανάδμονιον, που έχει μελδικόν παχύν ήχον, και θεωρεῖται τὸ καταλ- ληλότερο για έκκλησιαστικές ἀκρόλουνθίες.

Τὰ σόλα τοῦ Ὁρατορίου ἔλαν ἦ τοι. Κρέμερ (μεσοφωνος) καὶ ἡ Δίες Δυμπεροπούλου (ὑψίφωνος). Καθὼς καὶ οἱ π. π. Σακελλαρίδης (βαθύφωνος) καὶ Βενιζέλος (δέινφωνος).

Οἱ κυρίες ἐτραγούδησαν πολὺ καλά, κατανυκτικά,
καὶ μὲ τὸ ἀνάλογο πάθος σὲ τέτοιες ἐμπνεύσεις, που
ζητοῦν περισσότερο κοντά τὴν ψυχὴν πρὸς τὸν Θεόν.
Ἡ φωνὴ τῆς χ. Κρέμειρ, τελευταῖα ἔχει γειμοῖ καὶ ἔχει
ἀποκτήση μιὰν ἡρεμον γλυκύτητα, ὡστε μπορεῖ κανεὶς
νὰ βεβαιώσῃ πώς εἰσλαμεν στὸ στάδιον τὸ δροσιτικῆς ἔξ-
μεσεως. Καὶ ἡ Δις Αυγμερόπούλου μὲ τὸ περιέργο μέ-
ταλλό της, ἔψαλε πολὺ συμπαθητικά.

Ο κ. Βενιζέλος καλός. **Ο κ. Σακελλαρίδης,** **ἄν καὶ**

υχνό είχε μερικούς βαθεῖς, επιμορφώντας φθόγγους, — μως δέν ήμπορεσε νά ίκανοποιήσῃ κανόλου τη χροατήριόν του. Έπηρεασμένος καταπληκτικά άπαντην Ιταλικήν σχολήν, ζητούσε συχνότατα την έπιδειξιή της φωνῆς διά φθόγγων πού τοὺς κρατούσε πολλαπλούσσοτερον ἀπὸ ὅ,τι ξητούσεν ἐνα σόλο όρατορίονταί γενικώτερα, το ταραγόνι του είνε ρητορικόν, μεγάλης χρωματικές ἀντιθέσεις, — ἐντελῶς δικατάλλητον για εκκλησιαστικήν μουσικήν.

Ο χορός πολὺ καλός, καὶ σὲ στυμές ἀφετεῖς μᾶς
δωκει ἔνα σύνολον τόσο ἀρτιον. Ἰδίως στὰ χαμηλότεροι
έρη τῆς συνθέσεως, ποὺ οἱ φωνές δὲν ἐβιάζονται
αυθόλου καὶ ἔφεραν φυσικά.

Τὸ Ὁρατόριον Προφήτης Ἡλίας ἐδόνηκεν, ὑστεροῦ
πό ἐκείνο τὸ βράδυ, ἀρχετές φορές. Ἡταν ἡ πρώτη
οισθαρά μουσικὴ ἐργασία ἀπό μέρους μαθητικῶν τη-

EJ. II. A

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ

'Ανασκαφαὶ ἐν Αἴγινῃ

ΔΑΠΑΝΗ τοῦ "Υπουργείου τῶν Ἐκκλησιαστικῶν
γίνονται ἀπό τινος χρόνου ἀνασκαφαὶ ἀρχαίων τά-
παιων ἐν Αἰγαίῳ, καθ' ὃς εὑρέθησαν ἡδη ὄπουδαί τινες
τάφοι παρέχοντες τὴν ἐπιτίθασαν, ὅτι ἡ ἔξακολούθη-
σις τῆς αρχαίας φύσεως εἰς τὸν πολυτιμότατον
πρόγυμνα.

Μέχρι πρό δέκα ἑτῶν ἀκόμη ἐγίνοντο ἐν Αἰγαίῳ χεδὸν φανερά ἀνασκαφαὶ τάφων ὑπὸ Ιδιωτῶν. Αἱ οἰλιάται ἀνάνθησαφαὶ ὑπὸ ἐρασιτεχνῶν ἡ ἔξι πενταγενῆ μας οἱ τυμβωδύχων γνώνειν, ἥρχισαν ἀπὸ τῶν χρόνων Κυβερνήτου, χιλιάδες δ' ὅλαι τάφων ἀνεσκαφήσαν καὶ τὰ ἔξι αὐτῶν πολύτιμα εὑρήματα, κατὰ τὰς περιφραπάς τῶν κατοίκων, καὶ τὰ δίλιγα γνωστὰ γενόμενα παιστύρια, τούτων, διεσκορπισθήσαν εἰς διάφορα μέρη τοις διαρροήσεις τῶν ἔπι τὸ πλεῖστον γνωστὴ οὖδ' αὐτῇ τῷ περιφραπέλενθις τῶν ἔξι Αἰγαίων. Τοσχάτους δὲ λόγους, μετὰ τὴν εἰσάλησην εἰς τὸ βρετανικὸν μονοείδον σπονδαιοτάτον ηποαρδοῦ μικρηνάκῶν κοσμημάτων εὑρεθέντων ἐκεί πάρο τοις Ιδιωτού, ἐλήφθη ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως ἀροτριτικὲς τις πρός περιπτολήν τοῦ κακοῦ τῆς ἐν ἀγονίᾳ ἕνδην ὄγκων ἐκτείνεσεως ἀνασκαφῶν ἀλλ' ἔννοεῖται, διότι πάλεον διλαγόν ἀργά, διότι κατὰ τὰ φαινόμενα τοῦ ἀχιπετον ἡ καταστροφὴ τῶν τάφων εἶνε σχεδὸν τελεία.
“Η γενομένη νῦν ὑπὸ τοῦ ‘Υπουργείου ἀνασκαφή
μια τοῦ ἐπόφορου Κ. Κουφουνιώτου σκοπὸν ἔχει κυριώτερον
ἢ τὴν ἐξετασθῆσαν αὐτῶν τῶν τάφων, οὓς δέ ἐπι τῆς κατεύθυν-
τος τοῦ πάτερος δέκα δέκαντον μηνὸν καταστρέψασιν οἱ τυμ-

πικευης αυτων οεγ ησυναντο να καταστρεψωσιν. οι τυρ
δωρύχοι:

Είναι οι οντοι συνήθως υπόγειοι σπηλαιοειδεῖς θάλασσαι οι έσκαμμένοι εἰς τὸ μαλακὸν στρῶμα τοῦ βράχου ἃ τοὺς ὄποιον κατήρχοντα δι' ὅπῆς ἐν εἶδει τερραίνου φρέατος έσκαμψαν ἐν τῷ σκληροτέρῳ στρῶματι τοῦ βράχου, τὸ διποῖον υπάρχει ἐν Αἰγαίῃ πάντοτε λινωτέω τῷ μαλακωτέρῳ στρώματος. Ἐντὸς τούτου τούτου μέρους έστασαν εἰς σπασκόντα τοῦ γενοῦντος

ταλαιπων τούτων ηπηρίγον οι σαρκοφάγοι των νεκρών.
Αλλοι πάλιν τάφοι ἀποτελοῦνται ἐξ ὑπογείου διωματού
τὸν ἐσκαρμένον καὶ τούτων εἰς τὸν μαλακὸν βράχον
στις εἶνε κεχρισμένος διὰ στερεωτάτου κονιάματος
φέροντος γραπτὰ κοσμήματα καὶ ὄνδηματα τῶν νεκρῶν
τετός τού διωματίου τούτου, εἰς τὸ ὅπιον κατήρρει
τοντο διὰ κλίμακος, εἰς τὸν βράχον δομοίως ἐσκαρμένη
τοντός εἴδους τινὸς τάφους ὑπαρχούσης πρὸ τῆς εἰσό^{της}
τού τάφου ὑπάρχουσιν οἱ σαρκοφάγοι.

Οι τάφοι του τελευταίου είδους δοχίζονται από το 300 π. Χ. περίπου και φθάνουν μέχρι και των Ρωμαϊκών.

μαϊκῶν χρόνων, οἱ δὲ τάφοι τοῦ πρώτου εἰδούς εἶνε
παλαιότεροι φθάνοντες κατά τὸ μέχρι τοῦδε γνωστὰ
περὶ αὐτῶν; μέχρι τοῦ δέντος π. Χ. Πλὴν τούτων
πάραχουσιν ἐν Αἴγινῃ καὶ μητρικοῖ τάφοι ὅμοιοι σχε-
δὸν πρὸς τοὺς ἀτανταχοῦ τῆς Ἑλλάδος εὑρίσκομένους.

Εἰς τὰς ὑπὸ τοῦ Υἱού προσευχαῖς τῆς Μάκαρος εὐθυναὶ καὶ
ἄναστασις πλήρης τῆς ἐρεύνης τῶν παλαιότερον ἡδη
ἀνεγνωμένων τάφων ἀνένεψθησαν καὶ τινες νέοι ἀσύ-
λητοι κατά τὰ φαινόμενα, ὃν δύο πρὸ πάντων είνε
σπουδαιώτατοι. Ἀποτελοῦνται ἐκ τάφου βάθοντος
πλέον τῶν 5 μέτρων, ἐν τῇ δοιοῖ εἰνες ἐσκαρμένη κλι-
μαξ εἰς τὸ βάθος τῆς τάφου· ἀνοίγεται πρὸς τὴν
μίσθιν πλευράν· ταύτης μέγια διπλοῦν σπήλαιον, οὐτίνος
προηγεῖται μικρότερος προθιάλαμος. Ἡ ἐρεύνη τοῦ
ἐστεφερίου αὐτῶν δὲν σύνετελέσθη εἰσέτι, ἀλλ' ἐκ τῶν
γνωμένων μικρῶν εὑδημάτων μέχρι τοῦδε γίνεται φο-
ρεόδην, ὅτι ἀνήκουσιν εἰς τὸν 5ον π. Χ. ἀλενά καὶ δτι
είνε πιθανότατα δούλητοι.

Ἐξ τοίς τάφος, διτὶς ἡσθίουσαν αὐτούς, ἀπετελεῖτο ἐκ μικροῦ σπηλαιού, ὃχι τόσον βαθύν, εἰς τὸ δυπόνον κατήρχοντο διὰ μικρᾶς αλίμακος· ἐντὸς αὐτοῦ ἦταν δύο τάφοι ἐσκαμμένοι ἐν τῷ βράχῳ ἔχοντες κτερίσματα ἐξ τῶν δυούσιν ἔξαεται, διτὶς δὲ τάφος ἡτοῦ τοῦ 200^{τοῦ} περίπου π. Χ. Αἱ ἀνασκαφαὶ θὰ ἔσπειρον στήσιαν ἀκόμη ἐπὶ τινα χρόνον διαπάνη τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐκκλησιαστικῶν συμφώνων πρός τὴν ἀπόφασιν τοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Συμβουλίου.

ГРАММАТА АПО ΤΗΝ ΚΥΠΡΟΝ

ΚΑΘ' ὅλην τὴν Κύπρον εἰς τὰς πόλεις καὶ τὰ χωρία προσήγαγεν ἀθρόος, ὁ λαὸς εἰς τοὺς ναούς, ὅτας τελέσῃ τὰ μνημόσυνα τοῦ τελευταίου ἡμέραν αὐτοκράτορος. Ἡ νῆσος αὐτῇ ἡ ὄποια, ὃσον δὲ λίγον ἀλλά τμῆματα τοῦ Ἐθνούς, συνεμερίσθη τὰς τύχας τῆς καθόλου ἰστορίας του, ἔχει τόσα νά ἐνθυμηθῆ ἀπὸ τὴν ἴστορίαν τῆς Μεγάλης Αὐτοκρατορίας. Ἀπὸ τὸ μέρος ποὺ σᾶς γράφω, ἀντικρίσιν τὴν ὅδον τῆς Αὐτοκρατείας Εἰρήνης καὶ πλησίον αὐτῆς, ὁ λαὸς διαβάζει τὸ δόναμον τοῦ Αὐτοκράτορος Νικηφόρου Φωκᾶ, καὶ τοῦ νεανιώδου Νικήτα Χαλκοντίη. Σύζονται εἰς τὴν λαϊκὴν ψυχὴν αἱ ὥραιαι παραδόσεις τοῦ Βυζαντίου. Ἡ λαϊκὴ κυριακὴ μῆνα, ἡ διποία εἰς τὸ θαυμάσιον ἔπος τοῦ Διηγενῆ Ἀρκίτα, ἐψηλεν αὐτὸν τὸν Γένους τὴν πάλην πρὸς τὸν Σάρδον, ἡ δημόδηθε μοδὸν τὴν δποίαν συγκινοῦν βαθύτατα οἱ Ρηγάδες καὶ οἱ Ρήγανες τῆς μεσαιωνικῆς ἰστορίας, δὲν ἐσίγησε μαζὶ μὲ τὴν πτώσιν τῆς Ἀμυκώσατον· καὶ ἐνθυμοῦνται πόσον βαθειά ἐλάχησον εἰς τὴν ψυχὴν τῶν χωριτῶν τοῦ Πλύγουν ἔνας τραγουδιστής, που τραγουδοῦσεν ἔνα δειλινὸν εἰς τὸ γειτονιάδιν ἐδῶ χωριό;

Θεέ μου νὰ ξημέρωνε μιὰ μέρα δίχως "Ηλιο
νὰ πάρω γὼ τὴν ἀνάπτῳ κ' ἡ Πόλη τὸ Βασίλειο.

Δι' αὐτὸν τὸν λόγον τὰ μηνύμσουνα τῆς 29ης Μαΐου
ἥσσαν πάνθημα καὶ δὲ αὐτό, ὅταν εἰς ἔνα ἀπὸ τὰ μεγάλα
χωριά, τὴν Μόρφον, ἐξήτησεν ἡ ἀστυνομία ς τὸ
ἐμποδίσῃ, ὃ λαὸς ἐτρέζεν ἀθρόος εἰς τὸν γάνον μὲ τὴν
ἐθνικήν σημαῖαν καὶ περὶ τὰ κόβλλυθα τοῦ τελευταίου
αὐτοκόφατορος ἐξητωριαγάγασεν ὑπὲρ τῆς ἐνόσεως. Καὶ
ποιά τάχα ἐγκόδιμος δύναμις μπορεῖ να ἐχωρίσῃ τὰς
δύο ίδεας.

“Η ἐπέτειος τῆς ἀλώσεως ἔδωκε καὶ πάλιν ὀφερμήν πολλὰ νὰ γραφῶσι διὰ τοὺς ἀπογόνους τῶν Παλαιολόγων. Πολλὰ ἐγράψασαν ἀλλοτε καὶ περὶ τῶν ἐν Ἀγγλίᾳ δῆθεν ἐπιζώντων ἀπογόνων, ἐκ τῶν δοπίων. ή

γνωστή πριγκηπίσσα Παλαιολόγου είχε πρό έτσι κατέλθει εις Ελλάδα καὶ παρακαθήσει εἰς Ἑνα γυναικεῖον συνέδριον, εἰς τὸ Αἴγιον νομίζει. Οὐ μίδις αὐτῆς φέρων τὸ δύνομα τοῦ Παλαιολόγου καὶ ἐπὶ τῶν ἐπισκεπτηρίοις αὐτοῦ τὸν δικέφαλον, είναι ἀξιωματικὸς τοῦ ἀγγλικοῦ στρατοῦ καὶ συγχρόνως ἐπίδοξος αὐτοκράτορα τοῦ Βυζαντίου. Τὸ πρόλειρον είνει διτὶ τώρα πανθάνομεν περὶ τοῦ τάφου ἐνὸς Φερδινάνδου Παλαιολόγου, μίοιο τοῦ Θεοδώρου Παλαιολόγου, θαμμένου ἐν ἐν τῇ νήσῳ Βαρβάρδος τῶν Δυτικῶν Ἰνδιῶν. Οὐ ὑπασπιστὴς τοῦ νῦν Ἀρμοστοῦ Κύπρου καὶ H. C. Lukack, ἐλληνομαράντης, ἔγραψε πρό τινος χρόνου ἐπιστολὴν πρὸς τὸ «Νέον Ἐδμον» συνεπείᾳ δημοσιευμάτων τινῶν τῆς ἐν λόγῳ ἐφημερίδος περὶ τοῦ Θεοδώρου Παλαιολόγου, ἐξ ἣς ἀποσπάμεν τὰ ἀκόλουθα:

« . . . Διετέλουν προσφάτος ἐν ὑπηρεσίᾳ ἐν Βαρδάδος καὶ εἰδον τὸν τάφον τοῦ Φερδινάνδου Παλαιολόγου, οὐσον τοῦ Θεοδώρου, ἐν τῷ προσωπίᾳ τοῦ ἐνοικουν ναοῦ τοῦ Ἀγίου Ιωάννου. Ἀντέγραψα τὴν ἐπ' αὐτοῦ ἐπιγραφήν κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἔτους, ητις ἔχει ὡς ἐξῆς :

«Ferdinando Falacorogos descended from the Imperial Line of the last Christian Emperors of Greece. Church warden of this Parish 1655-1656. Vestryman, twenty years died October 3, 1678. "Ηρός Φεοδονύηδος Παλαιολόγος κατεβασμένος από

Ητοι: Φερούνανδος Παλαιολογος, καταγόμενος εκ της Αύτοκρατορίης γραμμῆς τῶν τελευταίων Χριστιανῶν Αύτοκρατόρων τῆς Ελλάδος.

Ἐκκλησιαστικὸς ἔφορος τῆς ἐνορίας ἀπὸ τοῦ
1655-1656

1655-1656.
Ἐπίτροπος ἐπὶ εἰκοσαετίαν ὀπέθησε τῇ 3 Ὁκτωβρίου 1678».
Δὲν ἡ ξενών πᾶς δ. Lukack ἔξαγε ἐκ τοῦ ἐπιτυμβίου

N. K. A.

ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ – ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ

ΕΙΣ την «Μελέτην» (τεῦχος Μαΐου) ἀναδημοσιεύεται «Σειρά σονέτων εἰς Βενετίαν» τοῦ Στ. Κουμανόνδη, τὰ ὄποια, την ἰδίωμάτων ὁ ποιητής τούς «Στράτη Καλαποτίχειρον» είχε γράψει κατά τὸ 1845 καὶ 1848 καὶ ἀδημοσιεύεσσος διὰ πρώτην φοράντι εἰς τὸ «Ἐθνικὸν Ἡμερολόγιον» τοῦ Μαρίνον Π. Βεστού (ἔτος 1862). Τὰ σονέτα αὗτά βέβαια δὲν ἔχουν καμίαν σχεδὸν φιλοσογικὴν ὁξείαν γίνονται δῆμος ἐπίτιμος τῷρα μὲ τὰς ακηδημονέας ὑπὲρ τῆς Ιταλίας συμπαθείας τῶν Ἐλλήνων καὶ τάνακτων. Εἰς τὰ ἔξι πρώτα σονέτα ὁ ποιητής γνωνυμεῖται τὴν παλαιὰν δόξαν τῆς Βενετίας, κλαίει ἡνὶ πιῶσιν τῆς, δὲν μνησιωκεῖ διὰ τὰ δύο ὑπέρφεραν συμπατριώτατον τούν πῦρ τὴν κυρωρχίαν τῆς. Εἰς τὸ διδόμαντον γαντοτίτσει τὴν ὀμάστασαν τῆς Ἰταλίας.

Σκιοτᾶς ω "Ελλην, κράτων θεία κρίσις!
Αλλ' ὅτε πρό ἐιδῶν πικρίας πλνων
Ἐτόνιζες ἐλέγους μετά θρήνων,
Τὸ ἥπιτζες ποτέ νὰ ἐπικῆσης,

Καὶ δύσμα τοῦ παιάνος νὰ τονίσῃς
‘Υπέρ τῶν δυστυχῶν χωρῶν ἐκείνων,
Τάς λυτρῷας ἐκφράσεις σου φαιδρύνων;
‘Αλλ’ ἔγινεν ἐπῆλθε κακῶν λύσις!

Σὲ ἦκουσε Θέος παντελεήμων
Καὶ πλέον ἔξηπνοιν εἰς βίον νέοι
Οἱ παῖδες Ἰταλῶν οἱ φίλτατοι σου.

Εἰς τὸ ἔδησις μακρὰν μελῶν πενθίμων
Φαιδρότατ' ἀπὸ στῆθος εἰρηναῖον
Ἡ νεαρὸς ἀς χύνεται φωνὴ σου.

ΕΙΣ τὸν «Νομοῦ» (9 τοῦ Θεριστῆ), δὲ καὶ Φ. Ι. οὐδίης τῆς Ροβερείου Σχολῆς τῆς Κωνσταντίνεως, δημοσιεύει ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἐνα «Ο» μίαν πολὺ καὶ λόγη μελέτην διὰ τὰς τύχας τοῦ θεοῦ εἰς ὅλας τὰς ιστορικὰς περιόδους του.

Κάποιον δύμειτε διά τους ἀρχαιοτέρους ποιητας της Ελληνικής λογοτεχνίας, ο οποίος στην παραπάνω παρούσα παραγγελία από την Αθηναϊκή Δημοκρατία, μετέβη στην Κύπρο για να συντάξει την παραπάνω ποίηση, η οποία αποτελεί την παραπάνω ποίηση της Ελληνικής λογοτεχνίας.

Μή ουνγκίνετε τὸν εαυτὸν σας οὐτε μὲ τὴν ἀρχαιοτητα, οὐδὲ μὲ τῶν ἔσους, μά πάλι μὲ τὸν ἔσαντο σας, καὶ θὰ δῆτε πᾶς κατὶ είστε καὶ ἔσεις. *Ἄς μιλόσουν οἱ ἀριθμοί:*

«Ποιν ἀπὸ 75 χρόνια ἡ ἐπιφάνεια τῆς Ἑλληνικῆς χώρας εἶταν.	47,000 τετρ. κιλμ.
Τώρα.	63,000 » »
Στα 1837 τὰ ἔσοδά σας εἶταν	. δρ. 23,000,000
Τώρα.	* 143,000,000
Στὸν καιρὸν τοῦ Ὁθωνα οἱ κάτιουχοι εἶταν	750,000
Τώρα.	2,500,000

Πρὶν ἀπὸ 75 χρόνια μονοπάτια μόνον ἔπειθεν.	
Τόφρα δρόμοι μήκους	χιλι. 400.000
καὶ σιδερόδρομοι	1.500
Τὸ νεωτερὸν μόλις εἶχε τότε τόνους	20.000
Τόφρα	400.000
Οἱ κατάθεσες σὲ Τράπεζες είταν μόλις δρ.	37.000
Τώρα	408.000.000
Ττὰ 1837 μεταλλεῖα δύο είχεν ἡ Ἑλλάδα.	
Στὰ 1910 τὰ μεταλλεῖα ἔδουν πρόσοδο δρ. 23.000.000	
καὶ πληρωθῆναν.	10.000.000
Σὲ ἐργάτες	9.000
Σὲ 75 χρόνια μέσα χτίστηκαν 16 πόλεις, ἀνούχτηκε δὲ Ἰσθμὸς τῆς Κορίνθου μὲ δρ. 120.000.000. Κί' ὅλα αὐτὰ τὰ κατωρθωσε δὲ ἐλληνικὸς λαός μέσα σὲ 75 χρό- νια, ἀστῦν ἔδειψε δρ. 4.021.375.000».	

Καὶ ἀλλιθῶς, ὅταν ἔχῃ κανεῖς ὑπὸ ὄφων τοὺς τούς
ἀριθμούς αὐτούς, δὲν δικαιολογεῖται νὰ είναι καὶ τόσον
ἀπωτισθόδοξος.

ΕΠ τέλους τί πρόδημα είναι αυτή ή κριτική εἰς τὴν νεοελληνικὴν φιλολογίαν; Ὁ κ. Σενόπουλος ἐδημοσίευσεν εἰς τὴν ἐφημερίδα «Ἀθῆναι» (7 Ιουνίου) ἐν ἀρχόντων ὑπό τὸν τίτλον «Κριτικοὶ καὶ Κριτικοῖς», εἰς ἀρφορμῆς μιᾶς κριτικῆς τὴν ὅποιαν ἔγραψεν ὁ θεατρικὸς κριτικὸς τῶν «Παναθηναϊών» κ. Χρ. Θ. Δαραλέξης διὰ τὸ ἔργον τοῦ πρώτου «Η Πολυγαμία». Ὁ κ. Σενόπουλος κατηγορεῖ τὸν κριτικὸν τού, διὶ μὲν ἡ κρίσις του ἡτον ἀνειλικρινῆς, διότι οὔτε ὑπηρήχθη καὶ τὴν θεατρικὴν ἐπιτυχίαν τῆς «Πολυγαμίας». Καὶ προχωρῶν δὲ κ. Σενόπουλος, κατηγορεῖ τὰ «Παναθηναϊά» διτέ δὲν εἶναι πλέον φιλολογικὸν περιοδικὸν καὶ προσθέτει: «Μάλιστα τῆς ὥρης μον πόδες τὰ «Παναθηναϊά» προσβλήσθησαν ἀπὸ τὴν φιλολογικὴν ἀναισθησίαν, τὴν

καὶ τὴν τελείαν ἀνάρμοδιότητα μερικῶν κυρίων, οἱ δποῖοι μὲ διεδέχθησαν εἰς τὴν κριτικήν των στήλην — ὅποι τὴν δποῖαν πρὸ πολλοῦ εἶχα ἀποχωρήσει ἀποτροπισθεῖς τὴν γενιτάσιν των — τῆς οὐρανοῦ μου, λέγω, ἐπωφελεῖται δὲ κ. Δαραλέξης διὰ νὰ ἐκκύψῃ τῷσα ἀκαλύτως ὅλον τὸ μῆσός του ἔναντινον συναδέλφου, ὁ δποῖος δὲν τοῦ ἔκαμεν ἄλλο κακόν, παρὰ δὲ τοῦ ἔχει ἡδη εἰς τὸ θέατρον ἔργα ἀριθμοῦντα πενήντα παραστάσιες ἄλλα. Δηλαδὴ δὲν μᾶς λέγει καθόλου τι είναι κριτική. Εἰς τὸ ἄρχοντα ὥστε τοῦ κ. Σενοπούλου ἀπίγνητησεν ὁ κ. Μιχαηλίδης εἰς τὰς «Ἀθήνας» (9 Τουνίου) καὶ λέγει: «Μᾶλλα, ἔπειτα, καὶ γιὰ χρηστότητα. Εοεὶς ποὺ καθιερώσατε τὸ δόγμα τῆς κριτικῆς, τῆς φιλίας καὶ τοῦ συμφέροντος! Ποὺ διανόσας είπα τι κακό κάμνετε ἔτοι, μοῦ ὀπωντήσατε πῶς δὲν πρέπει νὰ δίνω σημασία σ' αὐτά ποὺ γράφετε στὶς ἐφημερίδες! Ύστερον ἀπ' αὐτά ἀξίζει τὸν κόπον νὰ ἑπεισποιῶ τὰ «Παναθήναια», διὰ ἔξπεσταν κλπ.»; Ἀνταπαντῷ ὁ κ. Σενόπουλος (Ἀθῆναι 10 Τουνίου) καὶ ὅμιλει πλέον καθαρότερον περὶ κριτικῆς: «Μίαν φράσαν ποὺ μοῦ παρείησεν (δ. κ. Μιχαηλίδης) διὰ ἐγραφα μὲ πολλήν, κατὰ τὴν γνώμην του, περιείσειαν περὶ τῶν θεατρικῶν ἔργων εἰς τὰς ἐφημερίδας, μὲ δῆσην δὲν ἐγραφα δταν είχα τὴν στήλην τῶν θεάτρων εἰς τὸ περιοδικὸν του, τοῦ ἀπήγνητα ἐκεῖνο τὸ δποῖον καὶ δημοσίᾳ εἴπα κατόπιν εἰς δρομαν παρατήρησον ἐνός συναδέλφου: Ότι ἔχω τὴν ίδεαν, δὲ τι ἀλληνικά ἔργα πρέπει μᾶλλον νὰ ὑποστηρίζωνται εἰς τὸ καθημερινὸν τύπον, δὲ δποῖος ὀπεισθνεται εἰς τὸ πολὺ κοινόν, — ἀντιμετωπά πρός ἐν φιλολογικὸν περιοδικόν, τὸ δποῖον ὀπεισθνεται εἰς στενώτερον κύκλον, — καὶ δτι ἀπὸ αὐτῆς τὴν ἀρχήν ἀναχωρῶν, τὰ κρίνω εἰς τὰς ἐφημερίδας μὲ διλγωτέρων ἀντηρότητα, ἐπιειδῶς χωρὶς βέβαια ν' ἀποκρύπτω τὰ ἀλατιώματά των καὶ χωρὶς νὰ μοῦ λείπῃ τὸ δίκαιον μέτρον, τὸ δποῖον μοῦ ἐπιβάλλει νὰ ἐπινοῦ περισσότερον ἐν καλὸν ἔργον ἀπὸ ἐν κακὸν ἡ μετρία». Δηλαδὴ μὲ ἀλλους λόγους, κατόπιν τοῦ κ. Σενόπουλον, ἔνας κριτικὸς δικαιούνται νὰ μετρῷ τὸ ίδιον ἔργον μὲ δύο σταθμά, τὸ ἐν τῆς ἐπιεικείας διά τὰς ἐφημερίδας, καὶ τὸ ἀλλο τῆς ανοιηροτητος διά τὸ φιλολογικὸ περιοδικά. Ιδοι τὸν περιέργον ἀλήθως ψυχολογικὸν πρόβλημα: διχασμός τῆς κριτικῆς εἰς ἔναν καὶ τὸν αὐτὸν ἐγκεφαλόν. Αξίζει νὰ μελετηθῇ τὸ φαινόμενον αὐτὸ διὰ νὰ σχηματίσωμεν τέλος πάντων μίαν ίδεαν δριστικήν τι είναι ἡ νεοελληνική κριτική κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ κ. Σενόπουλον, δοτις δὲν ἐπικρινει μόνον τὸν κριτικὸν του ἀλλὰ καὶ τὸ περιοδικὸν εἰς τὸ δποῖον ἀδημοσιεύθη ἡ γνώμη τούτου διὰ τὴν «Πολυγαμίαν».

Ἐδώ δέξει νά γίνη λόγος και διά κάτι ἄλλο. Εἰς τὰ «Παναθήναια» ἐδημοσιεύθη πρὸ δύο μηνῶν ἔνα κριτικὸν σημείωμα διά κάποιον δῆμον δραματικὸν ἔργον «Ἀστραπὴ καὶ Αἴματα». Οὐ συγγραφεῖς τού ω κ. Στ. Στύγας — ὀγδόντος ὅδηρωπος καθὼς φαίνεται — ἐδημοσιεύσεν εἰς τὸ «Εμπεδὲς» (18 Ιουνίου) μίαν διαιτηθίην δύον δημομάξει τὸ σημείωμα λιβελλογράφημα. Διατί; διότι δὲν ἀνεκρήσεσse τὸ ἔργον τού ἀριστούργημα. Συνάμα λαμβάνει «τὴν ὁδυσηρὰν εὐάντιαν νά συλλέπηγή τού διευθυντήν τῶν «Παναθηναίων» — ἀπίνα ἀνέτειλαν μὲ τόσας ἐλπίδας διά νά καταλήξουν εἰς τόσας διαφεύσεις — διά τὴν ἀνοχήν, δυνάμει τῆς δόπιας ἔκαστος αὐτοχειροτονούμενος κριτικὸς εὑρίσκει περίθαλψιν εἰς τὸ περιοδικόν του». Δηλαδή ό κ. Στύγας καταληγεῖ δύον καὶ διά Σεπτέμβριον. Νά κατηγορήσουν τὰ «Παναθηναία», διτί δέξεπεσαν, ἐπειδὴ δημοσιεύσουν... αὐτηρήδας κριτικάς διά τα, ἔργα των. 'Αλλ' ἀφοῦ δέξεπεσαν τὰ «Παναθηναία», διετί οι δύο αὐτοὶ κύριοι

ονγραφεις λαμβάνουν τόσον περιττά δψιν την γνώμην των και διατριβογραφούν έναντι των τον; "Τσως διότι είναι και αντό μία παρηγορία. Κ' ετοι λοιπόν η κριτική είς την Ελλάδα, άμα δὲν είναι έπεισικής και κολακευτική, δὲν είναι κριτική.

ΕΙΣ την Αγγλικήν «Έφημερίδα του Οδεστιμίνστερ» έδημοισενθή έκκλησης πρόσων συλλογήν έρανων διά την στερεωτινού τον Παρθενώνος. Η ειδησις ήτον ἀρχετα παραδόξος, και τὸ «Εμπρός» τῆς 16 Ιουνίου έδημοισενθήσεν εἶπ' αὐτῆς συνέντευξιν μὲ τὸν κ. Γ. Σωτηράδην, έφορον τῶν Αρχαιοτήτων, πότο τὴν ἀρμοδιότητα τοῦ δοτού οὐ πάρεται η Αρόπολις και δοτεις εἰπε τὰ ἔξης;

«Ἐπιτρέψατε μου νὰ σᾶς βεβαιώσω, διτο οὐδὲ κορματάκι μαρμάρου τοῦ Παρθενώνος ενδισκεται ἐν κινδύνῳ φθορᾶς η καταφρεύσεως. Διὰ τοῦτο μόνον ὡς ἀστεῖον, ἀν και ἀηδές ἀστεῖον, δύναμαι νὰ χαρακτηρίσω τὴν σχετικὴν εἰδότην τῆς ἀγγλικῆς ἐφημερίδος. Ἐν τούτοις ἔξητησα δέμοις πρόστο τὸν Υπορργείου νὰ γίνηται ἡ προσήκουσα διάμνευσις διὰ τοῦ καταλληλοτέρου νομίζω πρός τὸν σκοτιὸν τρόπου, ητοι διὰ τοῦ ἐν Λονδίνῳ προσβεντοῦ τῆς Ελλάδος.»

Μήπως ἄλλοι συνέβη νὰ γίνηται λόγος περὶ κινδύνου ἐν τῷ Παρθενώνι;

Βρετανίως, πρός είκοσιν διλων ἐτῶν, τὸ 1894, ὅτε ἐνέκα τῶν σεισμῶν τῆς Αταλάντης, οἱ δύοτοι και εἰς τὴν Αττικὴν ἔγιναν αἰσθητοί, κατέπεσαν μικρὰ τεμάχια ἐκ τῶν φθαρέτων ἐπιστυλῶν τῆς δυτικῆς προσόψεως τοῦ Παρθενώνος. Τότε συνεστήθη μεγάλη διεύθησις ἐπιτροπὴ ἐκ τῶν διασημοτάτων ἀρχαιολόγων και ἀρχιτεκτόνων τῆς Δύσεως πρός επιθεωρησην τῆς ἐν γένει καταστάσεως τοῦ Παρθενώνος. Κατὰ γνωμοδοτησιν τῆς ἐπιτροπῆς ταύτης ἐπεγειρήθησαν τότε σπουδαίοτατα ἐργασία πρός στερεωσιν σαθρῶν μερῶν τοῦ Παρθενώνος και διὰ διάταντος τοῦ ἀλληγούσου δημοσίου 250,000 φράγκων συνετελέσθησαν αἴσται, καθὼς είναι γνωστὸν τοῦτο εἰς ἀρχαιολόγους και μή, μετά πάσης περιστάσεως και ἀκριβείας. «Ἐκτοτε τὰ πάντα ἔχουσι καλῶν ἐν τῷ Παρθενώνι και ἐπὶ μαρτυρίαν τοῦ ξόνουν θά ἔξακολουθήσουσι νὰ ἔχουσι καλῶς, ἀνευ οὐδεμίας ὑποψίας κινδύνουν εἶς ἀποσαθρώσεως».

Καὶ ἀφοῦ δι. Σωτηριάδης καμῇ λόγον διὰ τὰς γνωμένας πρόσων ἀναστήλωσιν τοῦ Ἐρεχθίου ἐργασίας και διὰ τὰς συντελουμένας σήμερον εἰς τὸ Προκόπια, προσθέτει: «Θά ἔξακολουθήσῃ δὲ ἐπλέξομεν η ἐργασία πρός τὸν αὐτὸν σκοπὸν και εἰς μερικὴν τουλάχιστον ἀναστήλωσιν τῶν κινῶν τοῦ Παρθενώνος, οἱ ὅποιοι ὡς γνωστὸν μετὸ τὴν ἐπὶ Μοροζίνη ἔκρηξιν τοῦ 1687 κατέκαινται διεσκορπισμένοι περὶ τὸν Παρθενώνα. Ἐδὸν δηλοῦ, τουλάχιστον δμως μέρος αὐτῶν, ἐλπὶς είναι ὅτι μέχρις ὑψοῦς τινὸς θά ἀποκατασταθῶσιν εἰς τὴν θέσιν τῶν».

ΑΞΙΟΓΝ νὰ διαβασθοῦν: **«Ἀθῆνα»** (τόμος 24ος, τεύχος 3ον): «Ἐκθεοις διαγνωσιοῦ τῆς ἁδήναις Γλωσσικῆς Ἐταιρείας ὑπὸ Γ. Ν. Χατζιδάκη. — Περὶ τοῦ Ελληνικοῦ Λεξικοῦ ὑπὸ αὐτοῦ.

«Ἀθῆνα» (Μηνιαίον παραρτημα, τεύχος Μαΐου): «Η Διδασκαλία τοῦ Ἰησούν ὑπὸ Δημ. Σ. Μπαλάνου. — Ο θεομός τῶν Βακονφίων ὑπὸ Αντ. Πεταλᾶ.

«Ἀλκυών», (τεύχος Ιουνίου): Αἱ πρόσδοι ἐν τῷ Δικαιώματος τοῦ κατὰ θάλασσαν πολέμου, ὑπὸ I. Z. Χατζηλούκη. — Η χρησιμοτέρης τοῦ θάλασσαν πρόσδοι τοῦ θαλασσούντον τοῦ Πολεμικοῦ Ναυτικοῦ ὑπὸ Α. Μωραΐτην, σημαιοφόρου.

«Ἀσπίς», (Χανιά Κρήτης 18 Ιουνίου): Τὰ Παρα-

μύθια, ὑπὸ I. N. Γναφάκη. — Διέγερσις και ἰκανοποίησις τῆς παιδικῆς περιεργειας, ὑπὸ N. Κουτιμού.

«Μελέτη», (τεύχος Μαΐου): «Η Ελληνική μετανάστευσις ὑπὸ N. Γορτζῆ. — Η Αρχαιολογία ἐν Ελλάδι κατὰ τὸ 1911. Κλασικὴ Ἀρχαιότης ὑπὸ Γ. Σωτηριάδου. — Η ωραιότης ἐκ τῶν τοῦ Εμερόσον μετάρρφη. Θ. Φλωρᾶ.

«Αἱ Μούσαι», (Ζάκυνθος 15 Ιουνίου): Ο Άλαρνας ὑπὸ A. Μαργαρώη.

«Ο Νομαρχός», (9 τοῦ Θεοτοκῆ): Κράτος η ἐκκλησία κριτιανική ὑπὸ A. Τριανού.

«Υγεία», (τεύχος Απριλίου): Τὰ διδάγματα τῆς ἐν τῷ Σταδίῳ Σχολικῆς Εορτῆς — Ψυχολογία Παιδών.

«Χαρανγή», (Μιτυλήνη 15 Ιουνίου): Αἱ Μούσαι και προφητική και ποιητική ἐμπνευσις ὑπὸ Giuseppe Barone.

ΣΤΑΥΡΟΣ ΛΑΜΠΕΤΗΣ

ΧΡΟΝΙΚΑ

ΤΑΣ 11 Ιουνίου (ν.η.) ἀπέθανεν εἰς τὸ Παρίσιο δ ποιητής Λέων Ντιέρξ. Ἐγεννήθη κατὰ τὸ 1838 εἰς τὴν Γαλλικὴν νῆσον τοῦ Ίνδικοῦ πελάγους Φεουνιόν, τὴν πατρίδα τοῦ διδασκάλου του και φίλου του Λεόντιον ντε Λίλ. Ο Λέων Ντιέρξ μόλις ἐνεφανίσθη λαβεῖν ἀμέσως θέσιν μεταξὺ τῶν ποιητῶν, ποὺ συνεχότησαν τὸν «Parnasse Choiseul». Λύτο τόμοι στίχων:

Ο ἀπόσθαντὸν Γάλλος ποιητὴς Λέων Ντιέρξ

«Ποιητικαὶ ἐμπνεύσεις» (1858) και «Ποιήματα και Ποιῆσις» (1864) ἔκαμαν γνωστὸν εἰς τὸ κοινὸν τὸ δημόμα του. «Τὰ κλεισμένα χέλιη», ποὺ ἐφράνησαν κατὰ τὸ 1867, τὸν ἐπέβαλλαν δριστικῶς. Η ὑπηρόφρων αὐτὴ ποιητική, η ἐμψυχουμένη ἀπὸ μετριοτάτες συγκινήσεις, δὲν ἀφίνει συχνὰ νὰ συγκέεται μὲ τὴν μαρμαρώδη ψυχρότητα τῶν τότε παρνασσικῶν. Τὴν ὑπεδέχθησαν πλέον θεομῶς. «Ο Ντιέρξ ἔγνωσις τὴν ἴδιατεραν δόξαν τῶν ἐκλεκτῶν. Η οὐλλογή Λόγια τοῦ Νικηρέντου (1871) ἐμπνεύσιμην ἀπὸ τὰς ἀναμνήσεις τοῦ τρομεροῦ ἔπου τοῦ ἔξησφαλίας τὴν δόξαν αὐτῆν. «Υστερὸς ἀπὸ μίαν ἀτυχῆ δοκιμὴν εἰς τὸ θέατρον — μὲ τὴν δραματικὴν σκηνὴν τοῦ Η Συνάντησις — ὁ Ντιέρξ ἐδημοσίευσε τέλος τὸ κυριωτέρες βιβλίον του, ποὺ ἡτοι και τὸ τελευταῖον του, «Les Amants» (1878).

«Ἀλκυών» (τεύχος Ιουνίου): Αἱ πρόσδοι ἐν τῷ Δικαιώματος τοῦ κατὰ θάλασσαν πολέμου, ὑπὸ I. Z. Χατζηλούκη. — Η χρησιμοτέρης τοῦ θαλασσούντον τοῦ Πολεμικοῦ Ναυτικοῦ ὑπὸ Α. Μωραΐτην, σημαιοφόρου.

«Ἀσπίς», (Χανιά Κρήτης 18 Ιουνίου): Τὰ Παρα-

μέτεορος ἀπὸ τὸν θάνατον τοῦ Μαλλαριώτεος τὸν ἔξελεξες περίγκητα τῶν ποιητῶν». Οσον ματαία και ὡν φαινεται σήμερον η τιμὴ αὐτῆι, ἀπομένει μ' διὰ ταῦτα φίδια σημείον εὐλαβοῦς και εἰλικρινοῦς ἀφοσιώσεως. Κανεὶς δὲν θὰ ἡτοι μᾶλλον ἔξιος τῆς τιμῆς αὐτῆς ἀπὸ τὸν θόρεμα.

— Πλισέδες διτλοὶ στὰ μανίκια μὲ μεγάλες μπιμπίλες στὴν ἄκρη ἀπὸ χορδοῦ μετάξι.

— Γέρδα στὸν λαιμὸν πλισέδες στεγοὶ δὲν εἶναι ἐπάρτιο στὸν ἄλλον, ἀπὸ δαντέλλες λεπτές και πλούσιες, ὡστε νὰ σχηματίζεται παχὺ φούσιο.

— Ενα εἰδος μαύρης δαντέλλας πολὺ λεπτῆς πέφτει σὸν πλούσια σάρπα πλάγιων τῶν σεμιζέτα και χύνεται κατὰ ἀπὸ τὴν ζώνην τῆς μέσης σαν μικρὴ μπλούσα. Επιπρὸς στὸ στήθος και πίσω, πρέπει νὰ σχηματίζεται πιερόδρομον μενιγάρια η δαντέλλα, και η ζώνη ποὺ θὰ τὴν σφίγγῃ νὰ είναι ἀπὸ δυνατόχρωμο βελούδο.

— Γέρδες δίχρωμες ἀπὸ σονηδικὸ πετσί, πολὺ ἀνοικτές και ἐλαφρότατες, — ποὺ μοιάζουν λίγο μὲ σανδάλια. Εχουν μεγάλο φιόγκο ἀπὸ τὸ ίδιο πετσί, η κέντημα ἀλαφρὸ ἀπὸ θαρπές πέτρες.

ΝΕΑΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

— **Η Γυνφοτούλα**, μυθιστόρημα Α. Παπαδιαμάντη. Αθῆναι. Λογοτεχνικὴ Βιβλιοθήκη Φέξη. Δρ. 4.

— **Η Φύρισσα**, μυθιστόρημα Α. Παπαδιαμάντη. Αθῆναι. Λογοτεχνικὴ Βιβλιοθήκη Φέξη. Δρ. 3.

— **Η Θεατρίνα**, Γ. Β. Τσοκοπούλου. Αθῆναι. Λογοτεχνικὴ Βιβλιοθήκη Φέξη. Δρ. 3.

— **Φυσική**, Μεταφρασμένη ἀπὸ τὰ ἀγγλικά. Π. Βλαστός. Αθῆναι. Γαλογραφείο Εστία Μάϊσον και Καργαδούρη. Τυπογρ. «Εστία» Μάϊσον και Καργαδούρη. Δρ. 3,50.

— **Πρώτα Στοιχεῖα τῆς Δημοσίας Οίκονομίας** μετὰ προλόγου, ὑπὸ Ανδρ. Μιχ. Ανδρεάδη, καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημού, κατὰ μετάφρασιν. Κωνστ. Δ. Παπακωνσταντίνον. Αθῆναι, Ελλην. Εκδοτική Εταιρεία. Τυπογρ. «Εστία» Μάϊσον και Καργαδούρη. Δρ. 0,50.

— **Στοιχεῖα τῆς Δημοσίας Οίκονομίας** μετὰ προλόγου, ὑπὸ Ανδρ. Μιχ. Ανδρεάδη, καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημού, κατὰ μετάφρασιν. Κωνστ. Δ. Παπακωνσταντίνον. Αθῆναι, Ελλην. Εκδοτική Εταιρεία. Τυπογρ. «Εστία» Μάϊσον και Καργαδούρη. Δρ. 0,50.

— **Μπονκετάκη**, ποιήματα Χρίστου Βαρλέντη. Αθῆναι. 1912. Δρ. 1.

— **Σύντα Ρωμης**, Χρίστου Βαρλέντη. Αθῆναι. 1912. Δραχ. 1.

— **Ἐγκόλπιον τῶν γέων**, Α. Βενεδέτηη. Μετάφρασις τοῦ Ιταλικοῦ. Σύλλογος πρός δάδοσιν ὀψελίμων βιβλίων. Δρ. 0,80.

— **Η Μαγεμένη Λύρα**, ποιήματα Δόγη Ι. Μ. Βουγιουλάκη. Αθῆναι.

— **Ti σρέπει νὰ ξένρουν τὰ κορίτσια μας**. Μετάφρασις Ούρανίας Στέλλα. Κωνσταντινούπολις.

— **Die Leiden der Simonis**. Max Hochendorf. Berlin.

— **Dunkelheiten**. Max Hochendorf. Berlin.

ΠΟΛΙΤΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

1-30 Ιουνίου

ΑΝ δχι εἰς δλους, ἀλλ' ἀσφαλῶς εἰς μεγάλην μερίδα τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ είχε γεννηθῆ στραγματικὸν ἐνδιαφέρον διὰ τὴν ἀπὸ καιροῦ μελετωμένην καὶ διαρκῆς ἀναβαλλομένην συμπλήρωσιν τοῦ Ὑπουργείου. Ἀκριβῶς δὲ ἡ μαρκρὸς αὐτῇ ὄνται βολὴ καὶ ἡ εἶς αὐτῆς γεννώμεναι συζητήσεις καὶ διαδόσεις ἐπηγένεσαν τὸ ἐνδιαφέρον, διότι ὑπῆρχε πάντοτε ἡ ὑπόνοια, ὅτι ἡ ὄνται βολὴ προσήρχετο ἐκ τῆς δυσκολίας περὶ τὴν ἴκανοποίησιν πρόσσωπων καὶ τὸν συμβιβασμὸν συγκρονομένων ἀπαντήσεων. Καὶ τὰ πράγματα ἀπέδειξαν, ὅτι ἡ κοινὴ γνώμη δὲν ἐλανθάσθη εἰς τοῦτο. Ὁ τρόπος τῆς συμπληρώσεως τοῦ Ὑπουργείου, ὡς ἔξεδηλωθή μάλιστα κατ' αὐτὴν τὴν ἡμέραν τῆς δρωμοσίας τῶν νέον ὑπουργῶν, ὅτε ὑποψήφιος ὑπουργός, θεωρούμενος ὑπὸ πάντων ὡς δὲ ἀσφαλέστερος, ἔμενεν ἀνεψιον τοῦ Ὑπουργείου διὰ ἡδότικον μηθοῖν τὸ δύσκολα πρόγματα, δὲ τρόπος οὗτος οὐτε ἐνεθουσίασεν, οὐτε ἐγένετο ἐπλίδας νέας, ὡς ἀντιστοιχία τῶν ἀπολεσθεισῶν διὰ πολλὰ σημεῖα τῆς πολιτείης μας ζωῆς. Αὐτοὶ αἱ κιβερνητικαὶ ἐφημερίδες ἀπέφραγμαν νὰ σχολιάσουν τὴν συμπληρώσιν τοῦ Ὑπουργείου καὶ νὰ δύσουν τοὺς χαρακτηρισμοὺς τῶν νέων ὑπουργῶν, ὡς ἐπεκράτησε συνήθεια νὰ γίνεται ἀνέκαθεν καὶ ὡς ἐπερχόμενον πάντες.

Ἄλλα τὸ γενόμενα οὐκίσται. Τὸ Ὑπουργεῖον συνεπληρώθη καὶ ὁ κ. Στράτος εἶναι πλέον ὑπουργὸς τῶν Ναυτικῶν, ὁ κ. Τσιριμάκος τῆς Παιδείας καὶ ὁ κ. Μιχαλακόπουλος τῆς Εθν. Οἰκονομίας. Ἐκ τούτων μόνον δὲ καὶ Αδοκίμαστος. "Ἄς ἐλπισωμεν ὅτι ὁ δικόνον θ' ἀντικαταστήσῃ ἐπαξίως τὸ πρακτικὸν πνεῦμα τοῦ προκατόχου του κ. Μπενάκη, ἀλλὰ καὶ θὰ προσθέσῃ καὶ τὴν ἐπιστημονικότητα εἰς τὴν ἔξετασιν καὶ ἐπίλυσιν τῶν διαφόρων μεγίστων ἡγημάτων μὲ τὰ πότια θὰ ἔχῃ ν' ἀπασχολήσῃ πάντοτε τὸ Ὑπουργεῖον του. "Ἄς ἐλπισωμεν ἀκόμη, διτ καὶ οἱ δύο ἄλλοι νεοί ὑπουργοί — οἱ ὅποιοι ὑπῆρχεσαν ἄλλοτε πιστῶς τὰ παλαιά κόμματα — θὰ φανοῦν ἀντάξιοι τῶν περιστάσεων καὶ θ' ὅποδειξουν ἀδικαιολογήτους τὰς μεμψιμοτάτας καὶ τὴν ἀπογοήτευσιν ἔκεινων, ποὺ εἰς τὸν τοιοῦτον τρόπον τῆς συμπληρώσεως τοῦ Ὑπουργείου βλέπουν μόνον συνέχουν τοῦ παρελθόντος.

"Ο κ. Τσιριμάκος μὲ κάποιαν ἐνέργειαν τον εὔθυνος ἀπὸ τὰς πρώτας ἡμέρας, ποὺ κατέλαβε τὸν ὑπουργικὸν θάνατον, ἔδειξεν ὅτι δέλει νὰ ἐργασθῇ κάπως οὐσιαστικῶς διὰ τὴν μεταρρύθμισιν καὶ βελτίωσιν τὸν ἐκπαιδευτικὸν μας συστήματος εἰς τὴν μεστὸν καὶ τὸν δημοτικὴν ἐκπαιδευτητὸν. Τὰ ἐρωτήματα ποὺ ὑπέβαλεν εἰς τοὺς ποιῶν μεταρρυθμικούς διὰσκάλους τῶν δύο αὐτέων βαθμίδων τῆς ἐκπαιδεύσεως — νὰ ὑποδειξουν δηλαδὴ πᾶς κατὰ τὴν κρίσιν των, ἡ δποία θεόχηματίσθη βεβαίως ἐκ τῆς πείρας τοῦ ἐπαγγέλματος των, δύνανται νὰ θεραπευθοῦν ἀλλείφεις, καὶ νὰ ἐκθέσουν τὴν γνώμην των διὰ ποίων μετατροπῶν ἐπὶ τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ μας συστήματος εἶναι δυνατή ἡ πραγματοποίησις τῆς γενικῆς βελτιώσεως του συμφώνως μὲ τὰς νεωτέρας παιδαγωγικὰς μεθόδους, — εἶναι ἐνέργεια ἡ δύοις, δὲν δχι τίστε ἄλλο, δεικνύει τουλάχιστον τὴν καλὴν θέλησιν του πρός ἐργασίαν οὐσιαστικὴν ὑπὲρ τῆς Παιδείας.

"Ο κ. Μιχαλακόπουλος ηδίτυχης νὰ προεδρεύσῃ

πρῶτος αὐτὸς τοῦ Ἀνωτάτου Συμβουλίου τῆς Ἑορτασίας, ποὺ ἥρχισε τὰς ἐργασίας του. Τὸ Συμβούλιον ἔχει μέσο του μέλη ποὺ γνωρίζουν τί νὰ συζητήσουν καὶ τί γάλλος πούν διὰ τὴν καλλιτέρευσιν τῆς τύχης τοῦ Ἑλληνος ἐργάτου. "Ο κ. Μιχαλακόπουλος ἔδειξεν, ὅτι γνωρίζει καὶ αὐτὸς τὰ ζητήματα καὶ πᾶς νὰ ἐνεργῇ, ὥστε τὰ συμπεράσματα τῶν συζητήσεων νὰ ἡμιορθεύσουν καὶ νὰ ἐφαρμοσθοῦν, ἀφοῦ γίνουν νόμοι. Τὸ ἐργατικὸν ζήτημα ἐφθάσεις καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα εἰς σημεῖον, ποὺ ἀπαιτεῖ τὴν σύντονον ἐργασίαν τῆς πολιτείας καὶ τὴν μεγάλην τῆς προσοχὴν διὰ τὸν καθορισμὸν αὐτοῦ κατὰ τὸ πόπον, ὅστε εἰς τὸ μέλλον νὰ μὴ ὑπάρχῃ κίνδυνος νὰ γεννηθῶν ἀπερδοπτα ἐνοχλητικὰ διὰ τὸ Κράτος καὶ τὸν ἐργατικὸν κόσμον. Αἱ πρῶται της προσπορταὶ δίδουν πολλάς ἐπιλίτιδες.

"Ο κ. Στράτος εἶχε καὶ αὐτὸς τὴν εὐτυχίαν νὰ προερεύσῃ τῆς ἐπιτροπῆς, ποὺ ἐμελέτησε τὸ ζήτημα τῆς ναυτικῆς ἐνισχύσεως καὶ ἔλαβεν ἀποφάσεις διὰ τὴν παραγγελίαν νέων ἀντιτορπιλιών καὶ τορπιλικῶν. "Η ναυτικὴ παρασκευὴ τοῦ Κράτους ἔξαπολουσθεῖ πραγματικῶς καὶ αἱ νέαι παραγγελίαι, ποὺ ἔγιναν μὲ δρός πολὺ εύνοικούς, θὰ προσθέσουν ἀξιοσημείωτον ἐνίσχυσην εἰς τὸ πολεμικὸν ναυτικόν μας. Αἱ παραγγελίαι αὐταὶ συμπίστουσι μὲ τὴν ἐπιτυχή ἐκτέλεσιν τῶν μεγάλων ναυτικῶν γυμνασίων, σημειώνουν εδοίων τὴν ὑπουργείαν τοῦ κ. Στράτου εύθυνος ἀπὸ τῶν πρώτων ἡμερῶν της.

"Άλλα πάντα ταῦτα θὰ ἔχουν τὴν δέουσαν σημασίαν τῶν, δταν ἀποδειχθῆ ὅτι καὶ αἱ διά τὴν οἰκονομικὴν κατάστασιν τῆς χώρας αἰσιοδέξιαι τῆς Κυβερνήσεως εἶναι δικαιολογημέναι. Μεθ' ὅλα τὰ λεγόμενα, ὅτι τὸ Κράτος ἀνθεῖ οἰκονομικῶς καὶ ὅτι σι αἱ ἀποδόσεις τῶν δημοσίων εἰσπράξεων εἶναι πλέον ἡ ἴκανοποιητικαὶ, δὲν ἡμικροεῖ κανένας νὰ πεισθῇ ἐντελῶς, δτι πραγματικῶς η οἰκονομικὴ ἀνόρθωτος εἰσπῆλθεν εἰς τὸ στάδιον τῆς πλήρους πραγματοποίησεως. Διερχόμεθα ἀκόμη δοκιμαστικὴν περίοδον καὶ πολλὰ πράγματα δὲν ἔχουν λάβει τὴν δριμότηταν μορφήν των διὰ νὰ ἔξαλειφθῶ πᾶσα ἀμφιβολία. "Ο κ. Βενιζέλος, καθὼς λέγουν οι βαραροί διαδόσεις, πρόσκεπται ν' ἀναλάβῃ τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Οἰκονομικῶν διὰ νὰ προσδιόσῃ ὧδισμην κατεύθυνσιν εἰς τὸ οἰκονομικόν του πρόγραμμα καὶ τοιαύτην, ὃστε μὲ τὴν μετεωρισμένην ὑπὸ αὐτοῦ οἰκονομικὴν μεταρρύθμισιν νὰ γίνη καταφανῆς πλέον ἡ οἰκονομικὴ μας εὐδωστία. "Ἄς περιμένωμεν μὲ ἐλπίδας τὴν μεγάλην αὐτὴν ἡμέραν.

Δὲν πρέπει νὰ παρέλθῃ ἀπαραήθητον τὸ ἀποτέλεσμα δύο ἀπαναληπτικῶν ἐκλογῶν, ποὺ ἔγειναν κατὰ τὸν μῆνα τοῦτον. Εἰς τὸν νομὸν Ἀρκαδίας ἔξειλέγη ὁ κ. Ράλλης ἀποτοχόντος τοῦ Κυβερνητικοῦ ὑποψηφίου, μεθ' ὅλη τὴν, οὐχὶ φανερῶς βέβαια, γενομένην ἐργασίαν ὑπὲρ τῆς ἐπιτυχίας αὐτοῦ, καὶ εἰς τὸν νομὸν Φθιοτιδοφωκίδος ἐπέτυχε μὲ ὀξιοσημείωτον πλειοψήφιαν δὲ ὑποψήφιος τοῦ κ. Ευταξία, ὁ κ. Βελέντζας, ἀποτυχόντος τοῦ κυβερνητικοῦ ὑποψηφίου εἰς ημέρας μάλιστα, καὶ μὲ δὲ ἀρχηγὸς τοῦ ἐκεῖ κυβερνητικοῦ συνέννασμοῦ κ. Τσιριμάκος εἶχε γίνει ὑπουργός.

"Ο κ. Ράλλης, λέγουν, ἐπρεπε νὰ μὴ λείπῃ ἀπὸ τὴν Βουλῆν. "Ισως, "Άλλα μετά τὴν τόσην πανηγυρικὴν αὐτοῦ ἀποδοκιμασίαν ἐκ μέρους τοῦ λαοῦ τῆς Ἀττικοῦ οἰκονομικῶν καὶ ἐπιτυχία του εἰς τὴν Ἀρκαδίαν εἶναι ἴκανοποιητικὴ δι' αὐτοῦ; Δὲν τὸ πιστεύθομεν νὰ τὸ νομίζη καὶ δὲ ίδιος.